

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं

प्रकाशक : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं ।

प्रतिलिपि अधिकार © : २०७१, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

सम्पादन मण्डल : डा. महेश्वर ढकाल, संरक्षण शिक्षा अधिकृत
रविन्द्र कार्की, कम्प्युटर अधिकृत
खेमराज प्रसाई, कम्प्युटर अधिकृत

सल्लाहकार: श्री टीकाराम अधिकारी, महानिर्देशक
श्री फणीन्द्रराज खरेल, उप-महानिर्देशक

सम्पर्क ठेगाना : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
संरक्षण शिक्षा शाखा
पो.ब.नं. : ८६० काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. : ००१७७-१-४२२०९९२/४२२०८५०
फ़्याक्स नं. : ००१७७-१-४२२७६७५
वेबसाइट : www.dnpwc.gov.np

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

दुई शब्द

आर्थिक वर्ष २०७०/०७१ को वार्षिक प्रतिवेदनमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष र संरक्षण क्षेत्रहरूमा भएका नियमित कार्यको प्रगति तथा वन्यजन्तु र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र संवर्धन गर्ने उद्देश्य अनुरूप सञ्चालन भइरहेका परियोजनाहरूको कार्य सम्पादन लगायत विविध विकास कार्यक्रम र खर्चको विवरण यस प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

अपार जैविक विविधता तथा मनोरम प्राकृतिक दृश्यहरूको भण्डार भए पनि नेपालले संरक्षण कार्यहरूमा केही चुनौतीहरूको सामना गर्नुपरिरहेको छ । निकुञ्ज तथा आरक्ष वरपर बढ्दो जनघनत्व तथा अव्यवस्थित भू-उपयोगका कारण संरक्षित क्षेत्रमा पर्न गएको चाप एउटा समस्याको रूपमा रहेको छ । दुर्लभ र लोप हुने खतरामा परेका वन्यजन्तुको अन्तिम आश्रयस्थलका रूपमा रहेका संरक्षित क्षेत्रहरू तथा वरपरको वन जोगाउनु आजको आवश्यकता हो ।

संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण, संवर्द्धन र स्थानीय जनताको आर्थिक विकाससँगसँगै लिएर जानुपर्ने वर्तमान आवश्यकता अनुरूप संरक्षित क्षेत्रविरेपरि मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको स्थानपा गरी स्थानीय समुदायका वन पैदावारको आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्ने व्यवस्था गर्ने मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ पारित भई आधारभूत कार्यको थालनी भइसकेको छ ।

संरक्षण कार्य एउटा दीर्घकालीन र निरन्तर प्रक्रिया भएकाले यसमा स्थानीय बासिन्दाहरूको सक्रिय सहभागिताका साथसाथै यस कार्यमा जुटेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संरक्षण सहकर्मी संघसंस्था तथा व्यक्तिहरूको प्रयास तथा कठिबद्धता प्रशंसनीय रहेको छ । त्यसका साथसाथै जिम्मेवार पक्षहरूको संरक्षणप्रतिको दृढताबाट नै जैविक विविधता संरक्षण कार्य सम्भव देखिन्छ । यसलाई अझ मजबुत र विस्तार गर्दै लानु संरक्षणप्रतिको थप प्रशंसनीय प्रयासका रूपमा लिन सकिन्छ । जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा साझेदार संस्थाहरूले पुन्याएको योगदान अतुलनिय छ ।

प्रस्तुत प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा जुटनुभएका यस विभागका उप सचिव डा. महेश्वर ढकाल, कम्प्युटर अधिकृत रविन्द्र कार्की र खेमराज प्रसाईका साथै खरिदार श्रीराम कालिकालाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा सहयोग पुन्याउनुभएका इकोलोजी, योजना, व्यवस्थापन, प्रशासन, आर्थिक प्रशासन र कम्प्युटर शाखाका अधिकृत र कर्मचारीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा, यो प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष सहयोग पुन्याउनुहुने सम्पूर्ण सहकर्मीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !

टीकाराम अधिकारी
महानिर्देशक

विषय-सूची

भाग-एक		१
१. पृष्ठभूमि		२
१.१ परिचय		२
१.२ उद्देश्य		३
१.३ रणनीतिहरू		४
१.४ संरक्षित क्षेत्रसंग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था		५
१.५ वन्यजन्तु संरक्षण र कानून कार्यान्वयनको लागि गठन भएका संस्थाहरू		६
१.६ आयोजनाहरू		६
१.६.१ नेपाल सरकारबाट संचालित आयोजनाहरू		६
१.६.२ संरक्षण साफेदारहरूको सहयोगमा संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरू		६
१.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज विभागको सांगठानिक संरचना		६
भाग-दुई		८
आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा संचालित कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रगति		८
१. आ.ब. २०७०/७१ को आयोजनागत स्वीकृत बजेटको स्थिति		९
२. कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट		९
३. आ.ब. २०७०/७१ को वार्षिक कार्यक्रमको आयोजनागत बजेट तथा खर्चको विवरण		१०
४. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च		१०
४.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण		१०
४.२ वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण		११
४.३ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षे.स.प्र. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण		११
४.४ राष्ट्रपती चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण		११
४.५ जडिबुटी बिकास कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण		१२
४.६ हात्तिसार आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्चको विवरण		१२
४.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्चको विवरण		१२
५. आ.ब. २०७०/७१ मा संचालित कार्यक्रमको आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगती प्रतिशत		१३
६. आयोजनागत मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू		१३
६.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना		१३
६.२ वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना		१३
६.३ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबर्द्धन आयोजना		१४

६.४	जडिबुटी विकास कार्यक्रम	१४
६.५	राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम	१४
६.६	हात्तिसार आयोजना	१४
६.७	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	१४
	भाग-तीन	१५
	प्रकृति संरक्षण- नेपाली सेनाको पहिलो प्राथमिकता	१६
	साधारण	१६
	नेपाली सेनाको संरक्षण प्रतिवद्धता	१७
	प्रभावकारी संरक्षणका सुचकहरू	२१
	भावी संरक्षण योजना	२१
	भाग-चार	२३
	विशेष कार्यक्रम तथा उपलब्धीहरू	२३
१.	राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको वैठक	२४
२.	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरोको वैठक	२४
३.	सचिवालय व्यवस्थापन	२६
४.	जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई	२६
५.	समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण उप-समिति	२७
६.	दक्षिण एशिया वन्यजन्तु कानून कार्यान्वयन सञ्जाल	२७
७.	३० औं वार्डन सेमिनार तथा १२ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षहरूको वैठक	२९
८.	CITES बाट प्रसंशा पत्र प्राप्त	३०
९.	राजश्व संकलनमा बृद्धि	३०
१०.	दिवस तथा समारोह	३१
११.	बाघ गणना २०१३ को वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	३१
१२.	हिँउ चितुवामा रेडियो कलर	३२
	अनुसूची-१ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको विवरण	३४
	अनुसूची-२ : नेपालका रामसार साईट	३५
	अनुसूची-३ : आ.ब. २०७०/७१ मा घडियाल गोही छाडिएको विवरण	३६
	अनुसूची-४ (क) : संरक्षित क्षेत्रहरूको आ.व. ०७०/७१ को मासिक पर्यटक संख्या	३७
	अनुसूची-४ (ख) : संरक्षित क्षेत्रको वार्षिक पर्यटक संख्या	३८
	अनुसूची-५ : संरक्षित क्षेत्रहरूको वार्षिक राजश्व विवरण	३९
	अनुसूची-६ : आ.ब. २०७०/७१ मा वन्यजन्तुबाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण	४०
	अनुसूची-७ : वन्यजन्तु चोरी शिकार, काठ तस्करीमा संलग्न मानिसहरूको विवरण	४४
	अनुसूची ८ : आ.ब. २०७०/७१ मा मृत्यु तथा घाइते भएका वन्यजन्तुहरूको विवरण	५१
	अनुसूची ९ : आ.ब. २०७०/७१ मा भएको वन्यजन्तुको उद्धार विवरण	५३
	अनुसूची १० : आ.ब. २०७०/७१ मा अध्ययन अनुसन्धानको अनुमती विवरण	५६

भाग-एक

पृष्ठभूमि २

परिचय २

उद्देश्य ३

रणनीतिहरू ४

संरक्षित क्षेत्रसंग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था ५

वन्यजन्तु संरक्षण र कानून कार्यान्वयनको लागि गठन भएका संस्थाहरू ६

आयोजनाहरू ६

राष्ट्रिय निकुञ्ज विभागको सांगठानिक संरचना ६

१. पृष्ठभूमि

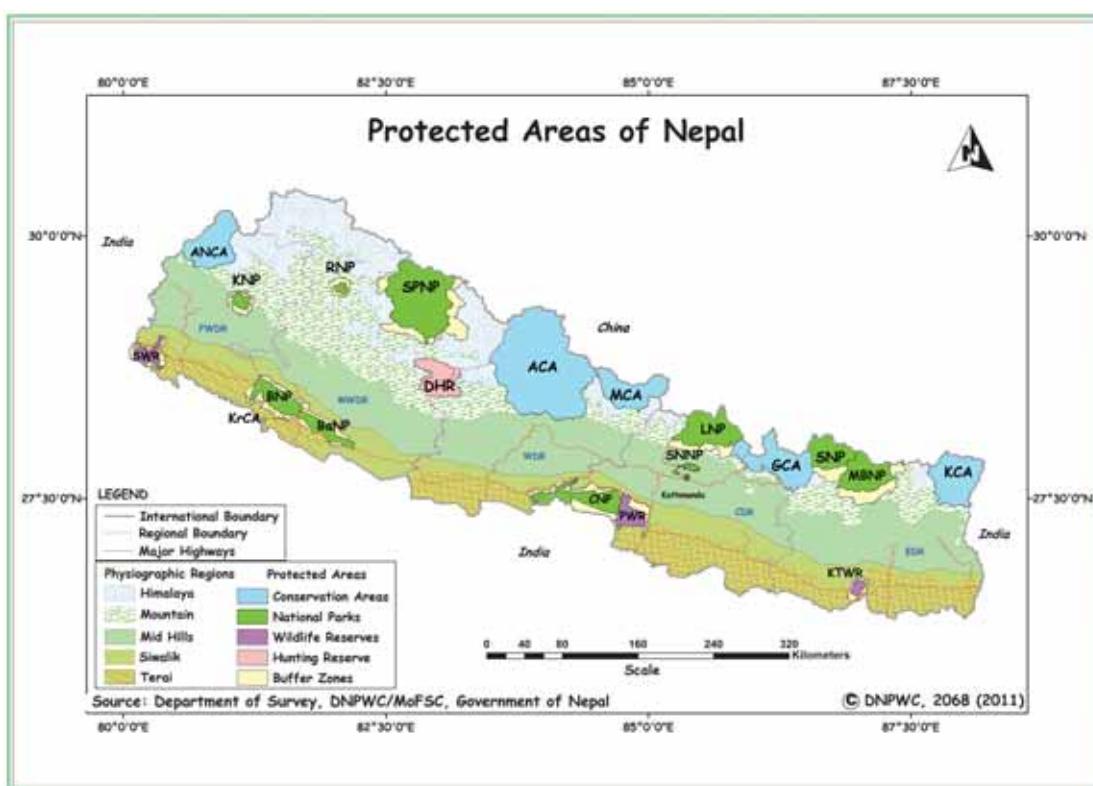
१.१ परिचय

नेपालमा पाइने वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधता तथा तिनको समग्र पारिस्थितिकीय प्रणालीलाई संरक्षण, व्यवस्थापन र सदुपयोग गर्ने उद्देश्यले विक्रम सम्वत् २०२९ सालमा वन विभागको एउटा शाखाको रूपमा स्थापना भई वि.सं. २०३७ सालमा **राष्ट्रिय निकुञ्ज** तथा **वन्यजन्तु संरक्षण विभाग** को स्थापना भएको थियो ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत हालसम्म १० वटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, ३ वटा वन्यजन्तु आरक्ष, ६ वटा संरक्षित क्षेत्र, १ वटा शिकार आरक्ष गरी २० वटा संरक्षित क्षेत्रहरूको स्थापना भएको छ (अनुसूचि:१) । संरक्षित क्षेत्र र स्थानीय समुदायबीचको सहकार्यबाट संरक्षित क्षेत्रहरूको एकिकृत र दीगो व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०५२ सालमा मध्यवर्ति क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली लागू भई हाल ९ वटा राष्ट्रिय निकुञ्ज र ३ वटा वन्यजन्तु आरक्ष गरि १२ वटा संरक्षित क्षेत्रको

वरिपरि मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको स्थापना गरि स्थानीय उपभोक्ताहरूको सहभागितामा जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक विकास (Conservation and Development) कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन् ।

नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूले देशको कुल क्षेत्रफल (१,४७,१८१ वर्ग कि.मि.) को २३.२३ प्रतिशत (३४,१८५.६२ वर्ग कि.मि.) क्षेत्रफल ओगटेका छन् । हिमाली तथा उच्च पहाडी जलाधारदेखि तराईका बाढीग्रस्त मैदानसम्म देशका मुख्य मुख्य पारिस्थितिकीय प्रणालीलाई समेट्ने गरी संरक्षित क्षेत्रहरूको स्थापना गरिएको भए तापनि अझैपनि मध्य पहाडी क्षेत्रमा रहेका पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूलाई समेट्ने गरी संरक्षित क्षेत्रहरूको स्थापना हुन सकेको छैन । तथापी हालसम्म घोषणा भएका संरक्षित क्षेत्रको क्षेत्रफललाई तुलना गर्दा जैविक विविधता महासन्धीको जैविक विविधता दशक (सन् २०१०-२०२०) मा राखिएको लक्ष्य (Aichi target) लाई नेपालले यस भन्दा अगाडि नै पुरा गरेको देखिन्छ । वन, वनस्पति र जैविक विविधता

चित्र नं. १: नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू

तथा समग्र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने काममा नेपालले दक्षिण एशियामा अग्रणी भूमिका खेलेको देखिन्छ । नेपालमा पाइने ११८ प्रकारका पारिस्थितिकीय प्रणालीहरू (Ecosystem) मध्ये ८० भन्दा बढी प्रकारका पारिस्थितिकीय प्रणालीलाई संरक्षित क्षेत्रहरूले समेटेको अनुमान छ ।

नेपाल सरकारले आफ्नै श्रोत, स्थानीय समुदायको सहभागिता र संरक्षणमा सहयोगी एवं साभेदार संस्थाहरूको रूपमा कार्यरत गैह सरकारी संस्थाहरूको साथ लिई संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गर्दै आएको छ । यसरी व्यवस्थापन गर्दा समग्र जैविक विविधतामा टेवा पुग्ने गरि स्थानीय विकास र समुदायको आयमूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएको छ । पर्याप्त-पर्यटनलाई समेत संरक्षित क्षेत्रको एउटा अङ्गको रूपमा लिई प्रबद्धन गर्दै आएको छ ।

नेपाल सरकार, स्थानीय समुदाय र गैह सरकारी संस्थाहरू समेतको संयुक्त प्रयासका बाबजुद वढ्दो जनसंख्या र मानवीय गतिविधिहरूको कारणबाट संरक्षित क्षेत्रहरू चुनौतीमुक्त हुन सकेका छैनन् । वन क्षेत्र मासिदै जानु र दिन प्रतिदिन स्थानीय समुदायहरूको काठ, दाउरा, धाँस, चरिचरन तथा अन्य वन पैदावारहरूको आवश्यकता पुरा गर्नका लागि संरक्षित क्षेत्रहरू माथिको निर्भरता बढ्दै जानु संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापनको लागि एउटा ढूलो चुनौती देखिन्छ । संरक्षित क्षेत्र र वन्यजन्तु संरक्षणमा उल्लेखनीय उपलब्धी हासिल भएता पनि स्थानीय समुदायबाट अत्याधिक वन पैदावारको माग एवं संरक्षित क्षेत्रहरूबाट निस्केका वन्यजन्तुहरूले स्थानीय वस्तीहरूमा पुन्याउने मानवीय, वालीनाली, पशुधन, घर गोठ तथा सम्पत्तीको क्षति हुन गएबाट स्थानीय समुदाय र संरक्षित क्षेत्रबीच वेलावेलामा द्वन्दको वातवरण उत्पन्न हुने गरेको छ । जसबाट मानव र प्रकृतिबीचको सह-सम्बन्ध कायम गर्न कठिनाई उत्पन्न भएको छ ।

संरक्षण कार्यबाट स्थानीय वासिन्दाहरूलाई वढीभन्दा वढी लाभान्वित र मानव वन्यजन्तु द्वन्द न्युनिकरण

गरी जैविक विविधता संरक्षण प्रभावकारी बनाउन र स्थानीय समुदायको संरक्षणमा प्रत्यक्ष सहभागिता प्राप्त गर्ने उद्देश्यले वि.स. २०४९ सालमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को चौथो संशोधन गरी मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापनको प्रावधान समावेश गरिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा स्थानीय जनतालाई आवश्यक पर्ने वन पैदावारको उत्पादन तथा सामुदायिक विकास गर्न उपभोक्ता समूहहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा कार्ययोजना तयार गरी मध्यवर्ती क्षेत्रमा प्राकृतिक स्रोतका लागि वनको विकास, संरक्षण, सम्बद्धन र सदुपयोग र उनीहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार गर्दै जाने लक्ष्य राखिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली २०५२ अनुसार संरक्षित क्षेत्रहरूले आर्जन गर्ने राजश्वको ३० देखि ५० प्रतिशत रकम विनियोजन गरी सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्रको मध्यवर्ती क्षेत्रमा बसोबास गर्ने स्थानीय जनताहरू मार्फत वन, वनस्पति र जैविक विविधता संरक्षण तथा स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा सहयोग पुग्ने गरी आयआर्जन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमहरूमा खर्च गरिदै आएको छ । यी कार्यक्रमहरूबाट संरक्षित क्षेत्र तथा स्थानीय जनताहरूबीच सुमधुर सम्बन्ध स्थापना भई संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्ने मानवीय चापलाई क्रमिक रूपमा घटाउन मद्दत पुगेकोछ । मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रमबाट संरक्षणमा स्थानीय वासिन्दाको राम्रो सहयोग पुगेको छ ।

१.२ उद्देश्य

नेपालका पाइने पारिस्थितिकीय प्रणाली (Ecosystems) र अद्वितीय सौन्दर्यले भरिपरिपूर्ण भू-दृश्यहरू (Unique Landscapes) का साथै प्राकृतिक श्रोत र साधनहरूको वैज्ञानिक, साँस्कृतिक र मनोरञ्जनको दृष्टिले महत्वपूर्ण मानिएका क्षेत्रहरूको संरक्षण गरी दीगो विकास गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको स्थापना भएको हो । विभागले स्थापनाकालदेखि विभिन्न प्रकारका संरक्षित क्षेत्रको स्थापना गरी नेपालमा पाइने दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तु र वनस्पति (Fauna and Flora) को संरक्षण, सम्बद्धन

तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको छ। विभागले संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गर्दा त्यहाँ रहेका पारि स्थितीकीय प्रणाली र समग्र प्राकृतिक सम्पदामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी परम्परादेखि स्थानीय समुदायले उपभोग गरीरहेको सेवा सुविधाहरू सुनिश्चितता गराउदै पर्याप्तर्थन मार्फत स्थानीय र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समेत टेवा पुऱ्याउदै आएको छ। विभागले राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु आरक्ष भित्र वा वरिपरिका क्षेत्रलाई मध्यवर्ती क्षेत्रको रूपमा स्थापना गरी स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने तथा वन्यजन्तु, वनस्पति र तीनको वासस्थानको संरक्षण एवं वैज्ञानिक व्यवस्थापनको लागि अध्ययन अनुसन्धान कार्यमा जोड दिई आएकोछ।

१.३ रणनीतिहरू

विभागले कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा राष्ट्रिय संरक्षण नीति (National Conservation Strategy) र वन विकास गुरुयोजना (Master Plan for the Forestry Sector, Plan for Conservation of Genetic Resources) तथा नेपाल जैविक विविधता रणनीति (Nepal Biodiversity Strategy) द्वारा प्रतिपादित सिद्धान्त तथा नेपाल सरकारका आवधिक योजनाहरू र नेपाल पक्ष राष्ट्र भएका अन्तराष्ट्रिय सन्धी र महासन्धीहरू अनुरूप हुने गरी गर्ने।

- **संरक्षित क्षेत्रको एकिकृत व्यवस्थापन:** संरक्षण कार्यमा संलग्न सरकारी, अन्तरसरकारी, गैरसरकारी, स्वदेशी तथा विदेशी संरक्षाहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरी जैविक विविधता संरक्षण, सम्बद्धन तथा व्यवस्थापन गर्ने।
- **अनुसन्धान र विकास:** संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण एवं व्यवस्थापनमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले वन्यजन्तु, वनस्पति र समग्र पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको वैज्ञानिक अनुसन्धानलाई प्रोत्साहन गर्ने।
- **जनसहभागिता:** संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापनबाट प्राप्त लाभहरू माथि पहुँच
- **र न्यायिक बांडफांड माथि स्थानीय समुदायको अधिकार, दायित्व र जिम्मेवारी सुनिश्चित गर्ने।**
- **संरक्षण शिक्षा र प्रचार प्रसार :** वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधतामा स्थानीय समुदायको जनचेतना अभिवृद्धि गरी मानव र प्रकृतिबीच सहअस्तित्व कायम गर्ने।
- **पर्याप्तर्थनको प्रबद्धन:** वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधताहरूको प्राकृतिक अवस्थामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी पर्याप्तर्थन प्रबद्धन गरी स्थानीय र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउने।
- **आवधिक योजना र कार्ययोजना:** संरक्षित क्षेत्रहरूको वैज्ञानिक र दीगो व्यवस्थापन गर्नका लागि आवधिक योजना तयार गर्ने र दुर्लभ तथा लोपोन्मुख वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि प्रजाती कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने।
- **संरक्षित क्षेत्रहरूको स्थापना तथा विस्तार:** राष्ट्रका पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरी जैविक विविधताको संरक्षणका लागि आवश्यकता अनुसार संरक्षित क्षेत्रहरूको स्थापना तथा विस्तार गर्दै जाने।
- **जलवायु परिवर्तनका असरहरूलाई न्यूनिकरण र समयानुकूलन:** मानवीय गतिविधि एवं प्राकृतिक प्रकोपका कारण जलवायु परिवर्तनमा आएका असरहरूलाई न्यूनिकरण र समयानुकूलन गरी दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तु तथा तिनका वासस्थानको संरक्षणमा विशेष प्राथमिकता दिने।
- **अन्तराष्ट्रिय महासन्धीहरूको कार्यान्वयन:** नेपाल पक्ष राष्ट्र भै यस विभाग समेतले समन्वय गर्दै आएका अन्तराष्ट्रिय सन्धी महासन्धीहरूको कार्यान्वयन गर्ने।
- **संरक्षण र विकासबीच समन्वय:** वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधताको संरक्षण र विकास निर्माणका पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दा

प्राकृतिक अवस्थामा न्यून असर पुग्ने गरी विकास निर्माण गर्नका लागि समन्वय गर्ने र विकास निर्माण कार्यले पुऱ्याएको प्रतिकूल असरहरूलाई पुनरुत्थान गर्नका लागि पहल गर्ने ।

१.४ संरक्षित क्षेत्रसंग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था

नेपालको जैविक विविधता संरक्षण, सम्बद्धन तथा व्यवस्थापनलाई चुस्तदुरुस्त बनाई राख्न समयानुकूल ऐन, नियम, नीति, कार्यनीति, निर्देशिका, मार्गदर्शन तथा मापदण्डहरू नेपालको शासन प्रणालीबाट विभिन्न समयमा स्विकृत भई लागु गरिएको छ । यी कानूनी प्रावधानहरूबाट गैर कानूनी क्रियाकलापहरूमा संलग्न हुने व्यक्ति र संस्थाहरूलाई कानूनी दायरामा ल्याइ संरक्षित क्षेत्रहरूको दीगो व्यवस्थापनमा सहयोग पुगेको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ अनुसार दुर्लभ र लोपोन्मुख वन्यजन्तुसंग सम्बन्धित अपराधमा संलग्न व्यक्तिलाई वा समुहहरूलाई अधिकतम पचास हजारदेखि एक लाखसम्म जरीवाना वा पाँच वर्षदेखि पन्थ बर्षसम्म कैद वा दुबै सजाय हुने कानूनी व्यवस्था छ । हालसम्म नेपालको शासन प्रणालीबाट स्विकृत भई लागु भएका कानूनी दस्ताबेजहरू निम्नलिखित छन् ।

ऐन

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९

नियमावली

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३०
- वन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
- हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४

- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- वर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
- संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५७
- कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०६४
- हात्ती व्यवस्था गर्ने नियमहरू, २०२२

निर्देशिका:

- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६
- संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६
- वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत निर्देशिका, २०६९

नीति तथा कार्यनीतिहरू :

- राष्ट्रिय संरक्षण नीति, २०४४
- वन विकास गुरु योजना, २०४४
- जैविक विविधता रणनीति, २०५८
- नेपाल वातावरण नीति तथा कार्ययोजना नीति, २०४९
- नेपाल वातावरण नीति तथा कार्ययोजना नीति, २०५४
- परिमार्जित वन नीति, २०५७
- वन्यजन्तु पालन, प्रजनन तथा अनुसन्धान कार्यनीति, २०६०
- घरपालुवा हात्ती व्यवस्थापन नीति, २०६०
- निकुञ्ज, आरक्ष वा संरक्षण क्षेत्र गैरसरकारी वा अन्य संस्थालाई व्यवस्थापन गर्न दिने नीति, २०६०
- संरक्षित क्षेत्र भित्र भौतिक पूर्वाधार निर्माण एवं संचालन सम्बन्धी कार्यनीति, २०६५

- राष्ट्रिय सिमसार नीति, २०६९
- संरक्षित क्षेत्र अनुसन्धान कार्यविधि, २०६९

१.५ वन्यजन्तु संरक्षण र कानून कार्यान्वयनको लागि गठन भएका संस्थाहरू:

- राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल (National Tiger Conservation Committee, Nepal) २०६७
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (Wildlife Crime Control Coordination Committee) २०६७
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ब्यूरो (Wildlife Crime Control Bureau) २०६७
- जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (District Level Wildlife Crime Control Unit) २०६७

१.६ आयोजनाहरू

- ##### **१.६.१ नेपाल सरकारबाट संचालित आयोजनाहरू**
- राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (३२९११५)
 - वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (३२९११४)
 - वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबद्धन आयोजना (३२९१२७)
 - जडिबुटी विकास कार्यक्रम (३२९१०२)
 - राष्ट्रपति चुरे-तराई-मधेश संरक्षण कार्यक्रम (३२९१२४)
 - हातीसार आयोजना (३२९०९९)

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०९७)

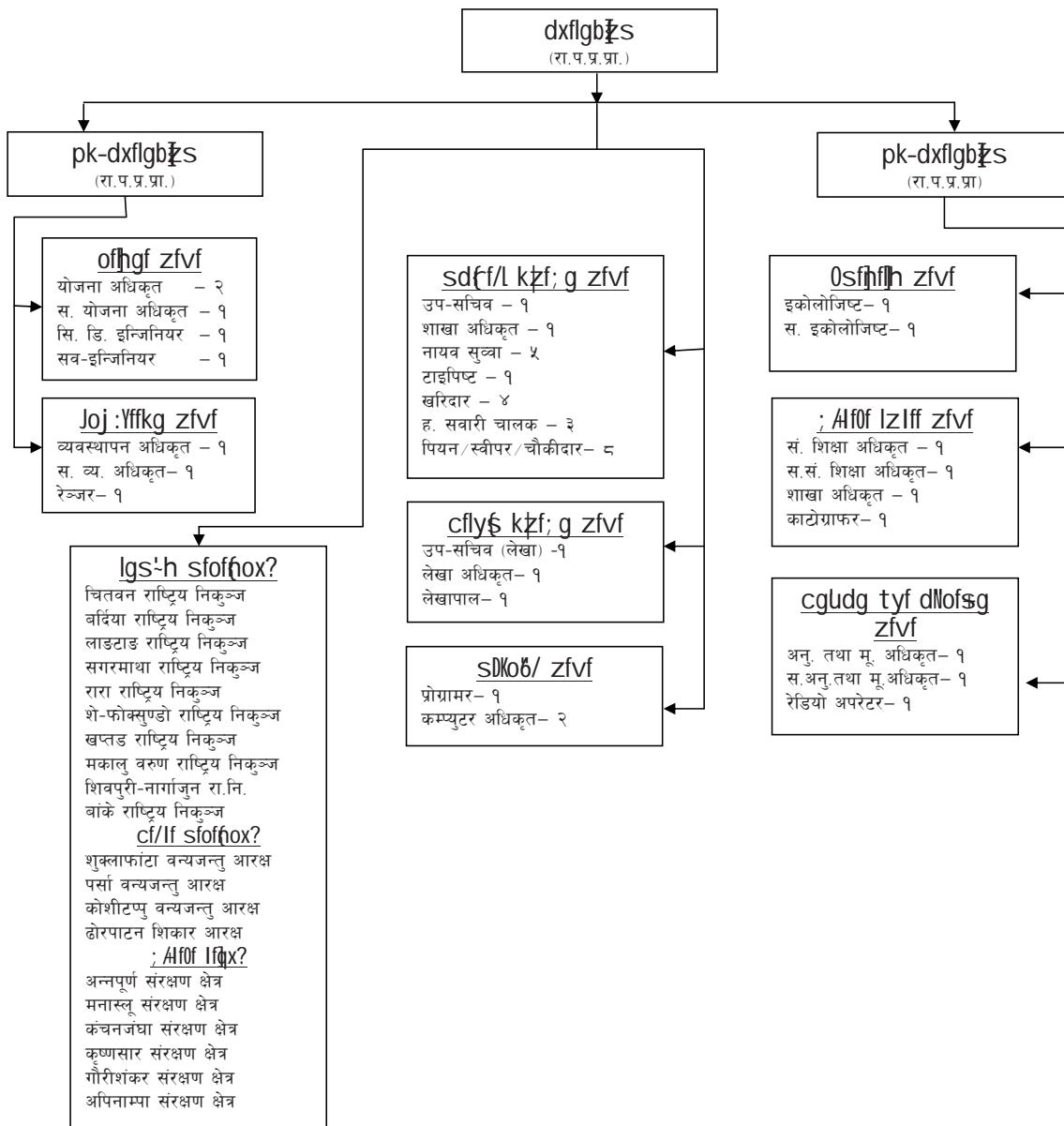
१.६.२ संरक्षण साझेदारहरूको सहयोगमा संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरू

- तराई भू-परिधिय कार्यक्रम
- पवित्र हिमालय भू-परिधिय कार्यक्रम
- हरियो वन कार्यक्रम
- कैलाश पवित्र भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम
- वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबद्धन आयोजना
- कैलाश पवित्र भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम
- वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबद्धन आयोजना

१.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज विभागको सांगठानिक संरचना

राष्ट्रिय निकुञ्ज विभाग अन्तर्गत तहगत रूपमा राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीदेखि निम्नस्तर तथा प्राविधिक र प्रशासनिक गरी १००५ जना कर्मचारीहरू कार्यरत छन्। संरक्षित क्षेत्रहरूको संख्या घोषणा हुँदै जांदा सो अनुसारको नयां सांगठानिक संरचना पनि स्वीकृत हुँदै जानुपर्नेमा बांके राष्ट्रिय निकुञ्ज, अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र र कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रको हालसम्म पनि संगठन स्वीकृत हुन नसक्दा काममा बाधा उत्पन्न भएको छ। विभागको सांगठानिक संरचनाको ढाँचा चित्र नं २ मा उल्लेख छ।

चित्र नं. २: राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको सांगठनिक ढांचा

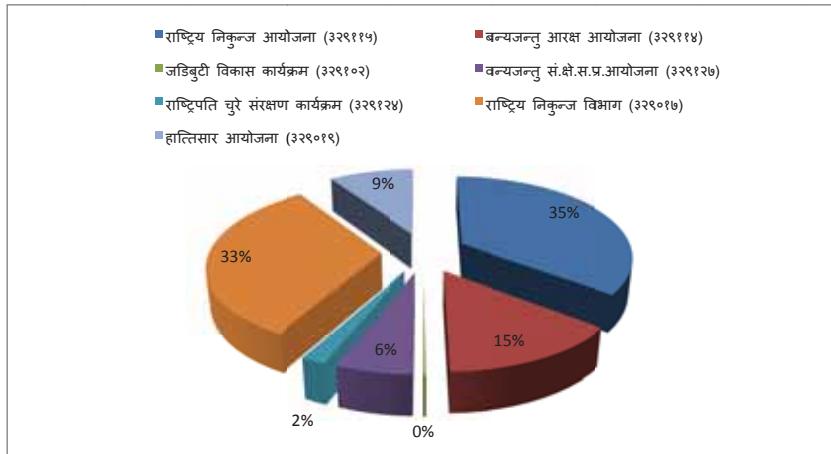
भाग-दुई

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा संचालित कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रगति

१. आ.ब. २०७०/७१ को आयोजनागत स्वीकृत बजेटको स्थिति ९
२. कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट ९
३. आ.ब. २०७०/७१ को वार्षिक कार्यक्रमको आयोजनागत बजेट तथा खर्चको विवरण १०
४. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च १०
५. आ.ब. २०७०/७१ मा संचालित कार्यक्रमको आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगती प्रतिशत १३
६. आयोजनागत मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू १३

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूमा आ.ब.२०७०/७१ मा नेपाल सरकारबाट संचालित कार्यक्रमहरूको बजेट तथा कार्यक्रमको प्रगति देहाय बमोजिम रहेको छ :

१. आ.ब. २०७० / ७१ को आयोजनागत स्वीकृत बजेटको स्थिति

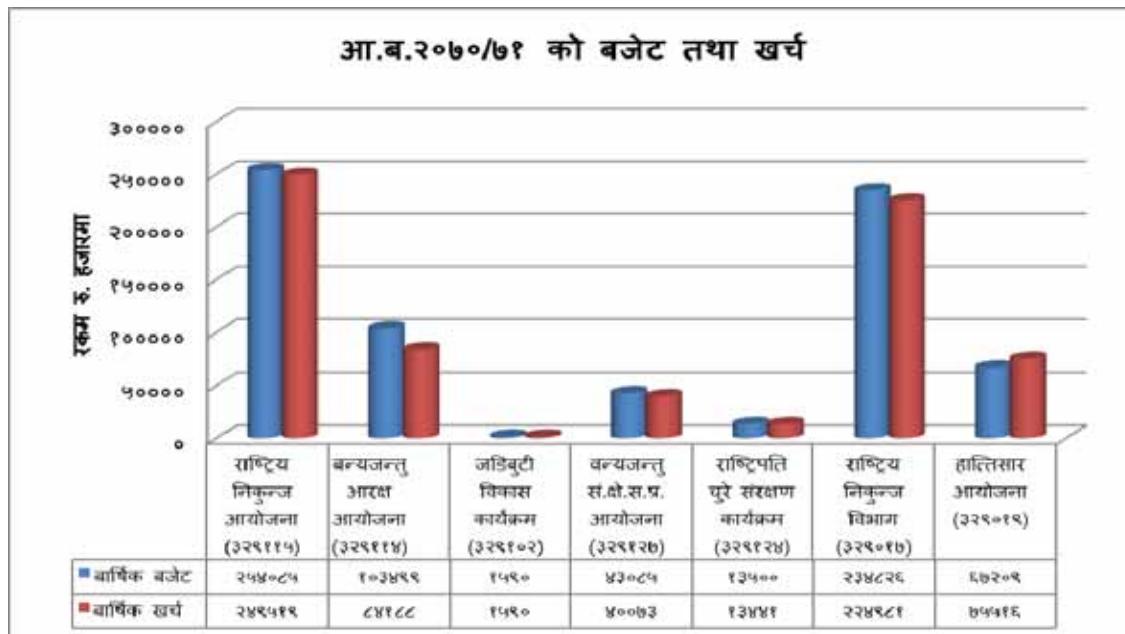

२. कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट

(रकम रु. हजारमा)

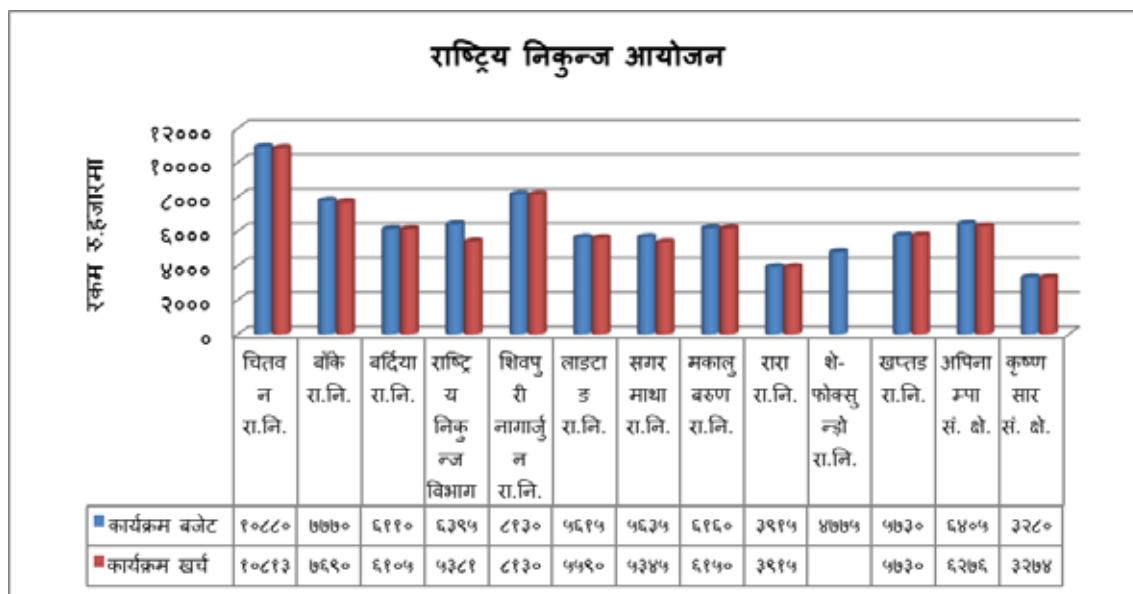
क्र. स.	कार्यालयको नाम	आ.ब. २०७०/७१ मा संचालित आयोजनाहरू र वार्षिक बजेट							
		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०१७)	हातिसार आयोजना (३२९०१९)	वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (३२९११४)	राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (३२९११५)	वन्यजन्तु सं.क्षे.स.प्र.आयोजना (३२९१२४)	जङ्गलबुटी विकास कार्यक्रम (३२९१०२)	राष्ट्रिय चुरे संरक्षण कार्यक्रम (३२९१२४)	कुल जम्मा
१	घितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१०००००	३२८०५		४८०६०	८३२०		२५००	१११६८५
२	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२३६१			९५४५	७९४३		३५००	२३३९९
३	बदिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१५०००	१६७५		३०३७३	६६४७		२५००	६४१९५
४	राष्ट्रिय निकुञ्ज विभाग	३३२६	१४००	५७७०	८१००	२७२५			२१३२९
५	शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.				२७०५५				२७०५५
६	लाडाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००००			२६५११				४६५११
७	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	५००००			१७६३५				६७६३५
८	मकालु बर्लु रा.नि.	११८५			२६११०				२८१७५
९	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१६८			१३५१०		७९५		१४४७३
१०	शे-फोक्सुण्डो रा.नि.	१३३५			१८८१५		७९५		२०९४५
११	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	१४२			१५४२०				१५५६२
१२	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र				७९५५				७९५५
१३	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र				४०६६				४०६६
१४	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	११३२	५८१४	२१६८८		१२७६		२५००	४१२१०
१५	पस्ता वन्यजन्तु आरक्ष	५५०४	१५३०	२८४९२		८१७४		२५००	५४२००
१६	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	८५४	७९८५	२२३५५					३११४
१७	ढोरपाटन शिकार आरक्ष			१७१९४					१७१९४
१८	कंचनजंघा संक्षे.	७९१							७९१
	जम्मा	२०३३२६	६७२०९	१०३४९९	२५४०८५	४३०८५	१५९०	१३५००	६८६२९४

३. आ.ब. २०७०/७१ को वार्षिक कार्यक्रमको आयोजनागत बजेट तथा खर्चको विवरण

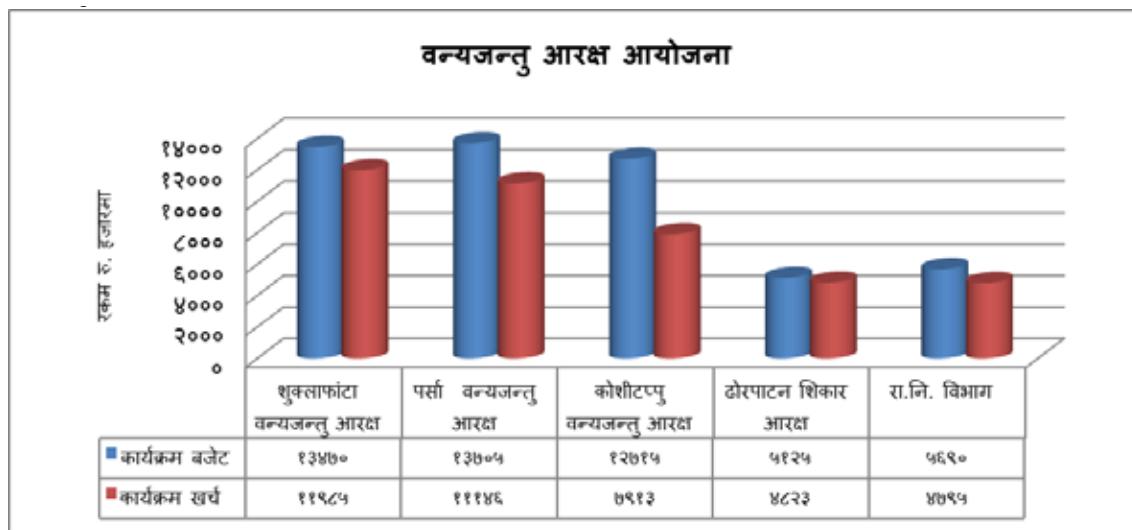
४. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च

४. १ राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्चको विवरण

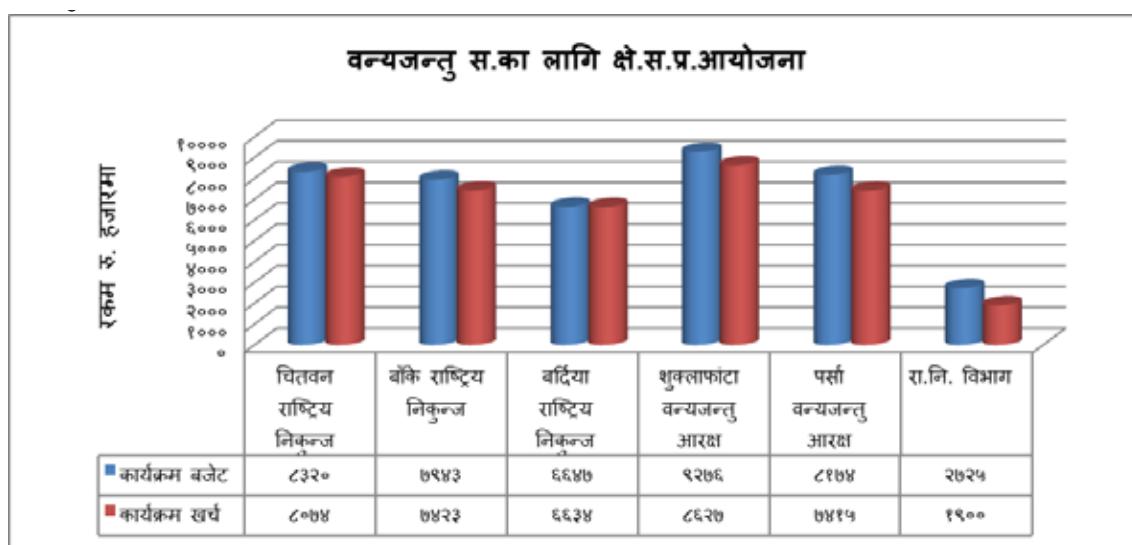

शे-फोवसुन्झो रा.नि. को प्रगती प्राप्त नभएको।

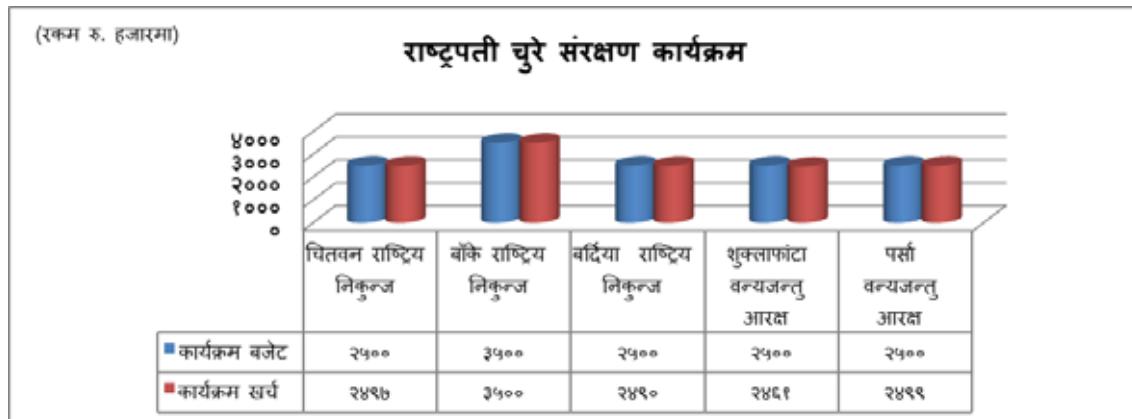
४.२ वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण

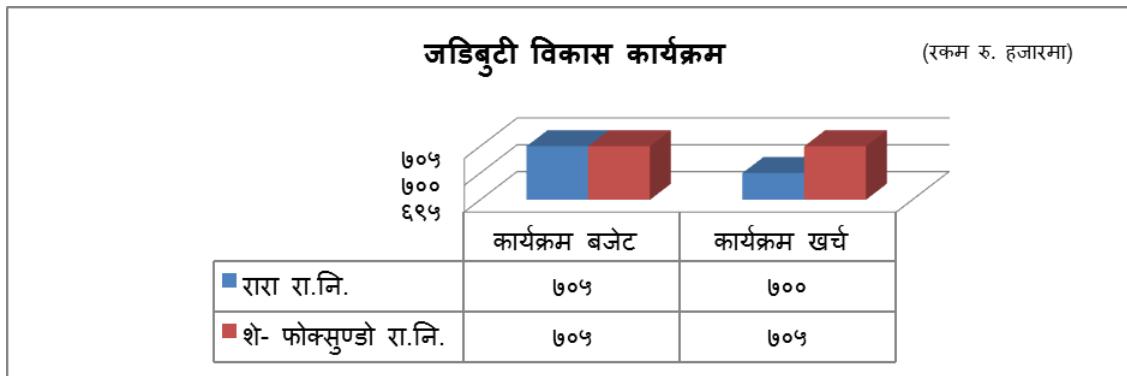
४.३ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षे.स.प्र.आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण

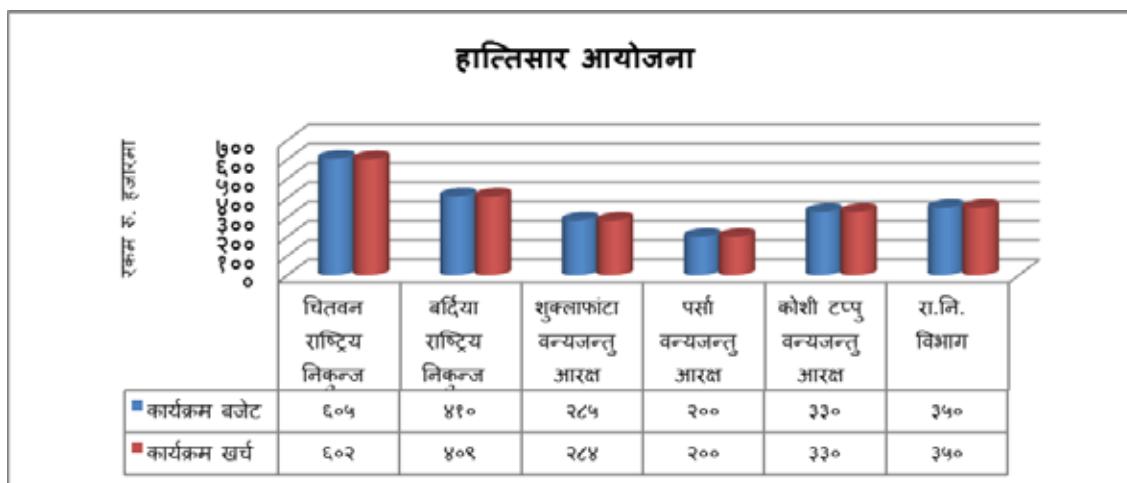
४.४ राष्ट्रपती चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण

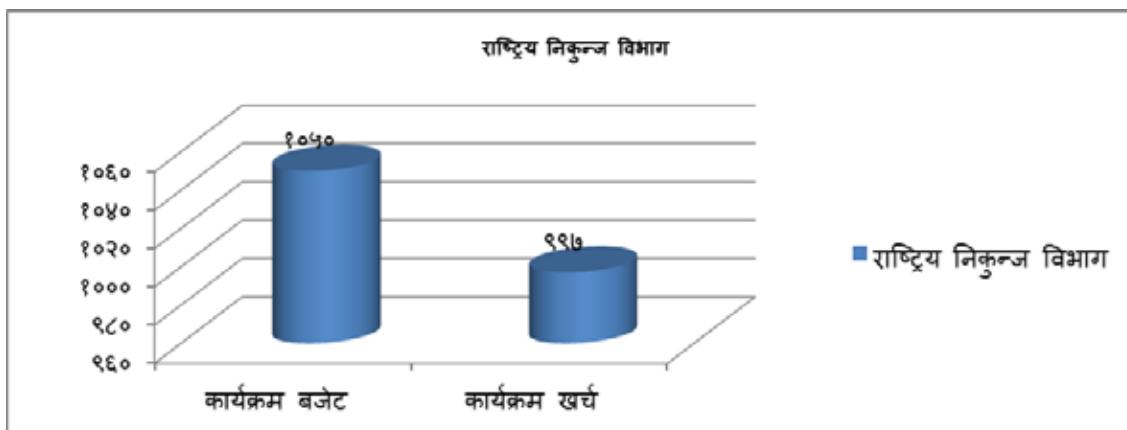
४.५ जडिबुटी विकास कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण

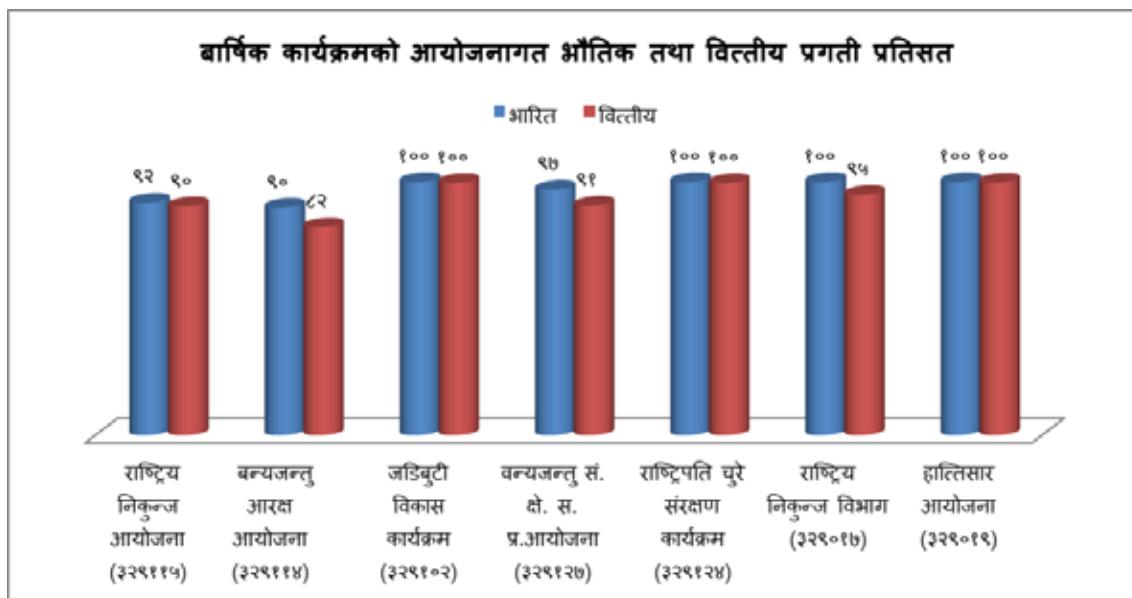
४.६ हातिसार आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्चको विवरण

४.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजनन्तु संरक्षण विभागको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्चको विवरण

५. आ.ब. २०७०/७१ मा संचालित कार्यक्रमको आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगती प्रतिशत

६. आयोजनागत मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू

६.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती स्थिति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (329115)	९२*	९०*	१५ वटा पोष्ट भवन निर्माण, १८० हेक्टर घाँसे मैदान व्यबस्थापन, ४ हेक्टर वृक्षारोपण, ६ वटा सिमसार क्षेत्र व्यबस्थापन, १२ प्रजातिका दुर्लभ तथा लोपोन्मुख बन्यजन्तुको अनुगमन, २६ वटा म.क्षेत्र.वन नविकरण, ११ पटक दुहुरा तथा समस्यामूलक बन्यजन्तु को व्यबस्थापन भएको ।

* शे-फोकसुण्डो रा.नि.को प्रगती प्राप्त नभएको ।

६.२ बन्यजन्तु आरक्ष आयोजना

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती स्थिति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
बन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (329114)	९०	८२	६ वटा पोष्ट भवन निर्माण, ११० हेक्टर घाँसे मैदान व्यबस्थापन, ११ वटा पानी पोखरी तथा सिमसार क्षेत्र व्यबस्थापन, ९ प्रजातिका दुर्लभ तथा लोपोन्मुख प्रजातिका बन्यजन्तुको अनुगमन तथा सर्वेक्षण, २८ वटा म.क्षेत्र.वनको कार्य योजना नविकरण, २८ पटक दुहुरा तथा समस्यामूलक बन्यजन्तुको व्यबस्थापन, २४७ कि.मि. वनपथ तथा गोरेटो बाटो मर्मत सुधार, मानव बन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण रणनीति तयार, मध्यवर्ति क्षेत्रको प्रभाव अध्ययन, रेड र वातावरणीय सेवाको अध्ययन भएको ।

कोशीटप्पु व.ज.आ.को ५ कि.मि. सोलारफेन्स र पर्सा व.ज.आ. को भवन निर्माण १ कार्य हुन नसकेको ।

६.३ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबर्द्धन आयोजना

आयोजना/कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती रिथति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रबर्द्धन आयोजना (३२९१२७)	१७.०१	९०.६२	९ वटा पोष्ट भवन निर्माण, १५ कि.मि. घाँसे मैदान व्यबस्थापन, ८ वटा सिमसार क्षेत्र व्यबस्थापन, २०० कि.मि. वनपथ मर्मत, ६ प्रजातिका दुर्लभ तथा लोपोन्मुख वन्यजन्तुको सर्वेक्षण भएको ।

६.४ जडिबुटी विकास कार्यक्रम

आयोजना र कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती रिथति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
जडिबुटी बिकास कार्यक्रम (३२९१०२)	१००.००	९९.६५	२ वटा बहुउद्देशीय जडिबुटीको नर्सरी संचालन, २ वटा प्रदर्शनी प्लट संचालन, २ हेक्टर वृक्षारोपण र ६० जनालाई जडिबुटी खेति तथा जुस बनाउने सीप बिकास तालिम दिइएको ।

६.५ राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम

आयोजना/कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती रिथति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम (३२९१२४)	१००.००	९९.५८	१७ वटा संरक्षण पोखरी तथा पानी मुहान संरक्षण र १०० कि.मि. जैविक पथ निर्माण गरिएको ।

६.६ हात्तिसार आयोजना

आयोजना/कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती रिथति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
हात्तिसार आयोजना (३२९०९९)	१००.००	९९.७७	१ वटा हात्तिको सेड घर निर्माण, ४ वटा शौचालय निर्माण, १ वटा हात्तिको सेड घर र १२ वटा भवन मर्मतका काम भएको ।

६.७ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

आयोजना/कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगती रिथति (%)		यस बर्ष हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०९७)	१००.००	९४.९५	कार्यालय भवन मर्मत, फर्निचर तथा मेशिन औजार खरिद भएको ।

भाग-तीन

प्रकृति संरक्षणमा नेपाली सेनाको भूमिका

साधारण १६

नेपाली सेनाको संरक्षण प्रतिवद्धता १७

प्रभावकारी संरक्षणका सुचकहरू २१

भावी संरक्षण योजना २१

प्रकृति संरक्षणको प्रभावकारिता

प्रकृति संरक्षण - नेपाली सेनाको पहिलो प्राथमिकता

- रा.नि. तथा व.ज.आ. निर्देशनालय

साधारण

१. प्रकृति संरक्षणमा आफ्नो करिव ४ दशक लामो प्रत्यक्ष सहभागिता र योगदान नेपाली सेनालाई एकातिर गौरवको विषय भएको छ भने अर्कोतिर चूनौतिको पहाड अगाडि खडा भएको अनुभूत हुदैछ। राष्ट्रिय सम्पदा र अमूल्य निधिको रक्षा गरी नयां पुस्तालाई हस्तान्तरण गर्ने जिम्मेवारी निःसन्देह गौरवको विषय त हुदै हो। तर संरक्षणको आवश्यकता, महत्व र औचित्य तथा जिम्मेवारीको गास्त्रियता र सम्वेदनशीलताले श्रृङ्जना गरेको चूनौति त्यक्तिकै जटिल प्रकृतिको छ। प्रकृति तथा वातावरण संरक्षणको विषय अन्तर्राष्ट्रिय समस्या भई रहेको वर्तमान अवस्थामा एउटै मालामा उनिएको फूलरुपी देश नेपाल अछुतो अथवा

समस्या रहित रहन सक्दैन। दक्षिण अफ्रिका, केन्या र भारतले विगतका ३/४ वर्षमा चोरी शिकारीका कारण कहाली लाग्दो संख्यामा दूर्लभ गैंडाको क्षति व्यहोरि रहदा नेपालले "शुन्य शिकार वर्ष" मनाईरहेको थियो। यही अनुपातमा ती मुलुकहरूले गैंडा गुमाई रहने हो भने भविष्यमा नेपालका गैंडाहरू निसन्देह: खतराको घेरामा पर्न जाने निश्चित छ। यद्यपि, संरक्षणको सवालमा नेपालको चिन्ता, मिहेनत र योगदान विशिष्ट प्रकृतिको रहि आएको छ। फलस्वरूप प्रकृति संरक्षणको क्षेत्रमा आज नेपालले अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्न सकेको छ। अथवा, उत्कृष्ट संरक्षणको नमूना विश्व संरक्षण समुदाय समक्ष प्रस्तुत गर्न सफल भएको छ। नेपाल एक मात्र मुलुकले सन् २०१४ मा प्राप्त गरेको "शुन्य

शिकार मूलूक को अन्तर्राष्ट्रीय सम्मान यसको ज्वलन्त दृष्टान्त हो । सन् २०११ र २०१३ लाई नेपालले “शुन्य शिकार वर्ष” मनाएर त्यसको जगमा प्राप्त उक्त अन्तर्राष्ट्रीय सम्मानको रक्षा र निरन्तरताको लागि संरक्षणको ऐतिहासिक साफेदार नेपाली सेना ईमान्दार र दृढतापुर्वक लागि परेको छ । यसबाट अन्तर्राष्ट्रीय समुदायलाई “उत्कृष्ट संरक्षण मोडल” प्रस्तुत गरेर देखाउने नेपाली सेनाको लक्ष्य हासिल हुन सक्ने आधारहरू तयार भई रहेको अनुभूत भएको छ । बिज्ञान र प्रविधिमा आधारित संरक्षण प्रणाली अपनाई रहेका प्रायः अन्य मुलुकहरूको सामुन्ने अझै प्राचीन र परम्परागत संरक्षण प्रणाली अपनाउन बाद नेपालको यो सफलतालाई कम आंकलन गर्न मिल्दैन । अकोंतिर यो नै सफलताको उच्चतम विन्दु हो भनेर सन्तोष गरेर बस पनि मिल्दैन । बर्तमान र भावी चुनौतिको लेखाजोखा र विश्लेषण गरेर त्यसको सामना गर्ने उच्च तयारीका साथ रहनु अशल र ईमान्दार संरक्षणकर्मीको धर्म र कर्म दुवै हो भन्ने कुरालाई नेपाली सेनाले आत्मसात गरेको छ ।

नेपाली सेनाको संरक्षण प्रतिवद्धता

२. प्रकृति संरक्षणको जिम्मेवारीलाई नेपाली सेनाले हाल आएर उच्च प्राथमिकता (Primary Role) मा राखेको छ । विगतमा दोश्रो प्राथमिकता (Secondary Role) मा राखेको जिम्मेवारीलाई नेपाली सेनाले पहिलो प्राथमिकतामा लैजानु संरक्षण प्रति ज्यादै गम्भीर र सम्वेदनशील भएको प्रमाण हो । संरक्षण जिम्मेवारीलाई व्यावशायिक र उत्कृष्ट ढङ्गबाट निर्वाह गर्न तथा विश्वसामु “उत्कृष्ट संरक्षण मोडल” प्रस्तुत गर्न उद्यत नेपाली सेनाका वर्तमान संरक्षण पहलहरूलाई बुंदागतरूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

(क) नयाँ निकुञ्ज र आरक्षमा सुरक्षा विस्तारको

तयारी -

२९ औं वार्डेन सेमिनारको संकल्प प्रस्ताव अनुसार मकालु वरुण राष्ट्रीय निकुञ्ज र ढोरपाटन शिकार आरक्षमा नेपाली सेनाको सुरक्षा माग भएको विषयलाई कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालयले हाललाई निम्न अनुसार पुरा गर्ने तयारी गरेको छ । यसको लागि वन मन्त्रालय मार्फत आवश्यक कानूनी प्रक्रिया तथा औपचारिकता पुरा गर्न र आवश्यक वासस्थान पुर्वाधार तयार गरिदिन विभागलाई अनुरोध गरिएको छ ।

- (१) शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रीय निकुञ्जको नागार्जुन खण्डमा तैनाथ गणलाई पर्सा वन्यजन्तु आरक्षमा स्थानान्तरण गर्ने ।
- (२) पर्सा वन्यजन्तु आरक्षमा तैनाथ गूलमलाई ढोरपाटन शिकार आरक्षमा स्थानान्तरण गर्ने ।
- (३) चितवन राष्ट्रीय निकुञ्जको पश्चिम सेक्टर नवलपरासीमा तैनाथ गूलमलाई मकालु वरुण राष्ट्रीय निकुञ्जमा स्थानान्तरण गर्ने ।
- (४) २ वटा गणले चितवन राष्ट्रीय निकुञ्ज र पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष दुवैको संरक्षण जिम्मेवारी लिने ।

(ख) नयाँ स्थायी कार्य संचालन विधि (Standing Operating Procedure-SOP)-

रा.नि.तथा व.ज.आ.निर्देशनालयले पुरानो स्थायी कार्य संचालन विधिमा संशोधन गरी नयाँ, समयसापेक्ष, व्याबहारिक र असरदार स्थायी कार्य संचालन विधि-२०७९ लाई प्रयोगमा ल्याउने तयारी पुरा गरेको छ । यसले नेपाली सेनालाई मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधताको संरक्षणलाई नेपाली सेनाको अनिवार्य दायित्व निर्धारण गरेको

सि.नं.	तालिम	स्थान	संख्या	शुरू मिति	अन्तिम मिति
१	प्रकृति संरक्षण (TOT)	प्रकृति संरक्षण शिक्षालय, कसरा	२६	२०७१/३/१६	२०७१/४/४
२	प्रकृति संरक्षण आधार तालिम	„	४४	२०७१/६/२६	२०७१/७/२८
३	प्री-ईण्डक्शन तालिम	शिवपरी रा.नि.मा आउने नयां गण	१९८	२०७१/८/१४	२०७१/९/१३
४	प्री-ईण्डक्शन तालिम	नागार्जुन रा.नि.मा आउने नयां गण	२००	२०७१/८/१४	२०७१/९/१३
५	प्री-ईण्डक्शन तालिम	शुक्लाफांटा व.ज.आ. मा आउने नयां गण	२८१	२०७१/८/१४	२०७१/९/१३

छ । साथै, निकुञ्ज प्रशासनलाई छाता संगठन मानेर थप जवाफदेहिताका साथ परिणाममूखी कार्य गर्नु पर्ने दायित्वलाई यसले अनिवार्य र बाद्यकारी शर्त मानेको छ । साथै, फिल्डमा तैनाथ गण-गुलमलाई सशक्त र आत्मनिर्भर बनाउन नयां कार्यविधिले सम्पूर्ण बाधा फुकाउ गरेको छ । नयां कार्यविधिले नेपाली सेनालाई मध्यवर्ती क्षेत्रमा संरक्षण कार्यको लागि निर्वाधरूपमा परिचालन हुन पाउने कानूनी अधिकार प्रदान गरको छ ।

(ग) प्रकृति संरक्षण शिक्षालय (Conservation Education School) को स्थापना

संरक्षणकर्मीहरूको व्यावशायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जस्थित कसरामा स्कूल स्थापनाको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । यो स्कूलको निर्माण कार्य, रेखदेख र मर्मत संभारको जिम्मेवारी रा.नि. तथा व.ज.आ. निर्देशनालयले लिए तापनि यसको स्वामित्व चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज प्रशासनमा रहने छ र यसलाई संरक्षणमा कार्यरत सम्पूर्ण निकायहरूको साभा स्कूल तथा साभा सम्पत्तिको रूपमा विकास गर्दै लैजाने योजना रहेको छ । साथै, भविष्यमा अन्तर्राष्ट्रिय संरक्षणकर्मी शिक्षार्थीहरूलाई समेत प्रशिक्षण दिने स्कूलको रूपमा विकास गर्ने दुरदृष्टि

राखिएको छ । गत वर्ष संचालन भएका तालिमहरूको विवरण निम्न अनुसार छ ।

(घ) SMART प्रविधिको अवलम्बन

नेपाली सेनाले ज्यादै सरल, व्यावहारिक र मितव्यी SMART सफ्टवयर विकास गरी प्रयोगमा ल्याएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासमा भएको MIST र SMART प्रविधि भन्दा यो प्रविधि उत्तम आधुनिक र असरदार छ भन्ने फिल्डहरूबाट प्राप्त सुझावको आधारमा यसको प्रयोगलाई अवलम्बन गरिएको हो । प्राचीन र परम्परागत संरक्षण प्रणालीलाई आधुनिक प्रविधि तर्फ डोच्याउन यो प्रविधिले मद्दत पुऱ्याएको छ । तराईको शुक्लाफांटा वन्यजन्तु आरक्षदेखि पूर्वमा पर्सा वन्यजन्तु आरक्षसम्म लागू भएको SMART प्रविधिलाई निकट भविष्यमा कोशीटपु वन्यजन्तु आरक्ष हुदै हिमाल र पहाडमा अवस्थित निकुञ्जहरूमा समेत विस्तार गर्ने योजना रहेको छ ।

(ङ) Dog Unit को स्थापना

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा नेपाली सेनाले तालिम प्राप्त Sniffer Dog Unit स्थापना गरेको छ । संरक्षण क्षेत्रमा यो एउटा नयां र ऐतिहासिक पहलकदमी हो ।

गत मार्ग १ गतेबाट शुरु भएको यो पहल र प्रयोग कामयावी र प्रभावकारी भएको खण्डमा यसलाई अन्य निकुञ्ज र आरक्षहरूमा समेत विस्तार गर्ने दूरगामी लक्ष्य राखिएको छ ।

(च) प्रकृति संरक्षण ट्रफी संचालन

फिल्डमा तैनाथ फौजहरूको व्यावशायिक ज्ञान, कार्य क्षमता, योग्यता, अपरेशन र बन्दोवस्ती तयारीको स्तर मूल्यांकन गर्न हरेक वर्ष प्रकृति संरक्षण ट्रफी संचालन गर्ने गरिएको छ । फिल्डमा तैनाथ गण -गुल्महरूलाई खुला प्रतिष्पर्धा मार्फत फिल्डमा वर्षभरी प्रदर्शन गरेको संरक्षण कार्य, अपरेशन र उपलब्धि मूल्यांकन गरी प्रथम हुने गणलाई नगद ५ लाख रुपैयां र ट्रफी तथा गुल्मलाई नगद ३ लाख रुपैयां र ट्रफी प्रदान गरिन्छ । यसले फिल्ड युनिटहरूलाई हमेशा संरक्षण तयारीमा रहन र उत्कृष्ट कार्य प्रदर्शन गर्ने प्रेरित गर्ने विश्वास लिईएको छ । द्वन्दकालमा स्थगन यो प्रतियोगितालाई २०६६ सालबाट पूनः संचालन गरिएको छ । परिणाममुखी र उपलब्धिमूलक कार्य गर्न फिल्ड युनिटहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने उद्देश्यले यो स्तर परीक्षा केन्द्रिय पदाधिकारीको लागि फिल्ड निरीक्षण आको महत्वपूर्ण अवसर पनि हो । यो प्रतियोगितामा जनसम्पर्क, सु-सम्बन्ध, समन्वय र टीमवर्कलाई उल्लेखनीय अंक प्रदान गर्ने परिपाटी अपनाईएको छ । साथै, स्थानीय प्रमुख संरक्षण अधिकृतलाई निरीक्षक सदस्यको हैसियत प्रदान गरिएको छ । प्रमुख संरक्षण अधिकृतले प्रदान गर्ने अंकले समग्र नतिजालाई स्पष्टरूपमा प्रभावित पार्दछ । वि.सं. २०६६ सालदेखि हालसम्म प्रकृति संरक्षण ट्रफी विजयी गण र गुल्महरू निम्न अनुसार छन् ।

(१) गणस्तर

सि.नं.	साल	निकुञ्ज/आरक्ष
१	२०६६	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गण
२	२०६७	शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गण
३	२०६८	लाडाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गण
४	२०६९	लाडाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गण
५	२०७०	शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गण

(२) गूलमस्तर

सि.नं.	साल	निकुञ्ज/आरक्ष
१	२०६६	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, नवलपरासीमा तैनाथ गुलम
२	२०६७	रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गुलम
३	२०६८	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गुलम
४	२०६९	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ गुलम
५	२०७०	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्षमा तैनाथ गुलम

(छ) अपरेशन “महा-हण्ट” संचालन

फिल्ड यूनिटहरूको अथक प्रयास र योगदानमा चेन अफ कमाण्डका सबै अङ्गहरूले सहभागिता सहितको ऐकबद्धता जनाउन २०७१ मार्ग १ गतेबाट अपरेशन “महा-हण्ट” संचालन गरिएको छ । यो अपरेशनमा केन्द्रमा जंगी अड्डादेखि सम्बन्धित पृतना र बाहिनीहरूलाई समेत सहभागी गराईएको छ । अपरेशनमा १० बाहिनीको विशेष फौज (Special Operation Force - SOF) लगायत मेडिकल, सिरनल, एभिएसन, डग यूनिट, ईन्टेलिजेन्स, ईन्जिनियर्स सबैको सहभागिता रहेको छ । सन् २०११ र २०१३ जस्तै

सन् २०१४/१५ को निश्चित अवधिलाई पूनः “शुन्य शिकार वर्ष” मनाउन तथा नेपाललाई प्राप्त “शुन्य शिकार मुलुक” को अन्तर्राष्ट्रिय सम्मानको रक्षा गर्न र त्यसलाई निरन्तरता दिन अपरेशनको दायरा बढाईएको हो । प्रायः चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा विगतमा संचालन हुने गरेको अपरेशन हण्टलाई यस वर्ष अभ्यापक बनाई तराईका सबै निकुञ्ज र आरक्षहरूमा संचालन गरिएको छ । यो एउटा संयुक्त टीम र संयुक्त अपरेशनको रास्तो अभ्यास पनि हो । भविष्यमा कुनै निकुञ्ज र आरक्ष संकटग्रस्त भएको अवस्थामा तिनलाई उद्धार गर्न अथवा संकटमुक्त गर्न समेत अभ्यासको यो मोडेल कामयावी हुनसक्छ ।

(ज) एयर सर्भिलेन्स र एयर सपोर्ट:

विशेष गरेर चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको राप्ती र नारायणी नदी तथा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको बबई भ्यालीमा सैनिक हवाई साधनद्वारा समय समयमा गरिने सर्भिलेन्सद्वारा अवैध गतिविधि नियन्त्रण र चोरी शिकारीहरूमा मनोवैज्ञानिक त्रास(Deterrence) शृङ्जना गराउन सहयोग पुगेको छ ।

(झ) मोबिलिटि बृद्धि:

२०५२ सालदेखि रा.नि. तथा व.ज.आ. निर्देशनालयलाई सवारी साधन शीर्षकमा

वजेट विनियोजन भएको छैन । संरक्षण जिम्मेवारीलाई असरदार बनाउन सवारी साधनको प्रयोग अपरिहार्य हुन्छ । २०७० सालमा प्रायः सबै निकुञ्ज र आरक्षहरूमा नेपाली सेनाले न्युनतम संख्यामा भए पनि सवारी साधन उपलब्ध गराएको छ । जंगल अपरेशनको लागि पैदल गस्तिलाई सबैभन्दा प्रभावकारी अपरेशन मानिएको छ । दोश्रो असरदार अपरेशन साईकल गस्ति हो । जसको लागि तराईका निकुञ्ज र आरक्षहरूलाई पर्याप्त मात्रामा साईकल उपलब्ध गराउने काम भएको छ ।

(ञ) पोष्टहरूको पुनर्स्थापना:

जटिल र विकट भौगोलिक बनावट तथा प्रतिकूल मौसमको कारण निकुञ्ज/आरक्षहरूको सबै ठाउंमा सबै समयमा सुरक्षा फौज पुग्न प्रायः सम्भव हुदैन । तसर्थ, जति सकदो धेरै पोष्टहरू स्थापना गर्ने र संरक्षण क्षेत्रलाई धेर्ने र थुन्ने सुरक्षा रणनीति मात्र हास्तो लागि प्रभावकारी हुन सक्छ । द्वन्दकालमा ३७ बटामा सीमित पोष्ट संख्या बढाएर हाल १५१ पुर्याई सकिएको छ । पोष्टको संख्या अभ्यास बढाएर यसलाई दोब्बर गर्न आवश्यक छ । पोष्टको स्थापना आफै ५० प्रतिशत सुरक्षा हो भन्ने विश्वास लिईएको छ । २०७०/७१ मा स्थापना भएका पोष्टहरूको विवरण निम्न अनुसार छ ।

(१) <u>चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जः</u> (कक) ईच्छानगर (कख) कछुवानी	(२) <u>बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जः</u> (कक) सोतखोला (कख) कालीनारा
(३) <u>लाडाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जः</u> (कक) थाम्बुचेत (कख) मैलुङ्ग	(४) <u>बांके राष्ट्रिय निकुञ्जः</u> (कक) घुईयावारी (कख) सिक्टा (कग) विकासनगर (कघ) देउराली
(५) <u>शुक्लाफाटा वन्यजन्तु आरक्ष</u> (कक) स्याउली	(६) <u>पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष</u> (कक) लामिटार

(ट) टीम निर्माण र टीमवर्क

विगतका “शुन्य शिकार वर्ष” हरु नमूना टीमवर्कको परिणाम हो भन्ने यथार्थलाई नेपाली सेनाले सहश्र स्वीकार गरेको छ । यसको श्रेय नेपाली सेना आफु नलिएर संरक्षणमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई दिन चाहन्छ । संरक्षणको लागि सबैलाई समेटेर बृहद टीम निर्माण गर्न र टीमवर्क मार्फत दिगो र भरपर्दो संरक्षण प्रणाली स्थापित गर्न नेपाली सेना सदैब दत्त चित्त छ । संरक्षण उपलब्धी हासिल गर्न स्थानीय जनताहरूबाट प्राप्त साथ र सहयोग ज्यादै महत्वपूर्ण छ र भविष्यमा यो सहयोगको दायरा अझ बढ्ने अपेक्षा राखिएको छ ।

प्रभावकारी संरक्षणका सुचकहरू

३. निम्न सुचकहरूलाई आधार मानेर तराईमा अवस्थित निकुञ्ज/आरक्षहरको संरक्षण व्यवस्था सन्तोषजनक अथवा सो भन्दा राम्रो भएको ठहर गरिएको छ ।

- (क) दूर्लभ वन्यजन्तुको संख्या वृद्धि हुनु ।
- (ख) नव घोषित बांके राष्ट्रिय निकुञ्जको सुरक्षा व्यवस्था क्रमशः सुदृढ हुँदै जानु र वन्यजन्तुहरूको आगमन बढ्नु ।
- (ग) “शुन्य शिकार वर्ष” हरु मनाउनु ।
- (घ) पोष्टहरूको संख्या वृद्धिले सुरक्षा मजबुत हुनु ।
- (ड) अपरेशन हण्ट र महा-हण्टको संचालन र निरन्तरताबाट प्राप्त भएको सुरक्षाको प्रत्याभूति ।

४. तराईमा अवस्थित निकुञ्ज-आरक्षहरूको सुरक्षा व्यवस्था राम्रो भएता पनि हिमाल र पहाडका निकुञ्ज-आरक्षहरूको सुरक्षा व्यवस्था अपेक्षाकृत राम्रो हुन सकेको छैन । हिमाल/पहाडका

निकुञ्ज-आरक्षहरूको संरक्षण व्यवस्था सुदृढ गर्न केही उपायहरूको पहिचान गरिएको छ ।

(क) सुरक्षा पोष्ट अथवा गार्ड पोष्टहरूको संख्या वृद्धि गर्नुपर्ने ।

(ख) हिमाली भेगलाई आवश्यक पर्ने श्रोत-साधन (स्नो क्लोदिङ, हाई अलिटच्यूट पालहरू, अक्सिजन सिलिण्डर, सोलार व्याकअप, जि.पि.एस्. तथा SMART प्रविधि) आदि उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

(ग) बाटो घाटो र सडक निर्माण गर्नुपर्ने ।

(घ) प्रमुख संरक्षण अधिकृत लगायत निकुञ्ज/आरक्ष प्रशासनका कर्मचारीहरूको बाक्लो उपस्थिति, लामो बसाई र सक्रियता बढाउनुपर्ने ।

(ड) जनचेतना बढाउने र जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनिकरण गर्ने आयोजनाहरू दातृ संघ संस्थाहरूबाट संचालन हुनुपर्ने ।

भावी संरक्षण योजना:

५. आफ्नो ४ दशक लामो योगदानको रक्षा गर्न र नेपालका अमूल्य निविहरूको सुरक्षा गर्न नेपाली सेना अझ उच्च समर्पण भावका साथ हैदैसम्मको त्याग गर्न प्रतिवद्ध छ । “कि गर कि नत्र मर (Do or Die)” को संकल्प लिएर संरक्षणमा समर्पित नेपाली सेनाले तयार पारेको भावी संरक्षण योजना निम्नानुसार छन् ।

(क) प्रकृति संरक्षणको जिम्मेवारीलाई पहिलो प्राथमिकता (Primary Role) मा राख्ने ।

(ख) प्रकृति संरक्षण शिक्षालय (Conservation Education School) मार्फत सुरक्षाकर्मीहरूको व्यावसायिक ज्ञान, योग्यता, दक्षता र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

(ग) प्राचीन र परम्परागत संरक्षण प्रणालीलाई क्रमशः आधुनिकीकरण गर्दै सम्भव भएसम्म

नयां प्रविधिमा आधारित संरक्षण प्रणाली
(Technology Based Conservation System) अवलम्बन गर्ने ।

(घ) प्रकृति संरक्षण जिम्मेवारीलाई अभ्यावसायिक र परिष्कृत ढंगबाट निर्वाह गर्न छौटै स्थायी जंगल फर्मेशन स्थापनाको संभाव्यता अद्ययन गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक गृहकार्य र तयारी गर्ने ।

(ङ) नयां प्रस्तावित संरक्षण क्षेत्र तथा विस्तार क्षेत्रहरूमा माग भएको सुरक्षालाई सकरात्मकरूपमा लिदै आवश्यक सुरक्षा फौज उपलब्ध गराउने ।

(च) भविष्यमा समेत हरेक वर्ष “शुन्य शिकार वर्ष” मनाउन उद्यत रहने ।

(छ) “संरक्षणमा जवाफदेहिता” लाई अनिवार्य अथवा बाध्यकारी शर्त बनाउने ।

(ज) निकुञ्ज र आरक्षहरूको बफर अथवा कुसनको रूपमा रहेको अन्य वन जंगल लगायत चुरे संरक्षणको लागि नयां खडा भएको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालयलाई सहायक फौजको रूपमा तयारी र परिचालन गर्ने ।

भाग-चार

विशेष कार्यक्रम तथा उपलब्धीहरू

राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको वैठक २४

वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरोको वैठक २४

सचिवालय व्यवस्थापन २६

जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई २६

समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण उप-समिति २७

दक्षिण एशिया वन्यजन्तु कानून कार्यन्वयन सञ्जाल २७

३० औं वार्डेन सेमिनार तथा १२ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको वैठक २९

ऋक्षत्थक बाट प्रसंशा पत्र प्राप्त ३०

राजश्व संकलनमा बृद्धि ३०

दिवस तथा समारोह: ३०

बाघ गणना २०१३ को वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन ३१

हिउँ चितुवामा रेडियो कलर ३२

१. राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको वैठक

राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको चौथो वैठक समितिका अध्यक्ष एवं मन्त्रीपरिषद्का अध्यक्ष श्री खिलराज रेग्मीज्यूको अध्यक्षतामा मिति २०७० साल श्रावण १४ गते वसेको थियो । उक्त वैठकले समितिको तेश्रो वैठकले गरेका निर्णयहरूको समिक्षा गर्दै आगामी दिनमा बाघ संरक्षणको कामलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि निम्न निर्णयहरू गरेको छ:

- बाघ लगायत दुर्लभ वन्यजन्तुको चोरी शिकार र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न गठन भएको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरो र जिल्ला स्तरमा गठन भएको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईहरूबीच प्रभावकारी समन्वयको व्यवस्था मिलाउन वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय/राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई निर्देशन दिने ।
- बाघ लगायतका दुर्लभ वन्यजन्तुको Genetic Profile तयार गर्न वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय/राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई सो सम्बन्धी आनुवांशिक नीति तर्जुमा गर्न निर्देशन दिने ।
- बाघ लगायतका दुहुरा, घाइते र समस्याग्रस्त वन्यजन्तुहरूको उद्धार र व्यवस्थापन गर्नका लागि कार्य योजना बनाई वजेट प्रस्ताव गर्न वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।

- विभिन्न जिल्लाबाट संकलन भएका बाघ लगायतका वन्यजन्तुका आखेटोपहारको सुरक्षाको दृष्टिकोणले स्थायी र भरपर्दा भवन निर्माण गर्न र स्थायी समाधान गर्नका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको सहभागितामा छलफल गरी दुर्लभ वन्यजन्तुहरूको आखेटोपहार नष्ट गर्ने/ जलाउने तर्फ कानून बमोजिम कारवाही अगाडि बढाउन वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले पहल गर्ने ।

२. वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरोको वैठक (**Wildlife Crime Control Co-ordination Committee-WCCCC**)

वन्यजन्तुको चोरी शिकार र यसका अंग प्रत्यक्षको अवैध व्यापारलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्न कठिनाई भईरहेको अवस्थामा महत्वपूर्ण वन्यजन्तु संधेको लागि लोप हुन जाने सम्भावनालाई मध्यनजर गरि यसको नियन्त्रणको लागि जिम्मेवार निकायहरूको प्रभावकारी समन्वयको आवश्यकता जरूरी रहेको छ । यी दुर्लभ सम्पदाको अवैध व्यापार नियन्त्रणको लागि एउटा छुट्टै निकायको स्थापनाको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूबाट राय, सुझाव र सहयोग जुटाउन तथा आवश्यक राय सुझाव र निर्देशन दिनका लागि एक उच्चस्तरीय राष्ट्रियस्तरमा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति गठन र स्थापना गर्न मनासिव भएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रीपरिषद) को मिति २०६७/८५ को निर्णय बमोजिम निम्नानुसारको संरचना स्थापना गरिएको छ ।

२.१ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति

सि.नं.	पदाधिकारी	पद
१	मन्त्री, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	अध्यक्ष
२	सचिव, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३	सचिव, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
४	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
५	सचिव, कानून तथा न्याय मन्त्रालय	सदस्य
६	सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	सदस्य
७	प्रधानसेनापति, नेपाली सेना	सदस्य
८	महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	सदस्य
९	महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
१०	प्रमुख, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
११	महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य-सचिव

२.१.१ समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न अन्तरसरकारी र गैहसरकारी निकायबीच समन्वय कायम गर्नको लागि आवश्यक नीति, कानून तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- (ख) वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रणका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा समन्वय र सहयोग विस्तार गर्ने ।
- (ग) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको काम कारवाहीको समन्वय, अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने ।
- (घ) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति, साधन तथा स्रोतको व्यवस्था गर्ने ।
- (ङ) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईलाई वन्यजन्तु तथा वनस्पति सम्बन्धी अपराध नियन्त्रण गर्न आवश्यक राय सुझाव तथा निर्देशन दिने ।

२.२ केन्द्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण

व्यूरो (Central Wildlife Crime Control Bureau)

वन्यजन्तुको चोरी शिकारी र यसका अंग प्रत्यक्षको अवैध व्यापारलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्न कठिनाई भईरहेको अवस्थामा महत्वपूर्ण वन्यजन्तु संधैको लागि लोप हुन जाने सम्भावनालाई मध्यनजर राखी यसको नियन्त्रणको लागि जिम्मेवार निकायहरूको प्रभावकारी समन्वयको आवश्यकता जरूरी रहेको छ । यी दुर्लभ सम्पदाको अवैध व्यापार नियन्त्रणको लागि एउटा छुटै निकायको स्थापनाको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूबाट राय, सुझाव र सहयोग जुटाउने लगायत आवश्यक राय, सुझाव दिन, अवैध कारोबार नियन्त्रण गर्नका लागि एक सशक्त वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन र स्थापना गर्न मनासिव भएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) को मिति २०६७/८५ को निर्णय बमोजिम निम्नानुसारको संरचना स्थापना गरिएको छ ।

२.२.१ केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक संरचना

१. महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	संयोजक
२. महानिर्देशक, वन विभाग	सदस्य
३. महानिर्देशक, भन्सार विभाग	सदस्य
४. सहायक रथी, नेपाली सेना	सदस्य
५. नायव महानिरीक्षक, केन्द्रिय अनुसन्धान व्युरो, नेपाल प्रहरी	सदस्य
६. नायव महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
७. अनुसन्धान निर्देशक, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
८. नेपालमा वन्यजन्तु संरक्षणमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि दुई	सदस्य*
९. उपमहानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य-सचिव

२.२.२ इकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको निर्देशनमा वन्यजन्तुको शिकार तथा तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने ।
- (ख) वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- (ग) चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।

(घ) उल्लेखित कार्यहरू गर्न आवश्यकता अनुसार जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन र परिचालन गर्ने ।

३. सचिवालय व्यवस्थापन

केन्द्रिय स्तरको इकाईको सचिवालय राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा हुनेछ ।

यसको सदस्य-सचिवको रूपमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उप-महानिर्देशक हुने छन् । सचिवालय सदस्यहरूमा नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, सशस्त्र प्रहरी, भन्सार विभाग, वन विभागका उप-सचिव स्तर वा सो सरहका प्रतिनिधिहरू रहने छन् । सचिवालय संचालनको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरू राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले व्यवस्था गर्नेछ ।

४. जिल्ला स्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Wildlife Crime Control Bureau—WCCB)

जिल्ला स्तरमा जिल्ला वन कार्यलय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, निकुञ्ज/आरक्षमा खटिएको नेपाली सेनाको प्रतिनिधि र सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको अधिकृत स्तरको प्रतिनिधित्व भएको एक इकाई हुने व्यवस्था गरेको छ । एक भन्दा बढी जिल्ला ओगटेको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको हकमा सम्बन्धित सबै जिल्लाको इकाईमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको प्रतिनिधित्व हुनेछ । यस इकाईका सदस्यहरूलाई काजमा खटाइने छ ।

४.१ काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) केन्द्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको मातहतमा रही वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई नियन्त्रण गर्ने ।

*नोट : नेपाल सरकार (सचिवस्तर), वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको मिति २०६७/१०/६ को निर्णयानुसार इकाईको पहिलो वैठकबाट राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, नेपालका सदस्य सचिव र WWF Nepal कार्यक्रमका राष्ट्रिय प्रतिनिधिलाई वुंदा तं.८ बमोजिमको सदस्य चयन गरिएको ।

- (ख) वन्यजन्तु र वन्यजन्य अपराध नियन्त्रण गर्दा सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- (ग) चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अंग प्रत्यक्षको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।
- (घ) वन्यजन्तुको संरक्षण तथा वन्यजन्य अपराध सम्बन्धी आवश्यक नियन्त्रणको लागि नेपाल सरकारले गर्नु पर्न नीतिगत, संस्थागत र कानूनी सुधारका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुभाव पेश गर्ने ।
- (ङ) केन्द्रियस्तरमा रहेको इकाईलाई समय समयमा आफ्नो कार्य प्रगति पेश गर्ने ।
- ४.२ हाललाई वन्यजन्तु चोरी शिकार र अवैध तस्करहरूको मुख्य केन्द्रको रूपमा रहेको काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर, चितवन, नवलपरासी, वर्दिया, सिन्धुपाल्योक, मुस्ताङ, रसुवा, दार्चुला, पोखरा, कञ्चनपुर र बाँके समेत १३ जिल्लामा इकाई गठन गरी कार्य शुरू गर्ने । अन्य जिल्लाको हकमा आवश्यकता अनुसार केन्द्रिय इकाईले निर्णय गरी विस्तार गर्ने ।
- ४.३ जिल्ला स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सचिवालय सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालयमा रहने । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालयहरू नरहेको जिल्लाहरूको हकमा यस्तो सचिवालय जिल्ला वन कार्यालयमा रहने ।
- ४.४ जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले अपराध नियन्त्रण कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार थप जनशक्ति परिचाल गर्न सक्ने ।
- ४.५ समय समयमा भएका निर्देशनहरूको पालना र कार्यान्वयन गर्ने ।
- ४.६ मिति २०७०।।।।। गते तदनुसार मार्च ३, २०१४ का दिन WORLD WILDLIFE DAY

(विश्व वन्यजन्तु दिवस) को अवसरमा “गैडाको शून्य चोरी शिकार: ३६५दिन” मनाउने र सो अवसरमा विगत १ वर्ष (३६५ दिन भन्दा बढि समयसम्म गैडाको चोरी शिकार हुन नदिई गैडा संरक्षणका लागि फिल्डमा बसि अहोरात्र खटि उल्लेखनिय कार्य गरेका संघ संस्थालाई सम्मान गरियो ।

४.७ केन्द्रिय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको हालसम्मको वैठकबाट जम्मा २३ जिल्लामा जिल्लास्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन गर्ने निर्णय अनुसार हालसम्म १६ वटा जिल्लास्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन भई संचालन भई रहेको छ ।

(१) काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुर (उपत्यकास्तरिय) (२) ताप्लेजुङ्ग (३) भापा (४) सिन्धुपाल्योक (५) रसुवा (६) पर्सा (७) चितवन (८) नवलपरासी (९) बाँके (१०) वर्दिया (११) कञ्चनपुर (१२) दार्चुला (१३) गोरखा (१४) कास्की (१५) मुस्ताङ (१६) संखुवासभा

५. समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण उप-समिति (Community Based Anti- poaching Unit)

वन्यजन्तुको चोरी शिकार र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्नका लागि समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण उप-समिति गठन गरी चोरी शिकार नियन्त्रण गर्ने काम हुँदै आएको ।

६. दक्षिण एशिया वन्यजन्तु कानून कार्यन्वयन सञ्जाल (South Asia Wildlife Enforcement Network) (SAWEN)

वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अवैध चोरी शिकारी तथा निकासी, संरक्षणको क्षेत्रमा विश्वभर भईरहेका प्रयासहरूको लागि ढूलो चुनौतीको रूपमा विकसित

भईरहेको छ । यो बहुदेशीय, बहुपक्षीय, न्यून चुनौती तर अधिक नाफा भएको, विश्वभर हुने अवैध कारोबारको चौथौ ढूलो हिस्सा ओगट्ने एक संगठित अपराधको रूपमा स्थापित भईसकेको छ । विश्वभर वार्षिक रूपमा करिब २० विलियन अमेरिकी डलरसम्मको कारोबार हुने अनुमान गरिन्छ । यसमा दक्षिण एशियाली देशहरूबाट हुने अवैध व्यापारले पनि ढूलो हिस्सा ओगट्छ । यस्ता अपराधिक क्रियाकलापहरू नियन्त्रण गर्न सबै देशहरू आ-आफ्नो क्षेत्रबाट लागि रहेका छन् । तर यस्ता अपराधको संगठित रूप, अन्तरदेशीय समन्वयको प्रभावकारी व्यवस्थाको अभाव, सूचना, तथ्याङ्क साथै विज्ञताको आदान प्रदानको कमी, असमान नीति लगायत सामुहिक प्रयासको कमी जस्ता विद्यमान अप्याराहरूले अपेक्षित सफलता हासिल गर्न सकिएको छैन ।

विद्यमान क्षेत्रीय अप्याराहरूलाई सम्बोधन गर्न साथै फस्टाईरहेको वन्यजन्तु तथा वनस्पती सम्बन्धी अवैध व्यापार तथा अपराध नियन्त्रण गर्न दक्षिण एशियामा एक क्षेत्रीय संस्थाको आवश्यकता महशुष भईरहेको थियो । लामो प्रयास र छलफल पछि भूटानको पारोमा सन् २०११ जनवरी २९-३० गते भएको South Asia Experts Group on Illegal Wildlife Trade को दोश्रो बैठकले दक्षिण एशिया वन्यजन्तु कानून कार्यान्वयन सञ्जाल (South Asia Wildlife Enforcement Network (SAWEN)) को विधिवत घोषणा गरेको थियो । साथै सो बैठकले सावेनको सचिवालय नेपालमा राख्ने औपचारीक निर्णय गरेको थियो ।

सावेनमा दक्षिण एशियाका आठ राष्ट्रहरू अफगानिस्तान, बङ्गलादेश, भुटान, भारत, माल्दिभ्स, नेपाल, पाकिस्तान र श्रीलंका सदस्य रहेका छन् । यसको सचिवालय सन् २०११ अप्रिल २० मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वरमहल, काठमाडौंमा स्थापना भए पश्चात सावेनले यहाँबाट विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आईरहेकोछ । विभागका महानिर्देक सावेन सचिवालयको Chief Enforcement Coordinator (CEC) को भूमिकामा रहने अन्तरीम व्यवस्था रहेको छ ।

उद्देश्य :

- सदस्य राष्ट्रहरूका वन्यजन्तु तथा वनस्पती संरक्षण सम्बन्धी नीति तथा ऐनमा सामज्जस्य स्थापित गर्न तथा एकरूपता ल्याउनमा पहल गर्ने;
- वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अवैध शिकार तथा व्यापार साथै सदस्य राष्ट्रहरूको प्राकृतिक जैविक विविधतामा आईपर्ने खतरा जस्ता विषयको प्रलेखिकरण गर्ने;
- अनुसन्धान तथा सूचना आदान-प्रदान, क्षमता अभिवृद्धि तथा प्राबिधिक सहयोगका लागि सम्बन्धित संघ-संस्थाहरूसँगको सहकार्य प्रबद्धन गर्दै वन्यजन्तु तथा वनस्पती सम्बन्धी अपराध नियन्त्रण गर्न संस्थागत पहलहरू मजबुत गर्ने; र
- वन्यजन्तु तथा वनस्पती सम्बन्धी अपराध नियन्त्रणकालागि सदस्य राष्ट्रहरूलाई आ-आफ्नो देशको राष्ट्रिय कार्ययोजना तयार तथा कार्यान्वयन गर्न साथै त्यस्ता योजनाहरूलाई अन्य योजनाहरूसँग समाहित गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न प्रेरित गर्ने ।

सन् २०१३ को जुलाईदेखि २०१४ को जुलाईसम्मका गतिविधिहरू:

- सन् २०१३ को जुलाईमा नेपालका कानून कार्यान्वयनमा कार्यरत २७ अधिकृतहरूलाई वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अपराध सम्बन्धी सूचना तथा विज्ञता व्यवस्थापनको तालिम गराईएको थियो ।
- सन् २०१३ डिसेम्बर ३० देखि २६ जनवरी २०१४ मा COBRA Operation II को समन्वयको भूमिका निर्वाह गरेको ।
- सन् २०१४ अगष्ट २६-३० सम्म आयोजना हुने SAWEN को दोश्रो बैठकको तयारी गरिएको ।
- सावेन बुलेटिन, प्रतिवेदन प्रकाशन तथा वितरण ।
- सदस्य राष्ट्रहरूसँग सूचना आदान प्रदान ।

आगामी कार्यक्रम

- SAWEN को विधानको अन्तिम खाका तयार गरी आगामी अगष्ट २०१४ मा हुने SAWEN को दोश्रो बैठकमा घनिभूत छलफल गरी सदस्य राष्ट्रहरूबाट अनुमोदन गर्ने ।
- SAWEN को संस्थागत विकासकालागि विश्व बैंकको IDF Grant अन्तर्गत अनुमोदित परियोजनालाई निम्न मूख्य तीन विषयमा परिचालन गर्ने :
- संस्थागत विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि
- क्षेत्रीय सञ्चार तथा साझेदारी विकास
- कार्यान्वयनमा रहेका गतिविधीहरूको अभ परिस्कृत गर्ने ।
- SAWEN को उद्देश्यसँग मेल खाने तथा सरोकारवाला निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- सम्पूर्ण सदस्य राष्ट्रहरूमा वन्यजन्तुको अवैध व्यापार र अपराध सम्बन्धी जनचेतनाको विकास गर्ने ।
- वन्यजन्तुको अवैध व्यापार र अपराधको वारेमा क्षेत्रीय स्तरको Wildlife Crime Database को विकास र विश्लेषण गर्ने ।
- SAWEN को आगामी बैठकको लागि समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।
- नियमित रूपमा SAWEN को बुलेटिन प्रकाशन गर्ने ।
- अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने ।

SAWEN बारे अभ बढी जानकारी यस सञ्जालको वेबसाईट www.sawen.org बाट प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

स्रोत : दक्षिण एशियाली वन्यजन्तु कानून
कार्यान्वयन सञ्जाल

७. ३० औं वार्डन सेमिनार तथा

१२ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको बैठक

३० औं वार्डन सेमिनार तथा १२ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको बैठकको संकल्पहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

१. विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूको प्रस्तावित संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिई स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने (प्रशासन र व्यवस्थापन शाखा) ।
२. शिवपुरी नागार्जुन र लामटाड राष्ट्रिय निकुञ्जको वातावरणीय सेवाको आंकलन गरी सम्भावित भुक्तानीको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने (शिवपुरी: व्यवस्थापन शाखा र लामटाड: ईकोलोजी शाखा) ।
३. संरक्षित वन्यजन्तुहरू गैडा, अर्ना, गौरीगाई, कृष्णसार र बाह्लिङामार्को स्थानान्तरणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन र वैज्ञानिक अनुसन्धान गर्ने (ईकोलोजी शाखा) ।
४. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ र यस अन्तर्गत बनेका नियमावलीहरूको संशोधन गर्ने, नियमावली नभएका संरक्षित क्षेत्रहरूको नियमावली कमिक रूपमा बनाउँदै जाने (व्यवस्थापन शाखा) ।
५. वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा आखेटोपहारको अबैध व्यापार नियन्त्रण कार्यका लागि एकरूपता कायम गर्न दिग्दर्शन तयार गर्ने (व्यवस्थापन शाखा, ईकोलोजी शाखा, WCCB सचिवालय) ।
६. समस्यामूलक, घाईते र टुहुरा वन्यजन्तुहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि पुनर्स्थापना केन्द्र स्थापना र त्यसका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न पहल गर्ने (ईकोलोजी शाखा) ।

७. संरक्षित क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि राशन, पोशाक तथा प्रोत्साहन भत्ताको उपयुक्त व्यवस्था र हातीको दानामा पौष्टिक आहार थप गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने (योजना, लेखा र प्रशासन शाखा) ।
८. आन्तरिक श्रोत र अन्य सहयोगी संस्थाहरूको कार्यक्रम नभएका तथा न्यून आय श्रोत भएका संरक्षित क्षेत्रहरूमा संरक्षण साफेदार संस्थाहरूको पहुँच प्रवर्द्धन गर्न पहल गर्ने (उपमहानिर्देशक, इकोलोजी र व्यवस्थापन शाखा) ।
९. संरक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारी, सुरक्षा निकाय तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका पदाधिकारीहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि र अध्ययन अवलोकनका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताकासाथ संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने (योजना र इकोलोजी शाखा) ।
१०. प्रकृति संरक्षण कार्यमा संलग्न सुरक्षाकर्मी र संरक्षणकर्मीको क्षमता बढाउने उद्देश्य अनुरूप अन्तराष्ट्रिय स्तरको प्रकृति संरक्षण शिक्षालय (Nature Conservation School) स्थापना गर्न पहल गर्ने (विभाग र रा.नि.व.ज.आ. निर्देशनालय) ।
११. मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज र ढोरपाटन शिकार आरक्षको सुरक्षार्थ नेपाली सेनालाई तैनाथ गर्न आवश्यक पहल गर्ने (विभाग र रा.नि.व.ज.आ. निर्देशनालय) ।
१२. प्रकृति संरक्षण कार्यमा संलग्न सबै पक्षहरूबीच सूचना आदानप्रदान गर्न एकिकृत सूचना प्रणाली (Integrated Information System) स्थापना गर्न पहल गर्ने (विभाग र रा.नि.व.ज.आ. निर्देशनालय) ।
१३. ३१ औं वार्डन एवं मध्यवर्ती क्षेत्र सेमिनार कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्रमा आयोजना गर्ने (व्यवस्थापन शाखा) ।
१४. ३० औं वार्डन एवं मध्यवर्ती क्षेत्र सेमिनार सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न सहयोग गर्ने व्यक्ति, संघ-संस्था, सहभागीहरू साथे गौरीशंकर
- संरक्षण क्षेत्र आयोजना परिवारलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्ने ।

८. CITES बाट प्रसंशा पत्र प्राप्त

नेपाल सरकार मुख्य गरी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वन विभाग, मध्यवर्ती क्षेत्र र स्थानीय समुदाय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी तथा वन्यजन्तु संरक्षणमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका गैंड सरकारी संस्थाहरू मुख्य गरी राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, डब्लु डब्लु एफ नेपाल लगायतका संस्थाहरूले संरक्षणमा गरेको योगदानको परिणाम स्वरूप २०६९ फाल्गुणदेखि २०७० फाल्गुणसम्म नेपालमा गैंडाको एउटा पनि चोरी शिकारी नभएबाट नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतबाट प्रशंसा प्राप्त गरेको छ । यसैक्रममा CITES का महासचिव ले CITES को ६५ औं महासभामा नेपाललाई प्रसंशा पत्र प्रदान गर्नु भएको छ ।

९. राजश्व संकलनमा बृद्धि

संरक्षित क्षेत्रहरूमा प्रवेश गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरूले तिरेको प्रवेश शुल्क तथा अन्य गैर कर श्रोतहरूबाट राजश्व संकलनमा उल्लेख्य बृद्धि भएको छ । आर्थिक वर्ष २०६६/६७ मा १३ करोडको हाराहारीमा रहेको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतको राजश्व रकम आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा आइपुगदा करिव ५२ करोड पुगेको छ । हाल भै रहेका राजश्वका दररेटहरूलाई समयानुकूल परिमार्जन गर्न सकेमा आगामी दिनमा अभै उल्लेख्य रूपमा राजश्व बृद्धि गर्न सकिने देखिन्छ ।

१०. दिवस तथा समारोहः

विश्व बाघ दिवसः: विश्व बाघ दिवस २०७० विभिन्न कार्यक्रमको आयोजना गरि मनाइएको छ । विश्व बाघ दिवसको उपलक्ष्यमा राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति नेपालको चौथो वैठक समितिका अध्यक्ष एवं मन्त्रीपरिषद्का अध्यक्ष श्री खिलराज रेग्मीज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको छ । उक्त वैठकले समितिको तेश्रो वैठकले गरेको निर्णयको समिक्षा गर्नुको साथै चालु आ.व. मा सम्पन्न गर्ने गरि विभिन्न ४ वटा निर्णय गरेको छ । त्यसै गरी विश्व बाघ दिवसकै उपलक्ष्यमा आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा नेपाल भरी गरिएको बाघ गणनाको नतिजा तत्कालिन माननीय मन्त्री, वन तथा भू-संरक्षण, टेक बहादुर थापाज्यूले सार्वजनिक गर्नु भएको थियो । नतिजा अनुसार नेपालमा हाल १९८ वटा वयस्क बाघहरू रहेका र जुन संख्या सन् २००८ को तुलनामा २०१३ मा आउंदा ६३ प्रतिशतले बढिए भएको देखिन्छ ।

राष्ट्रिय संरक्षण दिवसः: कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्रमा दिवंगत हुनुभएका संरक्षणविद्हरूको संभन्नामा विगत वर्षहरूमा जस्तै यस वर्ष पनि आश्विन ७ गते तदनुसार २०१३ सेप्टेम्बर २३ का दिन नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको नेतृत्वमा संरक्षणमा काम गर्ने साझेदार संस्थाहरू मुख्य गरी डल्लु डल्लु एफ नेपालको पहलमा विविध कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी मनाइएको छ ।

अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय दिवसः: संयुक्त राष्ट्र संघको साधारण सभाले आङ्गान गरे अनुसार सन् २००३ देखि प्रत्येक वर्ष डिसेम्बर ११ लाई विश्वभर अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय दिवस मनाउंदै आइएको छ । यसै सन्दर्भमा विभाग तथा मातहतका कार्यालयहरूले विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरूका साथ अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय दिवस मनाएका छन् ।

विश्व सिमसार दिवसः: हरेक वर्ष फेब्रुवरी २ का दिन मनाइने विश्व सिमसार दिवस, विगत वर्षहरूमा ऐ यस वर्ष पनि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रहरू, संरक्षण सहकर्मी सरोकारवाला संघ/संस्थाहरूको

सहकार्यमा विभिन्न कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी सम्पन्न गरियो ।

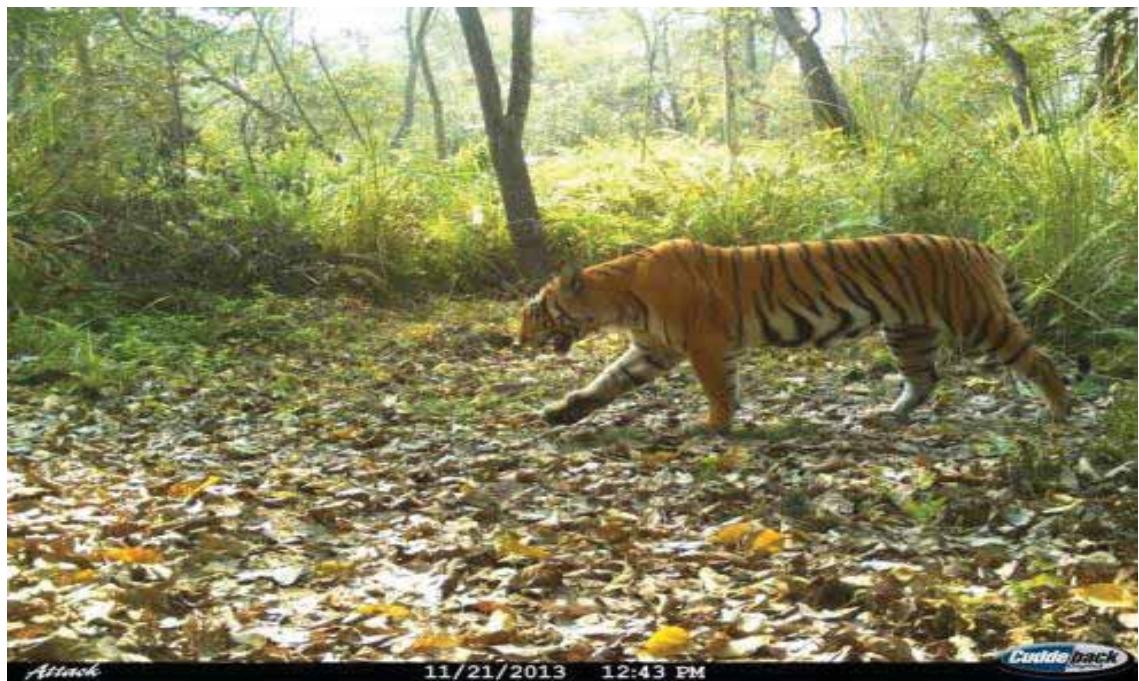
उन्नाइसौं वन्यजन्तु सप्ताहः: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वन विभाग, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, नेपाल वातावरण पत्रकार समूह, संरक्षित क्षेत्रहरू र संरक्षण सहकर्मी एवं सरोकारवाला संघ, संस्थाहरूको सहकार्यमा विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी उन्नाइसौं वन्यजन्तु सप्ताह, वैशाख १-७, २०७० मनाइयो ।

जैविक विविधता दिवसः: नेपाल जैविक विविधता महासन्धीको पक्ष राष्ट्र भएको र विगत वर्षहरूमा ऐ यस वर्षमा पनि जनचेतना जगाउने खालका विविध कार्यक्रमहरू आयोजना गरी जैविक विविधता दिवस मनाइएको छ । जैविक विविधता दिवस मनाउने कार्यक्रममा प्रकृति संरक्षणसंग सम्बन्धित नेपाल सरकारका मन्त्रालय, विभाग र कार्यालय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू मुख्य गरी आई.यू. सि.एन, डल्लु. डल्लु. एफ नेपाल, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, नेपाल पंक्षी संरक्षण संघ, हिमाली प्रकृति, विभिन्न संचारकर्मी लगायत संरक्षण साझेदार संघ, संस्थाका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

विश्व वातावरण दिवसः: विगत वर्षहरूमा ऐ विश्व वातावरण दिवस २०१४ पनि विविध किसिमका जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू आयोजना गरी सम्पन्न भएको छ ।

११. बाघ गणना २०१३ को वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन

नेपालले सन् २०२२ मा नेपालको बाघको संख्यालाई दोब्बर पुऱ्याउने गरि काम गर्दै आएको छ । यसैक्रममा राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको तेश्रो वैठकले गरेको निर्णयानुसार नेपालभरी एकैपटक एउटै विधिबाट बाघ गणना गरी त्यसको नतिजा विश्व बाघ दिवस २०१३ को उपलक्ष्यमा प्रकाशित गरिएको छ । नेपालमा भएका बाघहरूको संख्या निम्न अनुसार रहेको छ ।

श्रोत: रा.नि. तथा व.ज.सं. विभाग

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्र	अनुमानित बाघको संख्या	आहारा प्रजातीको घनत्व
१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१२०	७३.६३
२	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	५०	९२.६
३	शुक्लाफांटा वन्यजन्तु आरक्ष	१७	७८.६२
४	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	७	२५.३३
५	बांके राष्ट्रिय निकुञ्ज	४	१०.२७

द्रष्टव्य: माथिको संख्याले सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्जहरूको मध्यवर्ती क्षेत्र र आसपासका राष्ट्रिय वनहरूको क्षेत्र समेतलाई जनाउँदछ ।

१२. हिँड़ चितुवामा रेडियो कलर

नेपालमा पाइने विरालो प्रजाती मध्ये हिँड़ चितुवा एक हो । नेपालको पूर्वमा कंचनजंघादेखि पश्चिममा अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्रसम्म १२ वटा संरक्षित क्षेत्रमा हिँड़ चितुवा पाइन्छ । पछिल्लो गणना अनुसार नेपालमा ३००-५०० को हाराहारीमा हिँड़ चितुवा रहेको पाइन्छ । हिँड़ चितुवाको वासस्थान, यसले खाने आहारा प्रजाती र आहारविहार, मानव हिँड़ चितुवाबीचको द्वन्द्व, जलवायू परिवर्तनले हिँड़ चितुवाको वासस्थानमा पारेको असर लगायतका विषयवस्तुहरूमा जानकारी गराउने उद्देश्यले कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्रमा सन् २०१३ को नोभेम्बर २५ मा हिँड़ चितुवामा Satellite Radio Collar गरी अनुगमन गर्ने कार्य गरिएको छ । उक्त रेडियो कलर गरिएको हिँड़ चितुवा दुइ पटक सम्म भारतको सिक्किमसम्म पुगी १,००० वर्ग कि.मी. भन्दा बढी

विचरण गरी नेपाल फर्क्को अवस्था छ । रेडियो कलर प्राप्त गरि सकेपछि नेपालले अवलम्बन गर्दै आएको भूपरिधिय संरक्षण कार्यक्रम र अन्तर सीमा समन्वयको कार्यक्रमलाई थप कार्यक्रमका साथ कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

श्रोत: रा.नि. तथा व.ज.सं. विभाग

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको विवरण ३४

अनुसूची-३ : आ.ब. २०७०/७१ मा घडियाल गोही छाडिएको विवरण ३६

अनुसूची-४ (क) : संरक्षित क्षेत्रहरूको आ.व. ०७०/७१ को मासिक पर्यटक संख्या ३७

अनुसूची-४ (ख) : संरक्षित क्षेत्रको वार्षिक पर्यटक संख्या ३८

अनुसूची-५: संरक्षित क्षेत्रहरूको वार्षिक राजश्व विवरण ३९

अनुसूची-६: आ.ब. २०७०/७१ मा वन्यजन्तुबाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण ४०

अनुसूची-७ : वन्यजन्तु चोरी शिकार, काठ तस्करीमा संलग्न मानिसहरूको विवरण ४४

अनुसूची ८: आ.ब. २०७०/७१ मा मृत्यु तथा घाइते भएका वन्यजन्तुहरूको विवरण ५१

अनुसूची ९ : आ.ब. २०७०/७१ मा भएको वन्यजन्तुको उद्धार विवरण ७३

अनुसूची १० : आ.ब. २०७०/७१ मा अध्ययन अनुसन्धानको अनुमति विवरण ८६

अनुसूची-१ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको विवरण

क्र.सं	संरक्षित क्षेत्रको नाम	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि)
राष्ट्रिय निकुञ्ज			
१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७३	९३२
२	लाडाटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१७१०
३	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१०६
४	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	११४८
५	शे फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	३५५५
६	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	२२५
७	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	९६८
८	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९१	१५००
९	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	१५९
१०	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	५५०
		जम्मा	१०८५३
वन्यजन्तु आरक्ष			
१	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	१९७६	३०५
२	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	१९७६	१७५
३	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	१९८४	४९९
		जम्मा	९७९
शिकार आरक्ष			
१	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	१९८७	१३२५
		जम्मा	१३२५
संरक्षण क्षेत्र			
१	अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र	१९९२७६२९	७६२९
२	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र	१९९७	२०३५
३	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	१९९८	१६६३
४	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२००९	१६१५
५	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	२०१०	२१७९
६	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	२०१०	१९०३
		जम्मा	१५४२५१५
मध्यवर्ती क्षेत्र			
१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	७५०
२	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	५०७
३	लाडाटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	४२०
४	शे फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	१३४९
५	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९९	८३०
६	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	२७५
७	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	२००४	२४३.५०
८	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	२००४	१७३
९	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	२००५	२९८.१७
१०	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	१९८
११	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	२१६
१२	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	३४३
		जम्मा	५६०२.६७
		कूल जम्मा	३४१८५.६२

अनुसूची-२ : रामसार साईट (Wetlands of International Importance in Nepal)

क्र.सं	रामसार साईट नं.	नाम	स्थान	सूचीकृत मिति	धेत्र हेक्टर	उचाइ (MSL)
१	३८०	कोशीटप्पु	कोशी	१७/१२/१९८७	१७५००	७५८१
२	१३१३	विशहजारि ताल	चितवन	१३/०८/२००३	३००	२८६
३	१३१४	घोडाघोडि ताल	कैलाली	१३/०८/२००३	२५६३	२०५
४	१३१५	जगदिसपुर जलाशय	कपिलवस्तु	१३/०८/२००३	२२५	१९७
५	१६९२	गोकियो ताल	सोलुखुम्बु	२३/०९/२००७	७७३०	४७०० - ५०००
६	१६९३	गोसाईकुण्ड लेक	रसुवा	२३/०९/२००७	१०३०	४००० - ४७००
७	१६९४	फोक्सुण्डो ताल	डोल्पा	२३/०९/२००७	४९४	३६११.५
८	१६९५	रारा ताल	मुगु	२३/०९/२००७	१५८३	२९९०
९	१८५०	माईपोखरी	इलाम	२८/१०/२००८	९०	२९००

अनुसूची-३ : आ.ब. २०७०/७१ मा घडियाल गोही छाडिएको विवरण

क्र.सं	वर्ष	नारायणी	राप्ती	कालिगण्डकी	सप्तकोशी	कर्नाली	ववई	जम्मा
१	१९८१	५०	०	०	०	०	०	५०
२	१९८२	५०	०	०	०	०	०	५०
३	१९८३	२५	०	३५	४२	०	०	१०२
४	१९८४	१५	०	०	०	०	०	१५
५	१९८५	०	५	०	०	०	०	५
६	१९८६	०	०	०	४२	०	०	४२
७	१९८७	४३	०	०	०	०	०	४३
८	१९८८	०	०	०	०	०	०	०
९	१९८९	०	०	०	०	०	०	०
१०	१९९०	२५	०	०	०	०	३०	५५
११	१९९१	०	०	०	०	०	२०	२०
१२	१९९२	३८	०	०	०	२०	०	५८
१३	१९९३	५	०	०	०	०	०	५
१४	१९९४	०	०	०	०	०	०	०
१५	१९९५	२७	०	०	०	३	०	३०
१६	१९९६	१९	०	०	०	०	०	१९
१७	१९९७	१०	०	०	०	०	०	१०
१८	१९९८	१५	५	०	०	०	०	२०
१९	१९९९	०	७	०	०	०	०	७
२०	२०००	७	०	०	०	०	०	७
२१	२००१	०	०	०	०	०	०	०
२२	२००२	१०	०	०	०	०	०	१०
२३	२००३	३६	०	०	०	०	०	३६
२४	२००४	०	२०	०	०	०	०	२०
२५	२००५	०	१०	०	०	०	०	१०
२६	२००६	०	२०	०	०	०	०	२०
२७	२००७	२४	३२	०	०	०	०	५६
२८	२००८	०	१७	०	०	०	०	१७
२९	२००९	०	२०	०	१०	३	१९	६३
३०	२०११		१०					१०
३१	२०१२	०	१००	०	०	०	०	१००
३२	२०१३		३०					३०
	जम्मा	३९९	२७६	३५	१५	२६	६०	८९१

अनुसूची-४ (क) : संरक्षित क्षेत्रहरुको आ.व. ०७०/७१ को मासिक पर्यटक संख्या

क्र.सं	संरक्षित क्षेत्र	आवाण	भाइ	आशिवन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फालग्न	चैत्र	बैशाख	जेठ	आषाढ	जम्मा
१	चितवन रा.नि	१२६१४	८५४२	१७४१०	२०७७२	१३८२२	१३४५३	१५०५६	१४७४९	१७६२०	१६९७५	१२६६६	१५५५	१७३४२५
२	सगरमाथा रा.नि	२९१२	९३१	६४६२	८३७९	८६६५	९३७५	८५८	१९३१	५३६२	५६०२	१०६२	२३८	३५१५७
३	लाङ्टाङ रा.नि	२४३	४४८	१७३६	२६४२	९३३	४५८	३३८	८०३	१७११	२०२४	६६१	४७५	१२५५२
४	रारा रा.नि	१	७	२७	३९	८	१२	१२	१	५	३२	२६	१५	८
५	शे.फो रा.नि	३०	५०	१४४	३५	१०	०	०	०	०	६४	३९	४४	४७७
६	खप्टड रा.नि	१	२	०	९	१	०	१	१	२	१५	९	३	४
७	बदिया रा.नि	२०१	३३२	१२६५	२००८	१०६२	१३३	८११	१९९६	१३८२	७८८	३४९	१३२०७	
८	मकालु बर्चा रा.नि.	११	७८	५५८	४४	८	०	२१	१८६	१८	१४	१३२	१०८३	
९	शिवपुरी नागार्जुन रा.नि	१२४८९	१५७८४	१०८१९	१३१८७	१०९९४	१४७७९	१३६५४	१३३१४	१९९३१	१८९३५	१८०४६४		
१०	बाँके रा.नि									०			०	
११	शुक्लपाँडा व.आ.		५	५१	११०	१३१	८९	८९	१२४	१३१	१६१	१३	२८	९८
१२	कोपीटपु व आ.	२२६	१२१	४८६	४९४	९३९	९०२	६६५	८६८	३१२	७६९	२८५	१२०८	७३४९
१३	पर्सा व.आ	४४	१६	५	८	३१	४१	३३	३८	२४	१६	७	३३	३७९
१४	ठोरपाटन शिकार आ.	१	१०	२७	१०	३	१	१	७	६	१९	४	८	८९
१५	कन्चनजंघा स.क्षे.	०												०
१६	अग्निमा स.क्षे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७	अल्पपुण स.क्षे.	११	१०८	६३८	२१३८	६२८	८०	८१	८६	५७	८६	१८६	१८३	१८
१८	मनारसु स.क्षे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५३६१
१९	गौरीशंकर स.क्षे												०	
२०	कृष्णसार स.क्षे													
	जम्मा	२६३२६	१६३११	३५८४८	४७६९८	३८२०१	३०५६२	३८०९३	४७०६७	४५९२४	३३४३०	२८५२०	४२४९७	

अनुमूली-४ (ख) : संरक्षित क्षेत्रको वार्षिक पर्यटक संख्या

संरक्षित क्षेत्र	आ.व.						2069/70
	2060/61	2061/62	2062/63	2063/64	2064/65	2065/66	
वित्तवन रा.नि	५७८७	६४२६५४	५४४४९	८०३८३०	१०३८७३	११८६८५	१४६६२०
वरिधा रा.नि	२२७३	११७३	१३९४	३७१३	४४७	६५०५	८५२४८
लाङ्टाङ रा.नि	३३९	६४१२२	४२३०	६०९७	९२१९	९९५५	१०६०३
सगरमाथा रा.नि	२१९६०	१७७५०	२०१००	२३३१३	२८१७०	२९४९९	३११९९
रारा रा.नि	१	६५	२८	४	६१४१	१०५	१५७
श.फो रा.नि	२१५	२५२	११९	२०८	६०७	५९१	५५८
खपड रा.नि	८	०	१	७	१०	२०	५
मकालु बरुण रा.नि.	१८९	१०३	७४	२२७	५९४	१४४३	१९१०३
शिवपुरी नागार्जुन रा.नि	३१०१४	५०९९	६४३५०४	७३०१	६८८७७	१०६९३१	१४९५८७
बाँके रा.नि	०	०	०	०	०	०	०
शुल्काफँटा च.आ.	१६५	१८	५७	३५२	१४२०	२५०	४९१
कोशीटिपु च.आ.	१२०५	२२३५	४२०७	६१४५	४५७५	१९९४	२६६०
पर्सा च.आ	३५	१०	८७	११७	३४	९३	८४
हेरपाटन शिकार आ.	०	०	०	५५	२५	१७	७७
कञ्चनजंघा सं.क्षे.	४१८	१६६	१५	६३२८	५३४	५९४	५७९
अन्नपुर्ण सं.क्षे.	४४९६९	३४५७९	३६०००	५०१२९	६५२५७	७४१२८	९५३१४
मनास्त्र सं.क्षे	५५१	५७३	५९८	६१७	१२३३	१६५१	६२६२९
गोरिशंकर सं.क्षे							३१८
कृष्णसार सं.क्षे	०	०	०	०	०	०	५४
अग्निमया सं.क्षे.	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१७२२९०	१५४७	६१६५३०४	२४५९१०	२९१०४०	३४९१९५	४५५२३७
						२०२०१२	३९०६१०
							४२५३३४

अनुसूची-५: संरक्षित क्षेत्रहरूको वार्षिक राजश्व विवरण

Institutions	Revenue generation by fiscal year							2070/71
	2060/61	2061/62	2062/63	2063/64	2064/65	2065/66	2066/67	
DNPWC	12022385	5485730	4178500	6534505	6027883	11945700	10634295	12052331
CNP	40060770	28137909.2	37979523	47732092.92	58793101	62797974.83	61017691	83145930
BNP	3710146.9	1821863.3	1581501	3432490	4012763	5032233.5	8245898	10648950
SNP	14508487	13562145.4	13905852	17084031.44	22861928	23673562.17	26662962	28452374
LNP	3623443.5	2513093	2812625	4428302.33	5839900	10336815.56	7688099	12065458
RNP	41952	42350	11940	75070	190040	128020	293420	434420
SPNP	133260	144000	65720	337627.4	390840	262860	539607	702425
KNP	5400	13986	22664	77818	70396	112811	208293	219117
MBNP	118554.3	87799	124860	179430	748463	784208	1247444	1822892
SNNP	2370895	2388352	947515	2900520	2964618	4696449	6829775	6622356
BaNP								
SWR	523770	469765	437857	1664096.57	717959	1335576	1412302	3258988
PWR	563698	379575	2172693	9467480.08	14432290	25192784	14046683	46870322
KTWR	573309	532747	322026	411314	542842	210030	488027	1175153
DHR	900	1800	3600	6225	81898	46552.5	87003	80670
KCA	213700	171980	15000	192560	224070	818582.5	981900	1468650
KrCA							105350	57140
ANCA	0	0	0	0	0	0	0	43672
Total	78470671	55753094.9	64581876	94523572.74	117898991	135428459.1	140383399	209955677

अनुसुची-६: आ.ब. २०७०/७१ मा वन्यजन्तुबाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण

क्र.सं.	प्रिति	घाइते/मृतकको नाम/शर	लिङ	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	स्थान	संरक्षित क्षेत्र	अवस्था
१	२०७०।४।६	सामेल बोट	पुरुष	३८			गैङ्डाबाट	१	पाँचपाण्डव उ.स.	चितवन रा.नि.
२	२०७०।४।२०	युवा र चचा					जंगली हातीको आकमण	१	सर्वाही, हारिपुर आकमण	चितवन रा.नि.
३	२०७०।५।२७	भरत पाण्डे	पुरुष				गैङ्डाबाट	१	विक्रमचावा क्षेत्र	चितवन रा.नि.
४	२०७०।५।२८	सुन्दरलाल चौधरी	पुरुष	२३			गैङ्डाबाट	१	कैलाली, टिकापुर	वर्दिया रा.नि.
५	२०७०।५।३१	उज्जल आचार्य	पुरुष				डुवि मरेको			शिवपुरी ना.रा.नि.
६	२०७०।६।१५	मायाशिंह दराई	महिला				गैङ्डाबाट	१	सौराहा क्षेत्र	चितवन रा.नि.
७	२०७०।६।१५	मागली दराई	महिला				गैङ्डाबाट	१	सौराहा क्षेत्र	चितवन रा.नि.
८	२०७०।६।१५	आमली दराई	महिला				गैङ्डाबाट	१	सौराहा क्षेत्र	चितवन रा.नि.
९०	२०७०।६।२५	फलमाया थिंगा	महिला	३६	जंगली हातीले देव्रे खुटटामा कुल्लिएको	१			मझवानपुर हाडिखोला ९, दम्पर	चितवन रा.नि.
९१	२०७०।७।१५						भालुको आकमणमा	३		गर्दी गा.वि.स को कुन्तिपुर
९२	२०७०।९।२३	कैलीदेवी विश्वास	महिला	३५	अनाको आकमण	१			प. कुशाहा, सुनसरी	चितवन रा.नि.
९३	२०७०।८।१७	बलराम योतान	पुरुष	२०	हातीको आकमणबाट				मनहरि गा.वि.स. वडा नं. २ मकवाल नपुर	चितवन रा.नि.
९४	२०७०।९।११	सहदेव माखी	पुरुष	४८	अनाको आकमण	१			प. कुशाहा, ४ वन्यजन्तु आरक्ष	चितवन रा.नि.

क्र.सं.	भिति	घाइते/मृतकको नाम, थर	लिङ	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित देश	अवस्था
१५	२०७०।९।१	मंगलादेवी माझी	महिला	४५	अनाको आकमण	१			प. कुशाहा, ४	कोशी टप्पू वन्यजन्तु आरक्ष	धाइते
१६	२०७०।९।७	राम वहाडुर गुरुङ	पुरुष	३१					प. कुशाहा, ४	कोशी टप्पू वन्यजन्तु आरक्ष	धाइते
१८	२०७०।१०।२	दिकाराम परियार	पुरुष	६४					गा. वि.स. वडा नं. १ चितवन	चितवन रा.नि.	मृत्यु
१९	२०७०।१०।२०	एक वहाडुर तामाङ	पुरुष	४५					गा. वि.स. वडा नं. ६ चितवन	दिव्यतार चितवन रा.नि.	मृत्यु
२१	२०७०।१०।२२	शेर वहाडुर लि.क.	पुरुष	४३					गा. वि.स. वडा नं. ३ चितवन	चितवन रा.नि.	मृत्यु
२२	२०७०।१०।८	मोलाल दश	पुरुष	४५	अनाको आकमण	१			गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	गुञ्जनान रा.नि.	मृत्यु
२३	२०७०।१०।९	शिरिमा चुर्पिदेव	महिला	२७	अनाको आकमण	१			गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	मृत्यु
२४	२०७०।१०।९	दुली चान्द सदा	पुरुष	५५	बंदेलको आकमण	१			गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	मृत्यु
२५	२०७०।१०।९	रुजल यादव	पुरुष	५०	बंदेलको आकमण	१			गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	गर्दा गा.वि.स. वडा नं. १ को अभिलियामा, चितवन	मृत्यु

क्र.सं.	भिति	घाइते/मृतकको नाम,शर	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित क्षेत्र	अवस्था
२६	२०७०११११९	बिर वहाडुर नेपाली	पुरुष	६५			निकूञ्जको पश्चिम भाग विवेणी क्षेत्र	१	सुस्ता गा.वि.स वडा नं. ६ नवलपरासी	चितवन रा.नि.	मृत्
२७	२०७०११११९	उद्धार वहाडुर मार	पुरुष	६४			निकूञ्जको पश्चिम भाग विवेणी क्षेत्र	१	सुस्ता गा.वि.स वडा नं. ६ नवलपरासी	चितवन रा.नि.	मृत्
२८	२०७०११११६	हारे प्रसाद चापागाई	पुरुष		वंदेल				कल्याणपुर ४ चितवन		घाइते
२९	२०७०१११६	तिलक वहाडुर कटार	पुरुष		वंदेल				" "	चितवन रा.नि.	घाइते
३०	२०७०११२२		पुरुष				भालुको आकमणवाट			चितवन रा.नि.	घाइते
३१	२०७०११२२	तिलसरा सोमे	महिला				गैङडाको आकमणवाट		तथां वेलहारी ५न प	चितवन रा.नि.	घाइते
३२	२०७०११२२	तुलसी आले	पुरुष				गैङडाको आकमणवाट		" "	चितवन रा.नि.	घाइते
३३	२०७०११२२	नारायण प्रसाद थार	पुरुष	५६			गैङडाको आकमण(पवाट		बधौडा ३ चितवन	चितवन रा.नि.	घाइते
३४	२०७११।	तब्छेद					चितवाको आकमण	१	म.न.पा. वडा नं. ४ खेरी क्षेत्र	कृष्णसार संरक्षण	घाइते
३५	२०७११२९	थम माया नेपाली	महिला	५१			गैङडाले हातेर घाइते वनाएको		प्रगति नगर १ नवलपरासी	चितवन रा.नि.	घाइते

क्र.सं.	भिति	घाइते/मृतकको नाम, थर	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित देश	अवस्था
३६	२०७१।२।१९८	राजेन्द्र थर्ती	पुरुष	२७	वंदेलाले हानेर घाइते	१			मैथौली ९ चितवन रा.नि.		घाइते
३८	२०७१।३।१९३	डुवाड शोपालाई	पुरुष	७४	भालुको आकमणवाट	१			सिन्धुपाल्चोक हेलम्ब गा.वि.स.	लाङटाङ रा.नि.	घाइते
३९	२०७१।३।१९०	क्षेत्रमणि सिरिस मागर	महिला	४७			बाधको आकमणवाट	१	सुस्ता ८, नवलपरासी	चितवन रा.नि.	मृत्यु
४०	२०७१।३।१९१	राम वहादुर कुमार	पुरुष	६९	सामुदायिक वनवाट निकेको पैडाले हानेर घाइते भएको	१			मैथौली १ चितवन	चितवन रा.नि.	घाइते

अनुसूचि-७ : वन्यजन्तु चोरी शिकार, काठ तस्करीमा संलग्न मानिसहरूको विवरण

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद शामगी र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
१	२०७०।४०४	दरोगा शर्मा समेत २ जना	वारा जिल्ला, जितपुर गा.वि.स.९	काठ तस्करी	साइकल १, गोलिया १थान	मुद्दा चालिरहेको	मानिस	३	पसा वन्यजन्तु आरक्ष
२	२०७०।४१३	जीवन पौडेल समेत ७ जना	जगतपुर ५, चितवन	काठ तस्करी	फरार रहेकोमा पकाउ गरी थप अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	८	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
३	२०७०।४१६	मान वहादुर चोटे समेत ३ जना	शुक्तनगर २ चितवन	माछा मारेको	जरिवाना गरी छाडिएको		४	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
४	२०७०।४१८	पूर्ण वहादुर चोटे समेत २ जना	जगतपुर १ चितवन	माछा मारेको	जरिवाना गरी छाडिएको		३	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
५	२०७०।४१८	राम वहादुर चोटे समेत ४ जना	गर्दा ४ पाण्डव नगर	निकुञ्ज भित्र तामा काटेको	जरिवाना गरी छाडिएको		५	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
६	२०७०।४१९	जीवन तामाङ	जगतपुर ८, चितवन	काठ तस्करी	पकाउ गरी थप अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
७	२०७०।४२२	उपेन्द्र महतो समेत १३ जना	जि. भारत प. चम्पारण	विना इजाजत निकुञ्ज भित्र सुन खोजन प्रवेश गरेको	जरिवाना गरी छाडिएको		पसा वन्यजन्तु आरक्ष		
८	२०७०।४२१	विक्रम प्रजा	खेरहरी १ चितवन	गैँडामा	अनुसन्धानको क्रममा छाडिएको ।	मानिस	१	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
९	२०७०।४२५	कुमार तामाङ	खेरहरी १ चितवन	विना अनुमति वालवा निकारी		जरिवाना गरी छाडिएको		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
१०	२०७०।४२७	शम्भु सहनी समेत ३ जना	मनहरि २ मकवानपुर	माछा मारेको		जरिवाना गरी छाडिएको		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	
११	२०७०।४२१	नजूल हक समेत ४ जि. वारा सिमरा ६	४ वटा टक्करमा अवैध तुंगा वालवा संकलन		जरिवाना		पसा वन्यजन्तु आरक्ष		

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
१२	२०७०५१३	गोपाल पौडेल समेत ४ जना	जि. बारा सिमरा ९	५ चटा दब्दरमा अदैय दुँगा वालुवा संकलन	जरिवाना				पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१३	२०७०५२	तेज नारायण प्रसाद समेत ५ जना	जि. पर्सा, वसईलवा १	अदैय रुपमा बालुवा संकलन	जरिवाना गरि छाडिएको	मानिस			पसा ब.ज.आ.
१४	२०७०५२	उपेन्द्र महतो समेत १३ जना	जि. भारत प. चम्पारण	विना इजाजत प्रवेश	जरिवाना गरि छाडिएको	मानिस	१३	चितवन रा.नि.	
१५	२०७०५२१	लोक वहादुर राना मगर	अयोध्यापुरी ९, चितवन	काठमा	अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
१६	२०७०५२७	बुद्ध वहादुर प्रजा समेत १२ जना	चितवन खेरहरी गा.वि.स.४	गैंडमा	पकाउ गरी थप अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	१२	चितवन रा.नि.	
१७	२०७०५३	दल वहादुर चेपाड समेत	शक्तिखोर गा.वि.स. ३	गैंडमा	पकाउ गरी थप अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	४	चितवन रा.नि.	
१८	२०७०५५४	भालु कान्छा भन्ने दलवहादुर चेपाड प्रजा समेत ४ जना	शक्तिखोर ३ कोलहार, चितवन	गैंडा मारी खाग विक्री व्यवसाय	पूर्ण लागि थुनामा				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१९	२०७०५५६	राम वहादुर परियार समेत २ जना	ठेरी ५ पसा	जरायो मारी मासु खाएको	धरैटीमा राखी छाडिएको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
२०	२०७०५६	५ जना		काठमा	मुदा दायर	मानिस	५	वार्दिया रा.नि.	
२१	२०७०५७	मनोज कुमार पाखिन	निर्मलवस्ती ४, पर्सा	काठमा	धरैटी तरेखमा	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२२	२०७०५७२	रामकुमार तामाड गा.वि.स.	मकवानपुर मनहरी	काठमा	धरैटी राखी तरेखमा	मानिस	१	चितवन रा.नि.	

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम, थर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
२३	२०७०।८।४	दुग्गा वहादुर कुमाल	मेघौली ३, चितवन	अवैध हात हतिरयार	धरैटी राखी तारेखमा, हाल जि. प्रहरी कार्यालयमा अनुसन्धान भैरहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२४	२०७०।८।४	दलिराम दराई	मेघौली ४, चितवन	अवैध हतिरयार	धरैटी राखी तारेखमा, हाल जि. प्रहरी कार्यालयमा अनुसन्धान भैरहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२५	२०७०।८।५	गोपालदास हजारा	मधुवन ४, पर्सा	अवैध हतिरयार	धरैटी राखी तारेखमा, हाल जि. प्रहरी कार्यालयमा अनुसन्धान भैरहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२६	२०७०।८।२०	अनिल थनेत	अर्यौली ४, नवलपरासी	काठमा	अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२७	२०७०।८।२०	इनद्र वहादुर धारान	अयोध्यापुरी ९, चितवन	सालकको खपेटा	अनुसन्धान भई रहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२८	२०७०।९।२३	केशव वहादुर तामाङ्ग	जि. चितवन	काठ काटी चोरी निकासी	अनुसार्थन तै भइरहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
२९	२०७०।९।२३	सन्त भुजेल	अयोध्यापुरी ९	काठ काटी चोरी निकासी	अनुसार्थन तै भइरहेको	मानिस	१	चितवन रा.नि.	
३०	२०७०।९।		अयोध्यापुरी ९	काठ काटी चोरी निकासी				शिवपुरी रा.नि	
३१	२०७०।९।६	जितलाल श्रेष्ठ	सिन्धुपाल्टोक जि. टेपाथाड थेत्रमा	१ भरचा बन्दुक फेला पारेको				शिवपुरी रा.नि	
३२	२०७०।९।६	खड्ग प्रसाद पौडेल	जि. पर्सा निर्मलठोरी ४	काठ काटी चोरी निकासी	जरिचानामा छुटेको			चितवन रा.नि.	
			जि. पर्सा निर्मलठोरी ४	काठ काटी चोरी निकासी	जरिचानामा छुटेको			चितवन रा.नि.	

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
३३	२०७०।८२	सुन् बहादुर थिङ्ह	जि. चितवन पिंचे ९	काठ काटी चोरी निकासी	धरैटीमा छुटेको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
३४	२०७०।८२	लिला श्रेष्ठ	जि. चितवन वडा नं.२	काठ काटी चोरी निकासी	धरैटीमा छुटेको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
३५	२०७०।८२	शुक्रमाया प्रजा	जि. चितवन कुमरोज ४	काठ काटी चोरी निकासी	धरैटीमा छुटेको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
३६	२०७०।८२	बुद्धिराम बोटे	जि. चितवन कुमरोज ४	माछा मारेको	जरिवानामा छुटेको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
३७	२०७०।८२	सन्तचरी बोटे	जि. चितवन कुमरोज ४	माछा मारेको	जरिवानामा छुटेको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
३८	२०७०।८२०	मान बहादुर घरान	जि. मुक्तवानपुर मनहरि २	गैँडा मारी खाग विक्री व्यवसाय गरेको	पूर्णस्को लागि थुनामा				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४०	२०७०।९।	३६ जना	विभिन्न क्षेत्रवाट दोले इलाका	घास दाउरा काट्ने	जरिवाना गरि छाडिएको				चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४१	२०७०।८८	मान बहादुर तामाड	झुङ्क गा. वि.स १	वन्यजन्तुको अखेटोपहर तथा हतियार बनामत	२० वटा पसो फेला पारेको				सगरमाथा रा.नि.
४२	२०७०।९।२०			भालुको खुडा नगा सहितको छाला थान १, खपटा सुकेको १, भरुवा बन्दूक थान २ नाइलनको डोरी बनाएको पासा थान ५					लाइटाड राष्ट्रिय निकूञ्ज
४३	२०७०।९।२३	सोमिया चौधरी	चितवन कुमरोज ४	काठ काटी चोरी निकासी गरेको	धरैटीमा छुटेको				सगरमाथा रा.नि.

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम, थर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
४४	२०७००९२८	खुम्जुग गा. वि.स. ९ फौचे गाउँ	खुम्जुग गा. वि.स. ९ फौचे गाउँ	डाफै चरा लगायतका ठुला पछि लक्षित गरि ३ वटा पासो	चितवन शामग्री ८ चितवन शामग्री ९ भाग लगाएको	अनुसन्धान जारी			सागरमाथा रा.नि.
४५	२०७००९३०	राजकुमार श्रेष्ठ	चितवन शितानगर ९	चितवन शामग्री ९ चितवन शामग्री १० भाग लगाएको	नेपाली सेनाका वहालवाला भएकोले सैनिक ऐन बमोजिम कारबाही हुन सम्बन्धीत निकायले वृभकेको	अनुसन्धान जारी			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४६	२०७००९३०	धन वहादुर कुवर	जि. चितवन शितानगर ९	जि. चितवन शितानगर ९ भाग लगाएको	नेपाली सेनाका वहालवाला भएकोले सैनिक ऐन बमोजिम कारबाही हुन सम्बन्धीत निकायले वृभकेको	अनुसन्धान जारी			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४७	२०७००९३०	रुपा पन्त	जि. चितवन शितानगर ९	जि. चितवन शितानगर ९ भाग लगाएको	चितवन शामग्री ९ चितवन शामग्री १० भाग लगाएको	अनुसन्धान जारी			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४८	२०७००९३०	विनोद भुजेल	जि. चितवन शितानगर ८	जि. चितवन शितानगर ८ भाग लगाएको	चितवन शामग्री ९ चितवन शामग्री १० भाग लगाएको	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
४९	२०७००९१९	नगेन्द्र चौधरी	कुमरोज गाविस वडा नं ४, धरमपुर	कुमरोज गाविस वडा नं ४, धरमपुर	कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५०	२०७००९१९	ठगमनी चौधरी			कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५१	२०७००९१९	रामलखन चौधरी			कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५२	२०७००९१९	नारायण चौधरी			कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५३	२०७००९१९	सुकेशवर चौधरी			कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५४	२०७००९१९	शमिलचरा चौधरी			कुमरोज गाविस वडा काठमा नं ४, धरमपुर	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
५५	२०७०१९	कर्मी चौधरी	कुमरोज गाविस वडा नं ४, थरमपुर	काठमा	अनुसन्धान भई रहेको	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५६	२०७०१९	सन्तचिरा चौधरी	कुमरोज गाविस वडा नं ४, थरमपुर	काठमा	अनुसन्धान भई रहेको	अनुसन्धान भई रहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५७	२०७०१९	साहुनी चौधरी	कुमरोज गाविस वडा नं ४, थरमपुर	काठमा	अनुसन्धान भई रहेको	अनुसन्धान भई रहेको	मानिस १		चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५८	२०७०१०।।	शर्मिचरा दराई समेत १३ जना	चितवन नवलपारसी	काठ चोरी निकासी	अनुसन्धान जारी	अनुसन्धान जारी			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
५९	२०७०१०।।	१०२ जना	चितवन जिल्ला विभिन्न क्षेत्रवाट	घाँस दाउरा काटने	जरिवाना गरि छाडिएको	जरिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६०	२०७०१०।।।	छक्कमली भन्ने अभिवका प्रजा समेत ३ जना	चितवन जिल्ला	गैँडा मारी खाग विकी व्यवसाय	पूर्णको लागि थुनामा	पूर्णको लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६१	२०७०१०।।।।	राम वहादुर कुवंर समेत ३ जना	कोल्हुवा, नवलपारसी	चितल मार्ने	पूर्णको लागि थुनामा	पूर्णको लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६२	२०७०१०।।।।	प्रकाश तिमिल्सेना समेत २ जना	ठोरी पसा	वंदेल मार्ने	पूर्णको लागि थुनामा	पूर्णको लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६३	२०७०११।।।।	अर्जुन श्रेष्ठ	जि. पर्सा निर्मलवस्तु	काठ चोरी निकासी	घरेटीमा छाडिएको	घरेटीमा छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६४	२०७०११।।।।	कुल वहादुर गुरुङ	जि. पर्सा निर्मलवस्तु	काठ चोरी निकासी	घरेटीमा छाडिएको	घरेटीमा छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६५	२०७०११।।।।	दिप वहादुर चेपाङ्ग	जि.चि. शक्तिखोर ३	गैँडा मारी खाग विकी व्यवसाय	पूर्णको लागि थुनामा	पूर्णको लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६६	२०७०११।।।।	लक्ष्मि वि.क.	पर्वतिपुर द चितवन	काठ चोरी निकासी	दृष्ट जरिवाना गरि छाडिएको	दृष्ट जरिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६७	२०७०११।।।।	दुर्गा वि.क.	पर्वतिपुर द चितवन	काठ चोरी निकासी	दृष्ट जरिवाना गरि छाडिएको	दृष्ट जरिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुऐ व्यक्तिको नाम,धर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री ८ आखेटोपहारहरु	कारबाही को विवरण	पकाउ	संखा	कारबाही गर्ने निकाय
६८	२०७०११११२	देव कुमारी वि.क.	पार्वतिपुर ८ चितवन	काठ चोरी निकासी		दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
६९	२०७०११११२	सोनु माया वि.क.	पार्वतिपुर ८ चितवन	काठ चोरी निकासी		दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७०	२०७०११११२	सुनिता रायमाझी	पार्वतिपुर ८ चितवन	काठ चोरी निकासी		दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७१	२०७०११११२	१३ जना	पार्वतिपुर, चितवन	घास दाउरा चोरी निकासी		दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७२	२०७०११११४	कृष्ण बोटे	कोलहुवा ६ नवलपरासी	माछा तथा चरा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७३	२०७०११११४	महाविर बोटे	कोलहुवा ६ नवलपरासी	माछा तथा चरा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७४	२०७०११११४	सुक वहादुर बोटे	कोलहुवा ६ नवलपरासी	माछा तथा चरा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७५	२०७०११११४	विर वहादुर बोटे	कोलहुवा ६ नवलपरासी	माछा तथा चरा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७६	२०७०१११२३	दिपक तामाङ्ग	मनहारि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७७	२०७०१११२३	धिरज मुकान	मनहारि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७८	२०७०१११२३	विकाश चामजन	मनहारि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
७९	२०७०१११२३	विष्णु लामा	मनहारि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
८०	२०७०१११२३	किशोर पाखिन	मनहारि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको		अनुसन्धानको लागि हिरासतमा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
८१	२०७०९१२३	राजकुमार घटान	मनहरि २ सुनाचुरी मकवानपुर	करेट लगाई माछा मारेको	अनुसन्धानको लागि हिरासतमा	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
८२	२०७०९११०	रघुनाथ महतो समेत २ जना	जि.चि. बधौडा र कल्याणपुर	काठ चोरी निकासी	जरिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
८३	२०७०९११०	केशव पन्थ	जि. पर्सा ठोरी	सालाको खपटाको विक्री व्यवसाय	पूर्णको लागि थुनमा	जरिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८४	२०७०९१११	प्रेमचारा राई समेत १२ जना	जि.चि. पिले २	माछा	पूर्णको लागि थुनमा	जरिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८५	२०७०९१११	चन्द्र वहाडुर वाइवा	जि.म. मनहरि ८	काठ चोरी निकासी	पूर्णको लागि थुनमा	पूर्णको लागि थुनमा	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८६	२०७०९११३	३९ जना	जि.चि. जगतपुर २ पटिहारी	घाँस दाउरा चोरी निकासी	दण्ड जरिवाना गरि छाडिएको	दण्ड जरिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८७	२०७०९११६	अमरसिंह पाँवे सहरि	जि.चि. कल्याणपुर १ ३ जना	घाँस दाउरा चोरी निकासी	घरेटीमा छाडिएको	घरेटीमा छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८८	२०७०९१२२	राम वहाडुर मुसहर	जि.न. पिठौली ६	चितल	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
८९	२०७०९१२०	वीर व. मसहर सहित ४ जना	जि.न. पिठौली ६	चितल	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
९०	२०७०९१२१	दिनेस खोकरेल	जि.म. हाडी खोला ६		मानसिक रोगी, छाडिएको	मानसिक रोगी, छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
९१	२०७०९१२२	आगान्त वसेल सहित २ जना	जि.चि. जगतपुर ९	काठ चोरी निकासी	अनुसन्धानमा जारी	अनुसन्धानमा जारी	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
९२	२०७०९१२७	माया वाटे	जि. पर्सा ठोरी ७	काठ चोरी निकासी	घरेटीमा छाडिएको	घरेटीमा छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		
९३	२०७०९१२८	सुकुराम दराई समेत २ जना	जि.चि. जगतपुर २	संकास्पद	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	जिम्मा जमातीमा छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज		

क्र.सं.	भित्ति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,धर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री २ आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संखा	कारबाही गर्ने निकाय
९४	२०७११।।	४ जना माछा मारेको र(३६ जना महिला २ १५ जना पुरुष गरी जम्मा ५१ जना)	गिलानगर २ जगतपुर गा.वि.स. का विभिन्न बडाहरु			दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
९५	२०७११।।६	कृष्ण वहादुर मुतान	जि. मकवानपुर मनहरि २	काठ चोरी निकासी		धरैटीमा छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
९६	२०७११।।६	राम सिंह लोचन	जि. मकवानपुर मनहरि २	काठ चोरी निकासी		धरैटीमा छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
९७	२०७११।।६	प्रताव सिह जिम्बा	जि. मकवानपुर मनहरि २	काठ चोरी निकासी		धरैटीमा छाडिएको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
९८	२०७११।।८	पदम वहादुर चितौरे	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
९९	२०७११।।८	राजिजर पासवान	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१००	२०७११।।८	मनाव गुरुङ	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१०१	२०७११।।८	पदम वहादुर चितौरे	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१०२	२०७११।।८	राजिजर पासवान	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१०३	२०७११।।८	मनाव गुरुङ	चि.चि. भ.न.पा. द	वंदेतको वच्चा समातेको		अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१०४	२०७११।।०	विर वहादुर चितू	चि.चि. जगतपुर ९ गैडा			अनुसन्धान भईरहेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
१०५	२०७११२०	भिमसेन थिङ्ग	जि.चि. जगतपुर ९	गैँडा	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१०६	२०७११२०	सुरेस पुलामी मगर	जि.चि. जगतपुर ९	गैँडा	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१०७	२०७११२३	खेम प्रसाद खनाल	जि. न. प्रगतिनगर ३	गैँडा	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१०८	२०७११२३	कृष्ण बहादुर राई	जि. न. प्रगतिनगर ३	गैँडा	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१०९	२०७११२५	सुनिधिपालचोक जि. भोटे नान्दाड	गा.वि. स. पार्टि चौर	ठिङ्गारे सल्लाको काठ	अनुसन्धान भईरहेको				लाइटाउन राष्ट्रिय निकृञ्ज
११०	२०७११२८	मान बहादुर प्रजा	शार्किखोर, चितवन वरामद	८४१४९ घन फिट ठिङ्गारे सल्ला जातको चिरान काठ	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
१११	२०७११२८	सन्ते तामाहु	शार्किखोर, चितवन	८४१४९ घन फिट ठिङ्गारे सल्ला जातको चिरान काठ वरामद	अनुसन्धान भईरहेको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
११२	२०७१११४	कमल बहादुर प्रजा	कोराक ९, चितवन	गैँडा	पृष्ठको लागि थुनामा				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज
११३	२०७१३१	फुलमाया वि क	पार्वतीपुर ८ चितवन	घाँस दाउरा	द३८ जरिवाना गरि छाडिएको				चितवन राष्ट्रिय निकृञ्ज

क्र.सं.	मिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,धर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
११४	२०७१।३।२१	४७ जाना	गिलानगर , जगतपुर र परिहारी गा.वि.स. का विभिन्न वडाहरु	निउरो टिपेको घास दाउरा काटेको	दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
११५	२०७१।३।१०	वल वहादुर सुवेदी	जि. मकवानपुर, मनहरि ९	गेडा	पूँक्खको लागि थुनामा	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
११६	२०७१।३।१९	सुन्तला वराल	जि. चितवन शुक्लनगर २	काठ चोरी निकासी	जारिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
११७	२०७१।३।१९	निता सुवेदी	"	"	"	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज	"	"	
११८	२०७१।३।१९	मान वहादुर लामा	जि. चितवन ओयोआपुरी ५	अनुसन्धान भई रहेको	हात हतियार सहित निकूञ्जमा प्रवेश	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
११९	२०७१।३।२२	रवि वोटे	चि.चि. बछौली ३	माछा मारेको	दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
१२०	२०७१।३।२२	बम वहादुर वोटे	चि.चि. बछौली ३	माछा मारेको	दण्ड जारिवाना गरि छाडिएको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
१२१	२०७१।३।२६	उपेन्द्र महतो	जि.चि. कुमरोज ४	आखेटोपहार	अनुसन्धान भई रहेको	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
१२२	२०७१।३।२५	जित वहादुर तामाङ्ग	कोराक ४ चितवन	गेडा	पूँक्ख लागि थुनामा	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			
१२३	२०७१।३।२८			नाइलनको डोरीले बनाएको १० वटा पासो		सगरमाथा रा.नि.			
१२४	२०७१।३।२४	पुर्ण वहादुर मोक्तान	सावसीराड, मकवानपुर	चोरी शिकारी	सालको खपता	अनुसन्धान भइरहेको			
१२५	२०७१।३।२९	ज्ञान वहादुर लामा	मनहरि २ मकवानपुर	माछा मारेको		चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज			

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
१२६	२०७१३१२९	रमेश लामा	मनहरि २ मकवानपुर	माछा मारेको	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१२७	२०७१३१२९	गोपीराम थिङ्ग	मनहरि २ मकवानपुर	बाघाको हड्डी	पूर्ण लागि थुनामा	पूर्ण लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१२८	२०७१३१३२	सञ्जु प्रसाद महतो समेत ४ जना	गोत्रिहिया २ भारत गैडा		जिम्मा जमानीमा छाडेको	जिम्मा जमानीमा छाडेको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१२९	२०७१३१३२	दिल वहादुर वि.क.	मुकुन्दपुर, नवलपारसी	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३०	२०७१३१३२	लोक वहादुर वि.क.	मुकुन्दपुर, नवलपारसी	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३१	२०७१३१३२	चिज कुमार परियार	मुकुन्दपुर, नवलपारसी	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३२	२०७१३१३२	मेघ वहादुर वि.क.	मुकुन्दपुर, नवलपारसी	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३३	२०७१३१३२	विकास थापा मगर	भ.त.पा. २ चितवन	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३४	२०७१३१३२	चेत वहादुर लामिछाने	पाल्या ३ पाल्या	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३५	२०७१३१३२	हिकमत विष्ट	कैलाशपुर २ डुँडलधुरा	आखेटोपहार	अनुसार्चन भइरेहको	अनुसार्चन भइरेहको			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३६	२०७१३१३८	सुकुम वहादुर मोतान	मनहरि २ मकवानपुर	बाघ	पूर्ण लागि थुनामा	पूर्ण लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३७	२०७१३१९५	गणराज लाल्वा	काकडा ४ मकवानपुर	बाघ	पूर्ण लागि थुनामा	पूर्ण लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१३८	२०७१३१९९	मनले गुरुद	कावासोती १३, नवलपारसी	काठमा	पूर्ण लागि थुनामा	पूर्ण लागि थुनामा			चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र.सं.	मिति	पकाउ हुऐ व्यक्तिको नाम,धर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संखा	कारबाही गर्ने निकाय
१३९	२०७१।३।२०	कमल सिड्दन	कावासोती १३, नवलपरासी	काठमा	पूँथ लागि थुनामा				चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४०		ज्ञानवहादुर तामाङ समेत	काठमाडौं सुन्तरीजल ६	शुनदेख आदेश २ जि. प्र. काठमाडौं चलान	भरुवा वन्दुक २	चोरीशिकारमा	मानिस	२	शिवपुरी नाराजुन रा.नि.
१४१		नजुरल हक समेत ४ जना	जि. वारा सिमरा ६			जरिवाना			पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
१४२		गोपाल पौडेल समेत ४ जना	जि. वारा सिमरा ९			जरिवाना			पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
१४३	२०७०।८।	शिवपुरन राय समेत २ जना	जि. पर्सा पिढारी गुठी गा. वि. स. बडा न.२	सतिसालको फेन्टा ५ थान सालको फेन्टा १ थान, आरा १ थान र बन्चरो २ थान					पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
१४४		कृष्णमाया राई र निजको वावा, वुद्दि वहादुर राई समेत २ जना	जि. मकवानपुर मनहर गाविस बडा नं ५	सालको चिरान काठ विभिन्ना साइजको १६५ थानको २७५५५ क्यू फिट, सालको गोलिया थान ६७ को ५३८५६ क्यूफिट २ सालको नवनाएको रुख थान ३ को ६९१२२ क्यू फिट	अनुसन्धान तहिकिकात मझेहेको				पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
१४५	२०७०।८।	सुकलाल तामाङ	जि. पर्सा निर्मल वस्ती ५	साइकल ३ थान, खुकुरी र आरा १।१ थान, टेप १ थान, पम्प १ थान र डोरी १ थान	तगद रु. १००००१०० जरिवाना गरेको				पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
१४६	२०७०।९।	माया पाखीन	निर्मल वस्ती पर्सा		प्रति व्यक्ति ५०००।- का दरले जरिवाना गरि छाडेको				पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष

क्र.सं.	भिति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम,शर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरु	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संख्या	कारबाही गर्ने निकाय
१४७	२०७००९।	कृष्ण वहादुर मोक्तान गरी ९ जना	पदम पोखरी २ मकवानपुर						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१४८	२०७००९।	इनदल सहरी	सखुवा पर्सोनी ७, पसा						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१४९	२०७००९।	विर वहादुर धिन्दीड	जि. मकवानपुर पदम पोखरी ६						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१५०	२०७००९।	सरिता श्रेष्ठ	निर्मलवस्ती ६						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१५१	२०७००९।	सुनिता श्रेष्ठ	निर्मलवस्ती ६						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१५२	२०७००९।	अमिता श्रेष्ठ	निर्मलवस्ती ६						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१५३	२०७००९।	रेखा तामाङ	निर्मलवस्ती ६						पसा वन्यजन्तु आरक्ष
१५४			तरंगा गा.वि.स. ९		१वटा पुरानो भरुवा वन्दुक				वर्दिया रा.नि.
१५५			सुकरमाला जगलमा वर्दिया जिल्ला ठाकुरद्वारा गा.वि.स.		२ थान भरुवा वन्दुक				वर्दिया रा.नि.

क्र.सं.	भित्ति	पकाउ हुने व्यक्तिको नाम, थर	ठेगाना	मुद्दा	वरामद सामग्री र आखेटोपहारहरू	कारबाहीको विवरण	पकाउ	संखा	कारबाही गर्ने निकाय
१५६					नाइलनको डोरीले बनाएको १५ वटा पासों	पकाउ गरी अनुसन्धानको दृश्यको करड २ हड्डी			लाइटाङ राष्ट्रिय निकाय
१५७	२०७३।२२६	लाक्या तामाङ	रामचे ४, रसुवा		निरविरालो र दृश्यको करड २	पकाउ गरी अनुसन्धानको लागि हिरसातमा राखिएको	मानिस	१	लाइटाङ राष्ट्रिय निकाय
१५८					टेप्पाथाङ क्षेत्र, सिन्धुपालचोक	वेवारिसे भरन्वा वन्दक			लाइटाङ राष्ट्रिय निकाय
१५९	२०७०।९	उम्बर थारु	धथवार	गैडा चोरि शिकारीको प्रयास मझरहेको	पकाउ गरी अनुसन्धान	मानिस	१	वर्दिया राष्ट्रिय निकाय	
१६०	२०७१।३				वन्दक सहित पकाउ				होरपाटन शिकार आरक्ष

अनुसुची ८: आ.व. २०७०/७१ मा मृत्यु तथा घाइते भएका वन्यजन्पुहलको विवरण

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संभा	संरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१	२०७०१०४।	चिताल	भाले	३		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया		
२	२०७०१०४।	चिताल	पोथी	६		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया	रा.नि.	
३	२०७०१०४।	बैदेल	भाले	१		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया	रा.नि.	
४	२०७०१०४।	बैदेल	पोथी	२		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया	रा.नि.	
५	२०७०१०५।	चिताल	भाले	२		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया	रा.नि.	
६	२०७०१०५।	चिताल	पोथी	२		नहरको साइफनमा खेसेर		वार्दिया	रा.नि.	
७	२०७०१०१०	चिताल			थाहा नभएको		३	घेराधारी		
८	२०७०१०१०	गौडा	पोथी	४५		प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	GPS (0503909, 3047606)	मृत गौडाको खाध थान १ र खुर थान १२ सबुद सुरक्षित गरिएको
९	२०७०१०१२	चिताल	पोथी	अ.५		वाघले मारेको	१	चितवन रा.नि.	वोटे सिमरा पोष्ट नजिक	
१०	२०७०१०१७	बैदेल	भाले			थाहा नभएको		लाडाड	खाडल खनी गाडिएको	
११	२०७०१०२३	बैदेल	भाले			गाउँमा निसिकिद गाउँले सारेर मासु खाएको	१	चितवन रा.नि.	ठोरी ५ हनुमाननगार	
१२	२०७०१०२८	रतुवा	भाले	थाहा नभएको		कुङ्कुरको अकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	गोछडाटार नवलपरासी	
१३	२०७०१०२८	हुचिल	पोथी			थाहा नभएको		लाडाड	नुवाकोटको घ्र्याङ्कफैदी गा.वि.स. ७ मा	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१४	२०७०१०५	चिताल	पोथी			कुकुरबाट	१	शुकलाफाँटा व.आ.	माल्मेला क्षेत्रका कृषकको गहुवारीमा गएको वेला	
१५	२०७०१०६	चितुवाको वच्चा	भाले	३४ महिना		लुतोले ग्रस्त	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	सदर चिडिया खानामा छाडिएको उपचारको क्रममा मृत्यु भएको	
१६	२०७०११५	हाती	भाले	२०- २५		थाहानभएको	१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	कार्यालय कुशाहा अनुसन्धान अधिकृत तोकी अनुसन्धान भइरहेको	
१७	२०७०११६	गौडा	पोथी	अ. ४०	खोलाको छिकबाट लड्डा पार्नीमा रहेको काठमा वीजिन पुग घाइते भएको		१	चितवन रा.नि.	सुरुङ्ग खोला र रिउ खोलाको दोभानमा	
१८	२०७०११७	चिताल	भाले	अ. ५						अयोध्यापुरी दुरा गाउ
१९	२०७०११८	रतुवा				पालन पोषण गर्दा गई	१	चितवन रा.नि.	शिवपुरी ना.रा.नि.	
२०	२०७०११९	गौडा	पोथी	अ. ३०		मृत्यु भएको कालगातिले मरेको				गोदावरी
२१	२०७०१११९	चिताल	भाले	अ. १		कुकुरले लखेटदा तारमा ठोकिएर				
२२	२०७०११२	चिताल	पोथी			कुकुरबाट	१	शुकलाफाँटा व.आ.	मंगलशेरा क्षेत्रका कृषकको गहुवारीमा गएको वेला	
२३	२०७०११२	अर्णा	भाले	करिव ६- ८ महिना		गाडीको ठक्करबाट	१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	कार्यालय कुशाहा	

क्र.सं.	मिति	वन्यजगत्	लिङ्	उमेर	घाइतेकी कारण	मृत्युको कारण	सभ्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत		
२४	२०७०।१।२३	अर्ना	पोथी	करिव ४-५ वर्ष	थाहा नभएको		१	कोशीटण्डु व.ज.आ.				
२५	२०७०।१।२५	चितुवा	पोथी		थाहा नभएको		१	शिवपुरी ना.रा.नि.	सदर चिडियाखाना भित्र गाडिएको			
२६	२०७०।१।२५	इन्डीयान सिंहेट	भाले		थाहा नभएको		१	कोशीटण्डु व.ज.सं.	कुशाहा ४ नद्दन पोखरीबाट पर्शिचम द्व्याम अञ्जात			
२७	२०७०।१।२७	चितल	भाले			कुकुरबाट	१	शुक्लाफाटा व.आ.	मांगलशेरा क्षेत्रका कृषकको गहुवरीमा गएको बेला			
२८	२०७०।१।२७	रतुवा	पोथी	अ. ५		थाहा नभएको			चितवन रा.नि.	गुन्द्रही ढकाहा म.सा.व.		
२९	२०७०।१।३०	चितल	पोथी	अ. १५		भाहा नभएको	१	चितवन रा.नि.	नमुना म.सा.वन को बेलटाउँ जाने बाटो			
३०	२०७०।१।३४	हाती	भाले	अ. ४०		गाउडघरको अन्तवालीमा क्षमिति पुराएकोमा रेठियेकलर गर्ने लद्दाउने औषधि दिएकोमा आट्यारो ठाउमा लड्न पुगा श्वासप्रसाथमा समस्या आई मृत्यु भएको		चितवन रा.नि.				
३१	२०७०।१।२७	रतुवा	भाले	अ ४/५		कुकुरले लखेटर मरेको	१	चितवन रा.नि.	कुमारवर्ती, नवलपरसी			
३२	२०७०।१।२१०	रतुवा मृग	भाले			कुकुरले टोकेर	१	सगरमाथा रा.नि.	लुक्ला सा.व.			
३३	२०७०।१।२१०	कृष्णसार	पोथी	१० वर्ष		कालगातिले मरेको	१	कृष्णसार सरक्षण क्षेत्र	मचान छेउ			

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
३४	२०७०१८११	चितल	पोथी			कुकुरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.ज. आ.		उपचारको कममा मरेको
३५	२०७०१८१४	चितल	भाले	अ २	"	"	१	चितवन ग.नि.		
३६	२०७०१८१५	जरायो	भाले	अ ३	वाघको आक्रमणबाट		१	चितवन रा.नि.		
३७	२०७०१८१७	कृष्णसार	वच्चा	२	भेडे वाघले आक्रमण गरि मारेको	भेडे वाघले आक्रमण गरि मारेको	१	कृष्णसार सरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोष्ट एरिया	
३८	२०७०१८२०	कृष्णसार	भाले	८ वर्ष	चितवाले आक्रमण गरि मारेको	चितवाले आक्रमण गरि मारेको	१	कृष्णसार सरक्षण क्षेत्र	तुरन्तपुर वन क्षेत्र	
३९	२०७०१८२१	चितल	भाले	अ १	कुकुरले लखेटेर मरेको		१	चितवन रा.नि.	कोल्हवा, नवलपरासी	
४०	२०७०१८२२	रतुवा	भाले	अ ७	"	"	१	चितवन रा.नि.	गुन्द्रही ढकाहा म.सा.व.	
४१	२०७०१८२४	वंदेल			तावारमा अलझेर मरेको		१	शुक्लाफाँटा व.आ.	मझगाउँ क्षेत्रमा	खाडल खानी पुरेको
४२	२०७०१८२५	गौडा	पोथी	३५।३६	प्राकृतिक		१	लौखानीपोख्ट व.आ.		पेटमा १११२ महिनाको मृत पेशी बच्चा भएको
४३	२०७०१८२७	चितल			प्राकृतिक		१	पर्सा व.ज.आ.	डिल्लीपुर	
४४	२०७०१८२७	चितल	पोथी	१	कुकुरले मारेको		१	पर्सा व.ज.आ.	हाडिखोला ९, मकवानपुर	त्यही गाडेको
४५	२०७०१८२८	निरविरालो			प्राकृतिक		१	पर्सा व.ज.आ.	फायरलाइन	
४६	२०७०१८२८	निरविरालो	१	मरेको अवस्थामा फेला परेको			१	पर्सा व.ज.आ.	फायरलाइन	आरक्षको कम्पाउण्डमा ल्याई गाडेको

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्म	लिङ्	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	सभ्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
४७	२०७०।५।१३	कस्तुरीमृग			चोरिशकारिचाट		२	सगरमाथा रा.नि.	नाम्बे गा.वि.स.४, उस्यो खोला	एउटाको सरकारी सामान लागि सकेको र अर्को सरकारीसामान सहित फेला परेको
४८	२०७०।५।१४	गैँडा	भाले		प्राकृतिक		१	चितवन रा.नि.	वदामपाटे टापु नजिक वाटा भाले गैँडा जुँथर मरेको आशंका, खाग खुर सुरक्षित रहेको ।	दुई वटा भाले गैँडा जुँथर मरेको आशंका, खाग खुर सुरक्षित रहेको ।
४९	२०७०।५।१४	चितुवा	पोथी	४-५ वर्ष		प्राकृतिक	१	लाडाड रा.नि.	समरथली ८	स्थानीय जनताले खवर गरेको
५०	२०७०।५।१४	चितुवा	पोथी	४-५ वर्षको	थाहा नभएको		१	शिवपुरी ना.रा.नि.	निकूञ्जको मध्यवर्ती झेवमा पर्ने रसुवा जि. सरमथली ८	शिवपुरी ना.रा.नि.
५१	२०७०।५।१९	सुनैलो कालीजको वच्चा				प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.		
५२	२०७०।५।२२	चितल	पोथी			कुकुरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १९	
५३	२०७०।५।२७	निरविरालो					१	पर्सा व.ज.आ.	भिमेश्वर म.सा.वन वारा	कार्यालय परिसरमा मृत्यु भएको
५४	२०७०।५।२७	निर विरालो				माउवाट छुटिएको वच्चा यस कार्यालयले उदार गरी पालन पोषणको क्रममा मूल्य भएको	१	पर्सा व.ज.आ.	भिमेश्वर म.सा.वन वारा	
५५	२०७०।५।३१	चितल	भाले			कैलाली जिल्लाबाट घरमा पालीगाटको वितल ल्याई हिरपुरमा छाडिएकोमा भोलीपल्ट मरेको	१	शुक्लाफाँटा व.ज.सं.	कैलाली जिल्ला	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
५६	२०७०६१	चिताल				कुकुरबाट	१	शुंकलाफाँटा व.ज.आ	मझगाउँ एअरपोर्ट	
५७	२०७०६१	चिताल	भाले			तारावारमा अडिकिएर	१	शुंकलाफाँटा व.ज.आ	मझगाउँ एअरपोर्ट	
५८	२०७०६१	चिताल	पोथी			कुकुरबाट	१	शुंकलाफाँटा व.ज.आ	मझगाउँ एअरपोर्ट	
५९	२०७०६१२	चिताल	भाले	३ वर्ष		कुकुरबाट	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार क्षेत्र	
६०	२०७०६१३	मगरगोही	पोथी	१० वर्ष		थाहानभाएको	१	चितवन रा.नि.	वाघमारा क्षेत्र	
६१	२०७०६१७	कृष्णसार				कुकुरबाट	२	शुंकलाफाँटा व.ज.आ	मांगलसेरा	
६२	२०७०६१७	चिताल	भाले							
६३	२०७०६१२०	चिताल	भाले				१	पर्सा व.ज.आ.	जि. वन कार्यालय वारा	कार्यालय परिसरमा छोडिएको
६४	२०७०६१२२	सुनोलो कालीज	भाले			प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.		
६५	२०७०६१२६	चिताल	पोथी			कुकुरबाट	१	चितवन रा.नि.		
६६	२०७०६१२७	सुनोलो कालीज	भाले			प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.		
६७	२०७०६१३१	चिताल	पोथी			कुकुरबाट	१	चितवन रा.नि.	वाघमारा क्षेत्र	
६८	२०७०६१७	गोदा	भाले			आपसी लडेर	१	चितवन रा.नि.	वाघमारा	
६९	२०७०६१८	गोदा	पोथी			आपसी लडेर	१	चितवन रा.नि.	लौखानी प्रवेशद्वार	

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	धाइतेको कारण	मृत्युको कारण	सभ्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
अ०	२०७०।७।३	चिताल	पोथी	५	पोखरीका भासमा मरेको	चितुवाको आक्रमणबाट	१	शिवपुरी चितवन रा.नि.	लाभिताल	
अ१	२०७०।७।३	जरायो	भाले	महिना				नागार्जुन सेक्टर अन्तर्गत फुलवारी गेट पश्चिम हेलिथाड, पूर्वमा भैरव प्रसाद गणको व्यारेक २ दक्षिण भैरवप्रसाद गणको व्यारेक चारकल्लाको क्षेत्रमा		
अ२	२०७०।७।४	चिताल	भाले			कूकूरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	उपचारको कममा मरेको	
अ३	२०७०।७।४	रतुवा मृग	भाले	करिव ७ वर्ष		वाघले मरेको		चिरा.नि.को सिक्केटपाउ		
अ४	२०७०।७।६	निलगाई	वच्चा			प्राकृतिक	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	जिल्ला बन कार्यालयको कलकत्ता क्षेत्रमा	स्थाहरससार के कममा मरेको
अ५	२०७०।७।८	चितुवा	भाले			प्राकृतिक	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.		
अ६	२०७०।७।८	गौडा	भाले	२६ / २७ वर्ष		पहाडबाट लड्डेर मृत्यु भएको		चितवन रा.नि.	वाधमारा क्षेत्र	
अ७	२०७०।७।९	काकाकुल चिल				एक आपसमा जुधेर		चितवन रा.नि.	देवनगर क्षेत्र	
अ८	२०७०।७।२२	चिताल	पोथी			कूकूरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	मालगेला क्षेत्रका धान खेतमा गएको बेला	उपचारको कममा मरेको
अ९	२०७०।७।२२	चिताल	भाले			कूकूरबाट	२	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	मंगलक्षेत्रसेरा इलाकाको धान खेतमा गएको बेला	उपचारको कममा मरेको

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
६०	२०७०।७।२४	रेंडाको वच्चा	भाले	३		भाले पोथीको ताडाइमा भाले हानेर मारेको		चितवन	सराताल नार्जिक	
६१	२०७०।७।२५	चितल	पोथी	८	मृत्युको कारण थाहा नभएको	मृत्युको कारण थाहा नभएको		चितवन	सालवास पोष्ट क्षेत्र	
६२	२०७०।७।२४	अंजिगर				वाघले मारेको		चितवन	चिरा.नि.को सिकेटटापुमा	
६३	२०७०।७।२८	चितल	भाले	करिव ६ वर्ष		वाघले मारेको		चितवन	इचार्ने पोष्ट नार्जिक राप्ति किनारामा	
६४	२०७०।७।१०	चितल	भाले			कूकूरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.आ.	मध्यगाउँ क्षेत्रका कृषकको गाहुवारीमा	
६५	२०७०।७।१३	सुनोलो कालीज	भाले			प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	पालन केन्द्र	
६६	२०७०।७।१७	चितल	पोथी	थाहा नभएको		चितुवाले मारेको		चितवन	बाघ मारा म.सा.व.को पुरानो गेट	
६७	२०७०।७।१८	डल्फिन	पोथी	वयस्क		घाउ भएको पाइएको	१	वर्दिया रा.नि.	गेल्खा नदीको पाइचमी किनार	संगाहालयमा राखा चितवन रा.नि. पठाइएको ।
६८	२०७०।७।१८	सुनोलो कालीज	भाले			प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	पालन केन्द्र	
६९	२०७०।७।१८	चितल	पोथी			कूकूरबाट	१	शुक्लाफाँटा व.आ.	पिपरिया क्षेत्रमा	उपचारको कममा मरेको
७०	२०७०।७।१९	जरायो	भाले	करिव ६ वर्ष		गोहीले मारेको		चितवन	खडेरी सिंचाई	
७१	२०७०।७।२३	चितल	भाले	"		कूकूरले मारेको		रा.नि.	आयोजनाको नहर	
७२	२०७०।७।२३	हाती वच्चा	भाले वच्चा			वर्दिया हातीसारमा रहेको जात्राकली हातीले मृत वच्चा जन्माएको	१	वर्दिया रा.नि.	बाघ मारा म.सा.व.	

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	धाइतेकी कारण	मृत्युको कारण	सभ्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१३	२०७०।०८।२४	सुनौलो कालीज	भाले			प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.गा.नि.	पालन केन्द्र	
१४	२०७०।०८।२७	झारल	भाले			भिरबाट लडेको अनुमान गरिएको	१	सगरमाथा रा.नि.	हिमालय सा.वन	
१५	२०७०।०८।२८	सुनौलो कालीज	भाले			कालगतिले मरेको	१	शिवपुरी ना.गा.नि.	पालन केन्द्रमा	
१६	२०७०।०८।२९	चित्रल	भाले			कुकुरले मारेको		चितवन रा.नि.	बाघ मारा म.सा.व.	
१७	२०७०।०८।४	मगर गोही					१	पर्सा व.ज.आ.	हातीसार गोही संरक्षण केन्द्र	वच्चा गोही ठुलो गोहिको आकमणबाट मरेको
१८	२०७०।०८।८									
१९	२०७०।०८।८	डाफे	भाले			शिकारिले थापेको पासोमा परी	२	सगरमाथा रा.नि.	दोले इलाका	
२०	२०७०।०८।८	चितिमे	भाले			शिकारिले थापेको पासोमा परी	१	सगरमाथा रा.नि.	दोले इलाका	
२१	२०७०।१।३	चितुवा	भाले	वयस्क		प्राकृतिक	१	पर्सा वन्यजन्म अरक्षका	भविष्य मध्यवर्ती सामुदायिक वन	शरिमा कुनै घाउ चोट नदेशिविको
२२	२०७०।१।६	झारल	भाले						जोरसले	भिरबाट लडेको अनुमान गरिएको
२३	२०७०।१।८०	गरुड चरा				दूर्द वटा खुटा भाँचिएको अवस्थामा प्राप्त भएकोले उपचारको क्रममा मृत्यु भएको	१	कोशीटप्प व.ज.आ.	कार्यालय कुशाहा	
२४	२०७०।१।२२	लगुना	भाले	करिव ५-६ वर्ष		तीन वटा कुकुरले लखेटदा पार्निको घोलमा परि मृत्यु भएको	१	कोशीटप्प व.ज.आ.	प्रकाशपुर	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१०४	२०७०१९२३	आँजिगर						चितवन	बढुली पोखरी म.सा.व.	
१०५	२०७०१९२३	गैडा	३५					चितवन	रा.नि.	
१०६	२०७०१९२३	गैडा	२					चितवन	शेरी पोष्ट निजिक कालीबान म.सा.व.	
१०७	२०७०१९२४	चितवन	पोथी					चितवन	" " "	
१०८	२०७०१९२५	चितवन	पोथी			गाडीको ठक्कर बाट	१	चितवन	चित्रसेन म.सा.व.	
१०९	२०७०१९२६	गैडा	भाले			आपसमा लडेर	१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ	प्रगतिनगर धौलामिरी चोक निजिक	
११०	२०७०१९२६	चितवन	भाले			भारतको टाटरांग क्षेत्रको जंगल		भारत गैडाको सर कारी सामानहरु सहित आवश्यक कानूनी कार वाहिको लागि पिल्लित जिल्ला वन कार्यालय भारत सरकारले गरेको		
१११	२०७०१९३०	निलगाई	भाले	अ. ५ वर्ष				चितवन	बाघमारा म.सा.व.	
११२	२०७०१९११	वंदेल	भाले	अ. ३		कहुकरले आकमण गर्दा तारजालीमा ठोकिएर	१	पर्सा व.ज.आ.	जय मंगलापुर पर्सा उपचार भइरहेको	खुटा भाच्चाएको कार्यालय परिसरमा
११३	२०७०१९११	कालीज						चितवन	श्री बाटुली पोखरी म.सा.वन ता.रा.नि.	शिवपुरी

क्र.सं.	मिति	वन्यजगत्	लिङ्	उमेर	घाइतेकी कारण	मृत्युको कारण	सभ्या	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
११४	२०७०।।।।।११	कालीज	भाले				१	शिवपुरी ना.रा.नि.	दृचंकनारायण क्षेत्रको जंगे खोलाईलाकार जामाचोक क्षेत्रमा विचमा पर्ने	मृत अवस्थामा फेला परेको
११५	२०७०।।।।।१४	बंदेल	पोथी	४/५		कालगातिले मरेको	१	चितवन रा.नि.	श्री राजरत्न म. सा.वन पिठौली को क्षेत्रमा	
११६	२०७०।।।।।४	कृष्णसार	भाले	१० वर्ष		चितुवाले आक्रमण गरि मारेको	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचान क्षेत्र	
११७	२०७०।।।।।४	कृष्णसार	वच्चा	२	महिना	स्यालको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोष्ट क्षेत्र	
११८	२०७०।।।।।५	चितवन	भाले			कुकुरले लखेटर मरेको	१	चितवन रा.नि.	चितवन	" "
११९	२०७०।।।।।६	कृष्णसार	वच्चा	६	महिना	हुडारको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	सुकुम्बासी वसोवास क्षेत्र	
१२०	२०७०।।।।।७	जरायो	भाले			गोहीले घाइते वनाएकोमा २ दिन पछि मरेको	१	चितवन रा.नि.	" "	
१२१	२०७०।।।।।८	बंदेल					१	पर्सा व.ज.आ.	सडक दुर्घटनामा परि	सडक दुर्घटनामा परि मरेको
१२२	२०७०।।।।।८	बंदेल					१	पर्सा व.ज.आ.		
१२३	२०७०।।।।।८	बंदेल		१		सडक दुर्घटना	१	पर्सा व.ज.आ.		
१२४	२०७०।।।।।९	अंजिंगर					१	पर्सा व.ज.आ.	जितपुरवाट उद्धार गरी	ग्रासल्याण्डमा छोडेको
१२५	२०७०।।।।।९	चितवन	पोथी			बुद्धांवस्था	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	मृग अनुसन्धान केन्द्र गोदावरीमा	
१२६	२०७०।।।।।९	चितवन	पोथी			बुद्धअवस्थाको कारण	२	शिवपुरी ना.रा.नि.	मृग अनुसन्धान केन्द्र गोदावरीमा	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१२७	२०७१।१।२०	चिताल	भाले		पोसामा परी मृत अवस्थामा फेला परेको	पोसामा परी मृत अवस्थामा फेला परेको	१	कौशिटप्पु व.ज.आ.	वदगामा सिमलारी	
१२८	२०७१।१।२०	गैंडा	भाले	१४/१६	चोरा शिकरबाट	चोरा शिकरबाट	१	चितवन रा.नि.	दोभान म.सा.वन	
१२९	२०७१।१।२०	कृष्णसार	पोथी	१० वर्ष	कालगति	कालगति	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचान क्षेत्र	
१३०	२०७१।१।२१	चिताल	पोथी		कुकुरले लाखेटेर मरेको	कुकुरले लाखेटेर मरेको	१	चितवन रा.नि.	वगाई	
१३१	२०७१।१।२४	गैंडा बच्चा	भाले	१.३	वाघको आक्रमणबाट	वाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	लौगाई नर्जिक रास्ताप्य निकुञ्ज क्षेत्र	
१३२	२०७१।१।२७	चिताल	पोथी		कुकुरले घाइते बनाएको	कुकुरले घाइते बनाएको	१	चितवन रा.नि.	वगाई	
१३३	२०७१।१।२७	कृष्णसार	भाले	१० वर्ष	कालगति	कालगति	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पोखरी नर्जिक	
१३४	२०७१।१।२८	चिताल	भाले	अ.५	कुकुरले आक्रमण गर्दा तारजालीमा ठोकिएर	कुकुरले आक्रमण गर्दा तारजालीमा ठोकिएर	१	चितवन रा.नि.	“	
१३५	२०७१।१।३१	कृष्णसार	भाले		चितुवाले आक्रमण गरि मारेको	चितुवाले आक्रमण गरि मारेको	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	चौरमा	
१३६	२०७१।१।३१	कृष्णसार	पोथी	१० वर्ष	कालगति	कालगति	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचान क्षेत्र	
१३७	२०७१।१।३४	सुनौलो कालीज	भाले		कालगतिले मरेको	कालगतिले मरेको	१	शिवामुरी ना.रा.नि.	मचान क्षेत्र	
१३८	२०७१।१।३६	चिताल	भाले		कुकुरले लाखेटेर मरेको	कुकुरले लाखेटेर मरेको	१	चितवन रा.नि.	दश्क्षिणकाली म.सा.वन क्षेत्र	
१३९	२०७१।१।३८	कृष्णसार	भाले	११ वर्ष	चितुवाले आक्रमण गरि मारेको	चितुवाले आक्रमण गरि मारेको	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	तारबार क्षेत्र वाहिर	
१४०	२०७१।१।३५	चितुवा	पोथी		प्राकृतिक	प्राकृतिक	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	सदर चिडियाखानाको हातामित्र गाडिएको	

क्र.सं.	मिति	वचनात्	तिज्ज	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	सख्ता	सरक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१४१	२०७०।२।१	चितल	भाले	२		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	वाराही रिस्टोरेंटको पारी पट्टी निकुञ्ज क्षेत्र	
१४२	२०७०।२।१	चितल	पोथी	२		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	"	"
१४३	२०७०।२।१	चितल	पोथी	१० महिना		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	"	"
१४४	२०७०।२।१	चितल	भाले	२		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	"	"
१४५	२०७०।२।२	बाघ	भाले	२ वर्ष		बयस्क बाघको आक्रमणबाट	१	बरिद्या रा.नि.	पत्थर वाध इलाकामा	
१४६	२०७०।२।२	वेदेल				शिकारिबाट शिकार	१	शुक्लाफाँडा व.आ.	खडल खानी परेको	
१४७	२०७०।२।२	चितल	भाले			कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	"	"
१४८	२०७०।२।२	रत्नवा	भाले	२		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	कठार ९ पिद्रहनी	
१४९	२०७०।२।३	चितल	भाले	२		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	देवनगर	
१५०	२०७०।२।३	लग्ना	भाले	३		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	कठार ५ सुन्डी	
१५१	२०७०।२।३	जरायो	भाले	५		कसैले भालाले हानी मारेको	१	चितवन रा.नि.	शिकारी चास वन क्षेत्र	
१५२	२०७०।२।७	चितल	पोथी					शिवपुरी ना.रा.नि.	वच्चा पाउन नसकेर मरेको	
१५३	२०७०।२।७	चितल	पोथी	१.५		कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	तारायणी नदीको मुसहर धाट	
१५४	२०७०।२।७	चितलको	पोथी			वच्चा पाउन नसकी	१	शिवपुरी ना.रा.नि.	गोदावरी	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	मृत्युको कारण	संख्या	सारक्षित क्षेत्र	स्थान	कैफियत
१५५	२०७०।३।१७	हिमाली कालो भालुको वन्वा	पोथी	३।४ महिना	चितुवाको आक्रमणबाट		१	शिवपुरी ना.रा.नि.	श्री रारिद्र निश्चिन्नजान प्रयोग शाला, खुमलटार, ललितपुर मा	
१५६	२०७०।३।१९	बाघ	भाले	८ वर्ष	Maggot formation		१	बार्दिया रा.नि.	शिवपुर फाँटाको जंगलमा	
१५७	२०७०।३।२२	मार गोही		२	राजमार्गमा गाडिले कुट्टेर मारेको	राजमार्गमा गाडिले कुट्टेर	१	चितवन रा.नि.	भण्डारा	
१५८	२०७०।३।२३	चितल	पोथी	४	कुट्टेरसे मारेको		१	चितवन रा.नि.	निर्मल वरिस्त ९, ओडार खोला	
१५९	२०७०।३।२८	रत्नवा	वन्वा		मलसाप्रोले मारेको			शिवपुरी ना.रा.नि.		
१६०	२०७०।३।३२	मार गोही	पोथी	८ वर्ष	परेचावडार क्षेत्रमा पर्ने वर्वदृ नदीमा पूर्व पश्चिम राजमार्गमा रहेको	परेचावडार क्षेत्रमा पर्ने वर्वदृ नदीमा पूर्व पश्चिम राजमार्गमा रहेको	१	बार्दिया रा.नि.		
१६१	२०७०।४।१	मार गोही	भाले	११।१२ वर्ष	फोक्सोको संकमण		२	बार्दिया रा.नि.	दक्षिण पूर्व किनारमा	
१६२	२०७०।४।२५	वंदेल			शिकरीबाट शिकार			शुक्लांफाँटा व.ज.	तारापुर पोख्टको कार्य कार्यालयमा ल्याई खाडल खनि पुरेको	
१६३	२०७०।०।४।	चितल	पोथी		कुट्टूर		२	शुक्लांफाँटा व.ज. आ.	पिरिया पोख्ट	
१६४	२०७०।०।५।	चितल	भाले		कुट्टूर		१	शुक्लांफाँटा व.ज. आ.	पलिया पोख्ट	

अनुसूची ९ : आ.व. २०७०/७१ मा भएको वन्यजन्तुको उद्धार विवरण

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ति स्थान	छोडिएको स्थान
१	२०७०।४१	वंदेल	भाले			१	पर्सा व.ज.आ.	सीमरा चारा	आरक्ष वरिपरी कम्पाउण्डमा छोडेको
२	२०७०।४२८	चितुवा	भाले			१	वार्दिया रा.नि.	वार्दिया जि. सदरमुकाम सिथत एउटा गैहसरकारी सञ्चाको कापालयमा पसेको	वार्दिया रा.नि.को कुवाभार क्षेत्रको प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
३	२०७०।४७	थारको	भाले वच्चा			१	वार्दिया रा.नि.	जि. वार्दिया डेउडाकला गा.वि.स. ५ वेलौली	सदर चिडियाखानामा छाडिएको
४	२०७०।५१०	चितल	पोथी			१	शुक्लफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १९ मा गाउमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	जांगलमा
५	२०७०।५१५	चितल	भाले	कुर्कुरबाट		१	शुक्लफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १८ मा गाउमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	
६	२०७०।५२	निरविरालो				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको
७	२०७०।५२	रतुवा				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको
८	२०७०।५२५	चितल	भाले			१	शुक्लफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १९ मा गाउमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	
९	२०७०।५३	वंदेल				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको
१०	२०७०।५३१	मिलगाई	भाले			१	शुक्लफाँटा व.ज.आ.	कन्चनपुरको रामपुर विलासपुरगा. वि. सको कलकता इलाकामा वेवारिसे अवस्थामा रहेको करिव ५ दिनको निलगाईको वच्चालाई उद्धार गरिएको	वेलडाई पोष्टमाल्याई द्वय खार्ट पालिएको
११	२०७०।६।१०	चितल				१	चितवन रा.नि.	पिठौली ८, न.पा, इनद्र भूषालको सहयोगमा	तारायणी पारी
१२	२०७०।६।१०,११	अंजिंगर				३	चितवन रा.नि.	दिपकनगर ९	रा.नि. क्षेत्र

क्र.सं.	भित्ति	बन्यजन्तु	लिंग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ति स्थान	छोडिएको स्थान
१३	२०७०।८।१३	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	गोलाघाट	रा.नि. क्षेत्र
१४	२०७०।८।१५	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	गोवरिया इलाको थान खेतमा फेला परेको	आरक्ष क्षेत्रमा
१५	२०७०।८।२०	चितवन				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.व.का. बारा	कार्यालय परिसरमा छाडेको
१६	२०७०।८।२७	मारागोही				१	चितवन रा.नि.	भगाहाको कुलो	राधाकृष्ण म.सा.व. क्षेत्र
१७	२०७०।८।२७	मारागोही				१	चितवन रा.नि.	भण्डारा	राष्ट्रीयनदी
१८	२०७०।८।२८	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	पिले	खोर्दमली क्षेत्र
१९	२०७०।८।९	अर्जिंगर				२	चितवन रा.नि.	मिठौली ९ न.पा.	नारायणी परी
२०	२०७०।८।१२	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	मझनाउं एयरपार्ट क्षेत्रमा धान खेतमा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
२१	२०७०।८।२१	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	रजहर ३ नवलपरासी	नारायणी नदि
२२	२०७०।८।२४	घाडियाल				१	चितवन रा.नि.	गण्डक नगर (विवेणी)	नारायणी नदि
२३	२०७०।८।२४	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	रजहर ४ नवलपरासी	नारायणी नदि
२४	२०७०।८।३	घाडियाल				१	चितवन रा.नि.	खोरिया मुहान क्षेत्र	जिल्ला बन कार्यालय सुनसरीबाट प्राप्त
२५	२०७०।८।४	सुन गोहोरा	भाले १ , पोथी १			२	कोशीपु व.ज.आ.	खोरिया मुहान क्षेत्र भएको	आरक्ष जंगलमा छाडिएको
२६	२०७०।८।	घाडियाल				१	चितवन रा.नि.	खोरिया मुहान क्षेत्र	मुख्यमा वेरिएको जाल काटी पुनः नदीमा छाडिएको
२७	२०७०।८।१०	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	गोवरीया	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
२८	२०७०।८।१३	बाघ	भाले			१	चितवन रा.नि.	अयोध्यापुरी गा.वि.स. ७ गणेशकुञ्ज क्षेत्रबाट	२०७०।८।१५ गते क्षेत्रभित्र चरमपथ अयामिच गरी नयाँ नोर मचान क्षेत्रमा छाडिएको ।
२९	२०७०।८।१३	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	हिरपुर क्षेत्रमा थानखेतमा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
३०	२०७०।८।१६	बाघ	भाले	८१, वर्ष		१	चितवन रा.नि.	माझी र वधौडा क्षेत्रमा गाईबस्तु मार्न थालेकोले नियन्त्रणमा लिईएको	हाल कसरामा पालनपोषण गरिराखेको
३१	२०७०।८।१७	लमुना				१	चितवन रा.नि.	मेघौली ६, चितवन	निरा.नि. कसरा

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	घाइतेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोडिएको स्थान
३२	२०७०।१।१७	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	दिव्यनगर ६ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघैली
३३	२०७०।१।२०	अर्जिंगर				१	शुक्रलाफाँटा व.ज.आ.	देखि लेत्रमा धानखेतमा फेरा पारी	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
३४	२०७०।१।२०	अर्जिंगर				१	शुक्रलाफाँटा व.ज.आ.	पिपरिया लेत्रमा खेतको फेरा परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
३५	२०७०।१।२३	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	पारशनगर	वरन्डाभार वन क्षेत्र
३६	२०७०।१।२३	चितवाको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	जानकी नगर	दिव्यनगर पोष्ट
३७	२०७०।१।२३	चितलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	मेघैली १	निर.ग.नि. करसरा
३८	२०७०।१।४	मगर गोही				१	पर्सा व.ज.आ.	हातीसार गोही संरक्षण केन्द्र	वच्चा गोही ठूलो गोहीको आकृमणबाट मरेको
३९	२०७०।१।७	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	शुक्रनगर ४ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघैली
४०	२०७०।१।१२	कहुल्ला				१	चितवन रा.नि.	ठोरी ७, पर्सा	निर.ग.नि. दिव्यनगर
४१	२०७०।१।१२	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	निस्से सिसवार	निर.ग.नि.
४२	२०७०।१।१५	चितलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	पिप्ले ४ चितवन	सौराहा पठाएको
४३	२०७०।१।१५	दुम्सी				१	कोशीटपु व.ज.आ.	श्री सिराह वन कार्यालय मिचैयावाट	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
४४	२०७०।१।१९	मगर गोही	वच्चा			१	कोशीटपु व.ज.आ.	माझा पोखरीमा माझा मार्ने वेलामा जालमा पारेको अवस्था	आरक्ष भित्र किशी नदिमा छाडिएको
४५	२०७०।१।२१	दुम्सी				१	कोशीटपु व.ज.आ.	श्री सिराह वन कार्यालय मिचैयावाट	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
४६	२०७०।१।२१	मगर गोही				१	कोशीटपु व.ज.आ.	माझा पोखरीमा माझा मार्ने वेलामा जालमा पारेको अवस्था	आरक्ष भित्र किशी नदिमा छाडिएको
४७	२०७०।१।२१	वैदेल				१	कोशीटपु व.ज.आ.	सुनसरी चक्रगाडीको एक स्थानिनय मेलामा अचानक पसेका	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको

क्र.सं.	भित	बन्यजन्तु	लिंग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ति स्थान	छोडिएको स्थान
४८	२०७०।९।२२	गोल्डेन फेजेन्ट लगा(एयतका २६ थान)			कोशीटप्प व.ज.आ.	२६ थान		जिल्ला वा कार्यालयबाट प्राप्त	रा.नि. विभागमा पठाउने काम कारबाही भैरहेको
४९	२०७०।९।२३	रत्नवा			चितवन रा.नि.	१			चितवन रा.नि.
५०	२०७०।९।२३	अंजिंगर			कोशीटप्प व.ज.आ.	१		सुनसरी जिल्ला मध्यवन गा.वि.स. वस्ते	कोर परिया प्रकाशपुरमा छोडिएको
५१	२०७०।९।३०	निलगाई	भाले	अन्दू(एजी वर्ष)	पर्सा व.ज.आ.	१		जयपंचापुर पर्सा	आरक्ष जंगलमा छोडिएको
५२	२०७०।९।५	हिमाली गिर्द			कोशीटप्प व.ज.आ.	१		मोरङ्ग जिल्ला शानिश्चरे गा.वि.स. ४	आरक्षको कोर परियामा छोडिएको
५३	२०७०।९।०	निल गाई			पर्सा व.ज.आ.	१		गढुङ्गवालाइन पोट नजिकै गाउडबाट	आरक्ष भित्र छोडिएको
५४	२०७०।९।०	चितवन			पर्सा व.ज.आ.	१			आरक्ष परिसरमा छोडिएको
५५	२०७०।९।०	चितवल			पर्सा व.ज.आ.	१		सिमराखावाट	आरक्ष परिसरमा छोडिएको
५६	२०७०।९।०	नीलगाई			पर्सा व.ज.आ.	१		गडुवा लाइन	आरक्षको कोर परियामा छोडिएको
५७	२०७०।९।०	चितवल			पर्सा व.ज.आ.	२			आरक्षको कोर परियामा छोडिएको
५८	२०७०।९।०।१२	चितवल			चितवन रा.नि.	१			वरण्डाभार क्षेत्र
५९	२०७०।९।०।५	निर विरालो घाइते			लाउटाड राष्ट्रिय निकृञ्ज	१		रसुवा जिल्ला धुन्वे गा.वि.स ५	लाउटाड रा.नि. त्रावल धेनुमा छोडिएको
६०	२०७०।९।०।५	निर विरालो			लाउटाड राष्ट्रिय निकृञ्ज	१		धुन्वे ५, रसुवा	त्रावल

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	धाइतेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोडिएको स्थान
६१	२०७०।१०।१७	चिताल				१	पर्सा व.ज.आ.		उद्धार गरि आरक्ष कार्यालय भित्र छाडिएको
६२	२०७०।१०।१८	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	शुक्रनगर ६ चितवन	म.सा.व. क्षेत्र
६३	२०७०।१०।२३	कठुवा			शुक्राफाँटा व.ज.आ.	१	इलाका प्रहरी काण्ठालय, व्रह्मदेवले वरामद गरेको	आरक्षको वाहनी नदीमा छाडिएको	
६४	२०७०।१०।२३	चितुवा				१	चितवन रा.नि.	ठोरी ५ पर्सा	निकुञ्ज क्षेत्र
६५	२०७०।१०।२४	चिताल				१	सिमारा चारा	उद्धार गरि आरक्ष कार्यालय भित्र छाडिएको	
६६	२०७०।१०।२४	अंजिगर				१	पर्सा व.ज.आ.	उद्यपुर जिल्लाको, तपेश्वरी गा.वि.स. को एक स्थानियको खेतबाटमा पक्की आरक्षको कोर परियामा छाडिएको ।	वरण्डाभार क्षेत्र
६७	२०७०।१०।२५	अंजिगर				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	उद्यपुर जिल्लाको, तपेश्वरी गा.वि.स. को एक स्थानियको खेतबाटमा पक्की आरक्षको कोर परियामा छाडिएको ।	
६८	२०७०।१०।२५	अंजिगर				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	उद्यपुर जिल्लाको, कोर परियामा छाडिएको	
६९	२०७०।१०।२७	रत्नवा मृग	भाले		शुक्राफाँटा व.ज.आ.	१	जि.व. कार्यालय कैलालीले घरमा पालेको	आरक्षको शुक्रफाँटामा लगि छाडिएको	
७०	२०७०।१०।३	चराचुरुर्गी				४०/५०	पर्सा व.ज.आ.	सदर चिडियाखानामा हस्तात्तरण गरेको	
७१	२०७०।१०।३	नीलगाई				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	इन्डियाको वीरपुवाट प्राप्त गरी	आरक्षको कोर परियामा छाडिएको
७२	२०७०।१०।५	चितुवाको वच्चा	भाले	३१४	शिवपुरी ना.रा.नि. महिना	१	इच्छा सुरक्षा पोष्ट भन्दा ५०० मि. पूर्व तरफ निकुञ्जमा भेटिएको	चिडियाखानामा मृत्यु भएको	
७३	२०७०।१०।६	सालक	भाले			१	शिवपुरी ना.रा.नि.	प्रहरी परिसर प्राप्त	पार्वीमुहानमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको ।
७४	२०७०।१०।६	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	हिरापुर	निकुञ्ज क्षेत्र
७५	२०७०।१०।६	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	पक्कैटी पटिहानी च.	वरण्डाभार क्षेत्र

क्र.सं.	भित्ति	बन्यजन्तु	लिंग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ती स्थान	छोडिएको स्थान
५६	२०७०११०६	सालक				१	शिवपुरी ना.रा.नि.	सदर चिडियाखाना जाउलाखेलमा प्राप्त भई	पानी मुहानमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
५७	२०७०११०८	निल गाई				१	पर्सा व.ज.आ.	गढुवालाइन पोट नजिकै गाउँ	उपचार गरि आरक्ष भित्र छोडिएको
५८	२०७०११०९	चितलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	गितानगर ९ चितवन	कसरावाट निकुञ्ज क्षेत्र
५९	२०७०११०९	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	मझगाउँ क्षेत्रमा खेतमा फेला पारेको	
६०	२०७०११०९	अर्जिंगर				१	चितवन रा.नि.	दिव्यपुरी १ चितवन	नारायणी नदी छेर
६१	२०७०१११९	चितल	भाले			१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	जिल्ला वन कार्यालय कैलालीले सा.व.	जंगलमा छोडिएको
६२	२०७०१११२०	अर्जिंगर				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	कञ्चनपुर जिल्लाको तिलाचौर इलाकामा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको
६३	२०७०१११२२	सालक				१	शिवपुरी ना.रा.नि.	जिल्ला वन कार्यालयबाट प्राप्त निकुञ्जको पानीमुहान हाता भित्र छोडिएको	
६४	२०७०१११२२	सालक				१	शिवपुरी ना.रा.नि.	जिल्ला वन कार्यालयबाट प्राप्त भएको	पानी मुहानमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
६५	२०७०१११२६	अर्जिंगर				२	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	कञ्चनपुर जिल्लाको गोवरिया इलाकामा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छोडिएको
६६	२०७०१११२६	मृग			करिव १ महिना	१	कोशीटपु व.ज.आ.	जिल्ला वन कार्यालयबाट प्राप्त भएको	
६७	२०७०१११८	चितल	भाले			१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.		मझगाउँ क्षेत्रमा तारमा अडिक्कपाको चितललार्य निकाली आरक्षमा ल्याई छोडिएको
६८	२०७०११२०५	मगर गोही				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १५ गोवरिया	आरक्षको वन

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	धाइतेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोडिएको स्थान
८९	२०७०।१।२।१०	मलसापो				१	चितवन रा.नि.	ठेरी ६, पर्सा	निवारण
९०	२०७०।५।६।७।७।७	अजिङ्गार				६	चितवन रा.नि.	विभिन्न स्थानमा	विभिन्न स्थानमा
९१	२०७०।१।२।१८	रेडपाण्डा				१	सगरमाथा रा.नि.	चौरी खर्क गा.वि.स. वडा नं. ३	सामुदायिक वन क्षेत्रमा छोडिएको
९२	२०७०।१।२।२२	अजिंगार				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	पिपिरया क्षेत्रमा खेतको नालामा फेला परेको	आरक्षको वन
९३	२०७०।१।२।२४	रत्नवा	पोथी			१	चितवन रा.नि.	यारे ठाप, भण्डारा	निवारण
९४	२०७०।१।२।२६	अजिंगार				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	कञ्चनपुर जिल्लाको खैरापट्टी इलाकामा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
९५	२०७०।१।२।२६	अजिंगार				१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	खेरभाट इलाकामा फेला परेको	आरक्षको वन
९६	२०७०।१।२।२६	चरि वाघ				१	शिवपुरी ना.रा.नि.		प्राकृतिक वासस्थान
९७	२०७०।४।१	वंदेल	भाले			१	पर्सा व.ज.आ.	सीमरा वारा	आरक्ष वरीपरी कम्पाउन्डमा छोडेको
९८	२०७०।४।२८	चितवा	भाले			१	वर्दिया रा.नि.	वर्दिया जि. सदरमुकाम सिथत एउटा प्रसरकारी संस्थाको कार्यालयमा परेको	वर्दिया रा.नि.को कृत्वाभार क्षेत्रको प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
९९	२०७०।४।७	थारको	भाले	वच्चा		१	वर्दिया रा.नि.	जि. वर्दिया डेउडाकला गा.वि.स. ५ वेलौली	सदर चिडियाखानामा छाडिएको
१००	२०७०।५।१०	चितल	पोथी			१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १९ मा गाउँमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	जंगलमा
१०१	२०७०।५।१४	अजिङ्गार				१	कोशीटपु व.ज.आ.	कोशी व्यारेज	प्रकाशपुर
१०२	२०७०।५।१५	चितल	भाले			१	शुक्लाफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १८ मा गाउँमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	
१०३	२०७०।५।२	निरविरालो				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको

क्र.सं.	मिति	बन्यजन्तु	लिंग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ति स्थान	छोडिएको स्थान
१०८	२०७०।५।२	रत्नवा				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको
१०५	२०७०।५।२	चिताल	भाले		शुकलाफाँटा व.ज.आ.			भिन्न.पा. १९ मा गाउँमा पसेकोमा उद्धार गरी ल्याएको	
१०६	२०७०।५।३	वंदेल				०	पर्सा व.ज.आ.	जि.वन कार्यालय, मकवानपुर	कार्यालय परिसरमा छाडेको
१०७	२०७०।५।३१	निलगाई	भाले		शुकलाफाँटा व.ज.आ.			नेत्रदाई पोष्टमाल्याई दुध खाइ पालिएको	
१०८	२०७०।५।९	चिताल				१	कोशिटप्प व.ज.आ.	जिल्ला वन कार्यालय सुनसरी	प्रकाशपुर र मधुवनको विचमा
१०९	२०७०।६।०	चिताल				१	चितवन रा.नि.	पिठौली ८, न.पा, इनद्र भूपालको सहयोगमा	तारायणी पारी
११०	२०७०।६।०, १।१	अर्जिगर				३	चितवन रा.नि.	दिपकतगर ९	रा.नि. क्षेत्र
१११	२०७०।६।१३	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	गोलाघाट	रा.नि. क्षेत्र
११२	२०७०।६।१५	अर्जिगर			शुकलाफाँटा व.ज.आ.	१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	गोविरिया इलाको धान खेतमा केला परेको	आरक्ष क्षेत्रमा
११३	२०७०।६।२०	चिताल				१	पर्सा व.ज.आ.	जि.व.का. वारा	कार्यालय परिसरमा छाडेको
११४	२०७०।६।२७	मगरगोही				१	चितवन रा.नि.	भेगाहाको कुलो	राधाकृष्ण म.सा.व. क्षेत्र
११५	२०७०।६।२७	मगरगोही				१	चितवन रा.नि.	भण्डारा	राप्तीनदी
११६	२०७०।६।२८	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	पिण्डे	खगोद्रमल्ली क्षेत्र
११७	२०७०।६।२९	अर्जिगर				२	चितवन रा.नि.	पिठौली ९ न.पा.	तारायणी पारी
११८	२०७०।७।२	अर्जिगर				१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	मझगाउँ एयरपार्ट क्षेत्रमा धान खेतमा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	घाइतेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोड़िएको स्थान
११९	२०७०।अ२१	अंजिंगर				१	चितवन रा.नि.	रजहर ३ नवलपरासी	नारायणी नदि
१२०	२०७०।अ२४	घडियाल				१	चितवन रा.नि.	गण्डक नगर (विवेणी)	नारायणी नदि
१२१	२०७०।अ२४	अंजिंगर				१	चितवन रा.नि.	रजहर ४ नवलपरासी	नारायणी नदि
१२२	२०७०।अ३	घडियाल				१	चितवन रा.नि.	खोरिया मुहान क्षेत्र	नारायणी नदि
१२३	२०७०।अ४	सुन गोहोरो	भाले १ , पोथी १			२	कोशीटप्प व.ज.आ.	निल्ला बन कार्यालय सुनसरीबाट प्राप्त भएको	आरक्ष जंगलमा छाडिएको
१२४	२०७०।दा।	घडियाल				१	चितवन रा.नि.	खोरिया मुहान क्षेत्र	मुख्यमा वेरिएको जाल काटी पुनः नदीमा छाडिएको
१२५	२०७०।दा।१०	अंजिंगर				१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	गोवरिया	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
१२६	२०७०।दा।१३	बाघ	भाले			१	चितवन रा.नि.	अयोध्यायपुरी गा.वि.स. ७ गांगेशकुञ्ज क्षेत्रबाट	२०७०।दा।१५ गते क्षत्रभारितभ चरम प्य अयामिक्च गरी तयाँ गोर माचान क्षेत्रमा छाडिएको ।
१२७	२०७०।दा।१३	अंजिंगर				१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	हिरापुर क्षेत्रमा धानखेतमा फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
१२८	२०७०।दा।१६	बाघ	भाले	८९ वर्ष		१	चितवन रा.नि.	माईौ र वर्षौडा क्षेत्रमा गाईबस्तु मार्न थालेकोले नियन्त्रणमा लिईएको	हाल क्षेत्रमा पालनपोषण गरिराखेको
१२९	२०७०।दा।१७	लगाना				१	चितवन रा.नि.	मेघौली ६, चितवन	नि.गा.नि. करसरा
१३०	२०७०।दा।१७	अंजिंगर				१	चितवन रा.नि.	दिव्यनगर ६ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघौली
१३१	२०७०।दा।२०	अंजिंगर				१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	दैजि क्षेत्रमा धानखेतमा फेला पारी	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
१३२	२०७०।दा।२०	अंजिंगर				१	शुकलाफाँटा व.ज.आ.	पिपरिया क्षेत्रमा खेतको फेला परेको	आरक्षमा ल्याई छाडिएको
१३३	२०७०।दा।२३	अंजिंगर				१	चितवन रा.नि.	पारशननार	वरन्डाभार बन क्षेत्र

क्र.सं.	भित्ति	बन्धनार्जु	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ति स्थान	छोडिएको स्थान
१३४	२०७०।८।२३	चितवाको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	जानकी नगर	दिपकनगर पोखर
१३५	२०७०।८।२३	चितलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	मेघौली १	चित.रा.नि. कसरा
१३६	२०७०।८।४	मगर गोही				१	पर्सा व.ज.आ.	हातीसार गोही संरक्षण केन्द्र	वच्चा गोही टूलो गोहीको आकमणबाट मरेको
१३७	२०७०।८।७	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	शुकनगर ४ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघौली
१३८	२०७०।९।२	कङ्गुवा				१	चितवन रा.नि.	ठोरी ७, पर्सा	चित.रा.नि. दिपकनगर
१३९	२०७०।९।२	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	सिसै सिसवार	चित.रा.नि.
१४०	२०७०।९।५	चितलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	पिले ४ चितवन	सौराहा पठाएको
१४१	२०७०।९।५	दुम्सी				१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	श्री सिराह वन कार्यालय मिचैयावाट	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
१४२	२०७०।९।९	मगर गोही	वच्चा			१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	माझा पोखरीमा माझा मार्ने वेलामा जालमा पारेको अवस्था	आरक्ष भित्र कोशी नदिमा छाडिएको
१४३	२०७०।९।२१	दुम्सी				१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	श्री सिराह वन कार्यालय मिचैयावाट	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
१४४	२०७०।९।२१	मगर गोही				१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	माझा पोखरीमा माझा मार्ने वेलामा जालमा पारेको अवस्था	आरक्ष भित्र कोशी नदिमा छाडिएको
१४५	२०७०।९।२१	वदेल				१	कोशीटप्पु व.ज.आ.	सुनसरी चक्रराहीको एक स्थानिनय मेलामा अचानक पसेको	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
१४६	२०७०।९।२२	गोल्डेन फेजेन्ट लगा(थितका २६ थान)				२६	कोशीटप्पु व.ज.आ.	जिल्ला वा कार्यालयावाट प्राप्त थान	रा.नि. विभागमा पठाउने काम कारबाही भैरेतको
१४७	२०७०।९।२३	रतुवा				१	चितवन रा.नि.	पिले ४ चितवन	चित.रा.नि.

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	घाइतेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोडिएको स्थान
१४८	२०७०।१।२३	अंजिगर				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	सुनसरी जिल्ला मध्यवन गा.वि.स. वस्ते	कोर एरिया प्रकाशपुरमा छाडिएको
१४९	२०७०।१।३०	निलगाई	भाले	अन्दर्जी ५ वर्ष		१	पर्सा व.ज.आ.	जयमांगलापुर पर्सा	आरक्ष जंगलमा छाडिएको
१५०	२०७०।१।५	हिमाली पिढ्ठ				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	मोरइ जिल्ला शर्ननिश्चरे गा.वि.स. ४	आरक्षको कोर एरियामा छाडिएको
१५१	२०७१।१।४	घोडा गधा				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	गोविन्दपुर, मोरइ	
१५२	२०७१।१।५	बंदेल				१५	पर्सा व.ज.आ.	मनवा प्रहरी चौकीचाट प्राप्त	महादेव पोष्ट वरिपरी छोडिएको
१५३	२०७१।१।६	चितल	भाले	६ महिना		१	शुक्राफाँटा व.ज.आ.	खेखतभुली गाविस	उपचार गरी जंगलमा छाडियो
१५४	२०७१।१।७	अंजिगर				१	पर्सा व.ज.आ.	जीतपुर	गास लेण्ड
१५५	२०७१।१।२२	बंदेल				१३	पर्सा व.ज.आ.	पर्सा जिल्ला वन कार्यलय	कार्यलय परिसरमा छोडिएको
१५६	२०७१।१।२३	बंदेलको वच्चा				१	चितवन रा.नि.	प्रगतिनगर म.सा.व नवलपरासी	दिव्यपुरी पोष्ट क्षेत्र
१५७	२०७१।१।२४	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	खुरखुरे , चितवन	चितवन रा.नि. भित्र
१५८	२०७१।१।२५	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	गोन्दकुँ चितवन	विस हजारी ताल
१५९	२०७१।१।३०	चितल	पोथी	६ महिना		१	शुक्राफाँटा व.ज.आ.	लाल फाँटी	उपचार गरी जंगलमा छाडियो
१६०	२०७१।१।३१	घाडियाल गोहि				१	चितवन रा.नि.	पिद्नी चितवन	राप्टी नदी
१६१	२०७१।१।४	बंदेल				१	शुक्राफाँटा व.ज.आ.		
१६२	२०७१।१।१०	रत्नामृग	पोथी			१	शिवपुरी ना.रा.नि.	गामालफेदी गा.वि.स. ४	पानीमुहान क्षेत्रमा छाडिएको
१६३	२०७१।१।१०	अंजिगर					चितवन रा.नि.	भण्डारा ४, चितवन	चितवन रा.नि. भित्र
१६४	२०७१।१।१०	अंजिगर				१	चितवन रा.नि.	मेघौली ३ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व. क्षेत्र

क्र.सं.	भित्ति	बन्धनात्	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राप्ती स्थान	छोडिएको स्थान
१६५	२०७०३१०	रतुवा मृगाको	पोथी			१	शिवपुरी ना.रा.नि.	गारालफेदी गा.वि.स. ४	पानी मुहाननमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
१६६	२०७०३११	अर्जिनगर			शुकलाफाँटा व.ज.आ.	१	गोवरीया	आरक्षको बन	
१६७	२०७०३११	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	भ.न.पा. गोन्हाङ्ग, चितवन	विस हजारी ताल	
१६८	२०७०३११२	अर्जिनगर			कोशीटप्पु व.ज.आ.	२	जोगानिया, सचरी	आरक्षको बन	
१६९	२०७०३११४	चितवन			चितवन रा.नि.	१	अयोध्यायपुरी चितवन	चितवन रा.नि. भित्र	
१७०	२०७०३११४	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	केशर वाग, चितवन	किंगा फिसर ताल	
१७१	२०७०३११५	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	पिठौली १ नवलपरासी	चितवन रा.नि. भित्र	
१७२	२०७०३१२२	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	पिट्ले ५ चितवन	चितवन रा.नि. भित्र	
१७३	२०७०३१२२	वैदेल			चितवन रा.नि.	१	अयोध्यायपुरी चितवन	चितवन रा.नि. भित्र	
१७४	२०७०३१२५	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	मण्डारा ४, चितवन	चितवन रा.नि. भित्र	
१७५	२०७०३१२५	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	पिठौली २ नवलपरासी	चितवन रा.नि. भित्र	
१७६	२०७०३१२९	रतुवा	भाले		शिवपुरी ना.रा.नि.	१	पानीमुहान क्षेत्रमा	पानीमुहान क्षेत्रमा नै छाडिएको	पानी मुहाननमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
१७७	२०७०३१२९	रतुवा	घाउँ		शिवपुरी ना.रा.नि.	२	पानी महान क्षेत्रमा चाहिर निश्चिकएको भएको	आरक्ष क्षेत्रमा छोडिएको	पानी मुहाननमा ल्याई प्राकृतिक वासस्थानमा छोडिएको
१७८	२०७०३१३१	रतुवा			कोशीटप्पु व.ज.आ.	१	जिल्ला वन कार्यलय तेहथुम	जिल्ला वन कार्यलय तेहथुम	आरक्ष क्षेत्रमा छोडिएको
१७९	२०७०३१३६	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	पिठौली १ गैरी	चितवन रा.नि. भित्र	
१८०	२०७०३१३८	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	मेघौली २ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व. क्षेत्र	
१८१	२०७०३१३८	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	दिव्यनगर ६ चितवन	राधाकृष्ण म.सा.व. क्षेत्र	
१८२	२०७०३१३८	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	केशर वाग, चितवन	किंगा फिसर ताल	
१८३	२०७०३१३९०	अर्जिनगर			शुकलाफाँटा व.ज.आ.	१	आरक्षको गोव्रिया	आरक्षको बन	
१८४	२०७०३१३९२	अर्जिनगर			कोशीटप्पु व.ज.आ.	१	जिल्ला सचरीबाट	आरक्ष क्षेत्र आपाञ्चीमा छाडिएको	
१८५	२०७०३१३९२	अर्जिनगर			कोशीटप्पु व.ज.आ.	१	जिल्ला सचरी जोगियाना ना.वि.स.बाट	आरक्ष क्षेत्र आपाञ्चीमा छाडिएको	
१८६	२०७०३१३९२	अर्जिनगर			चितवन रा.नि.	१	गर्दी १, चितवन	चितवन रा.नि. भित्र	
१८७	२०७०३१३९२	चितवन			चितवन रा.नि.	१	ठोरी १ पर्सा	ताल उपभोक्ता समिति बाट दृथ खुवाएर राखिएको	

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिङ्	उमेर	धारादेकी कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	प्राची स्थान	छोडिएको स्थान
१८८	२०७१.३.१६, २१.२१	अर्जिगर				५	चितवन रा.नि.	दिव्यनगर ३ & ४ चितवन	चितवन रा.नि.
१८९	२०७१.३.१७	अर्जिगर				१	शुक्राफाँटा व.ज.आ.	मझगाउँ	आरक्षको वन
१९०	२०७१.३.१७	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	कुम्रोज ७ , सिसानी	चितवन रा.नि. भित्र
१९१	२०७१.३.१९	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	कुम्रोज ७ , सिसानी, चितवन	कुम्रोज म.सा.वन
१९२	२०७१.३.१९	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	पटिहानी गा.वि.स.विरोनी चितवन	
१९३	२०७१.३.२२	सुन गोहेरो				५	शुक्राफाँटा व.ज.आ.	भि.न.पा. १४	आरक्षको वन
१९४	२०७१.३.२४	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	पिंचे १, चितवन	चितवन रा.नि. खोद्रुकली क्षेत्र
१९५	२०७१.३.२४	मगर गोही				१	चितवन रा.नि.	पिठौली २ नवलपरासी	नम्ना म.सा.वन. क्षेत्रको नारयण नदी
१९६	२०७१.३.२५	अर्जिगर				१	कोशीटप्प व.ज.आ.	जिल्ला सचरीबाठ	आरक्ष क्षेत्र आपाढीमा छाडिएको
१९७	२०७१.३.२७	अर्जिगर				१	शुक्राफाँटा व.ज.आ.	भि.न. पा. १५ गोवरीया	आरक्षको वन
१९८	२०७१.३.२६	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	गर्दा १, चितवन	चितवन रा.नि. भित्र
१९९	२०७१.३.२८	अर्जिगर				२	चितवन रा.नि.	भण्डारा ५ चितवन	चितवन रा.नि. खोद्रुकली क्षेत्र
२००	२०७१.३.२९	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	भण्डारा २ चितवन	चितवन रा.नि. खोद्रुकली क्षेत्र
२०१	२०७१.३.२९	अर्जिगर				१	चितवन रा.नि.	प्रगतिसार ३ , नवलपरासी	नारयणी नदि

अनुसूची १० : आ.ब. २०७०/७१ मा अध्ययन अनुसन्धानको अनुमति विवरण

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
1.	2070-4-1	Assessment of Greenhouse Gases Emissin from the High Altitude Peatland Ecosystem in the Hindukush Himalayan Region.	ICIMOD	Official	ICIMOD	CNP/ SNNP/ KNP/ RNP/ KTWR.
2.	2070-4-3	Photo Biomass Modeling : Forest Spectral Reflectance Analysis with LiDAR and Landsat Imagery.	Mr.Moon Bahadur Rawot	M.Sc	TU,IOF	BNP/ BaNP.
3.	2070-4-6	Eco-Tourism Development -A Community Based Approach in Shivapuri Nagarjun National Park, Nepal.	Ms. Rekha Lamichhane	M.Sc	TU,IOE	
4	2070-4-15	Population status, Distribution and habitat of barking deer (Muntiacus muntjak) in Shivapuri Nagarjun National Park, Kathmandu, Nepal.	Ms.Jyoti Prasai	M.Sc	TU,CDZ	SNNP
5.	2070-4-16	Diet and general behavior of Assamese macaque (Macaca assamensis) in Nagarjun Forest of Shivapuri Nagarjun National Park, Nepal.	Ms.Sabina Koitala	Official	SMCRF	SNNP
6.	2070-4-18	Population and Phylogenetics of the Elephants of the Terai Plain.	Prof.Sanjaya N Khanal	Official	KU	CNP/ BNP/ PER/ SWR
7.	2070-4-18	Hazard Assessment of Glacial Lake Outburst Flood and Potential of ICTs for Coping : A Case of Eastern Himalaya of Nepal.	Mr.Diliram Bhattarai	M.Sc	TU,CDES.	KCAP
8.	2070-4-21	Surveillance of Elephant Endotheliotropic Herpes Virus (EEHV) in the Captive Elephants of Chitwan National Park.	Mr.Arjun Pandit	M.V.Sc.	Agriculture and Forestry University, Faculty of Animal Science, Veterinary Science & Fisheries, Rampur, Chitwan.	CNP
9.	2070-4-29	Human-Wildlife Conflict: Assessment of Livelihoods and adaptive strategies for wildlife vulnerability in bufferzone communities of Chitwan National Park.	Mr.Thakur silwal	Ph.D	University, Faculty of Education, Department of Geography, Czech Republic.	CNP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
10.	2070-4-29	Population status, distribution and habitat preference of Four-horned antelope in Banke National Park, Nepal.	Mr.Shyam Sundar Adhikari	B.Sc	TU,IoF, Pokhara Campus	BaNp
11.	2070-4-30	Climate change effect on the habitat of Himalayan Marmot (Marmota himalayana) and Pika (Ochotona spp) : Case Study from Shey Phoksundo National Park, Nepal.	Mr.Bikash Adhikari	B.Sc	TU,IoF, Pokhara Campus	SPNP
12.	2070-4-30	Assessment of Potential of Non Timber Forest Products for Economic Development of Local People in Baghmara Buffer-zone Community Forest, Chitwan, Nepal.	Ms.Udisha Danekhu	M.Sc.	GoldenGate International College	CNP
13.	2070-5-2	Coupled Nature Human(CNH): Feedbacks between Human Community Dynamics and Socio-ecological Vulnerability in Biodiversity Hotspot.	Prof.Dr.Dharma Raj Dangol & Prof.Dr.Sharon J.Hall	Official	ISER-N & Arizona State University, USA	CNP
14.	2070-5-2	Comparative assessment of above ground tree carbon stock in core and bufferzone forest area of Chitwan National Park, Nepal.	Mr.Chandra Shekhar Badu	B.Sc.	TU,IoF, Hetauda Campus	CNP
15.	2070-5-2	Impact of Climate Change on Wetland Resources in Beeshazari Lake Area : A Case study from Beeshazari Lake Area in Chitwan District, Nepal.	Ms.Laxmi Moktan	B.Sc.	TU,IoF, Hetauda Campus	CNP
16.	2070-5-4	Assessment of Human-Elephant Conflict in Chitwan National Park, Nepal : A Case study from Gardi and Ayodhyapuri VDCs of Chitwan District.	Mr.Bijaya Puri	B.Sc.	TU,IoF, Hetauda Campus	CNP
17.	2070-5-9	Detecting Wildfire Hazard and Rate of Forest Cover Change Using An Active-Fire Based Burned Area Mapping Algorithm by the MODIS Sensor and Land Sat Image.	Mr.Khim Bd.K.C	B.Sc	TU,IoF, Pokhara Campus	CNP
18.	2070/5/10	Understanding population of Ganges River dolphins <i>platanista gangetica</i> in Nepal and initiating local effort to conserve remaining population	Mr. Shambhu Paudel	Official	वन अनुसंधान तथा प्रकृति विज्ञान समाज	CNP/BNP/KWR
19.	2070/5/17	Exploring the contribution of Non Timber Forest Products (NT-FPs) to rural livelihoods: A Case study from Manag district	Mrs. karma Dolma Gurung	B.Sc	Kathmandu Forestry College	ACAP
20.	2070/5/17	Status of Human-Tiger(Panthera tigris tigris)Conflict: A Case of Chitwan National Park	Mrs. Sambridhi Kharel	B.Sc	Kathmandu Forestry College	CNP
21	2070/5/17	Taxonomic Study of families araceae, liliaceae, melanthiaceae, colchicaceae, iridaceae and papaveraceae (Flora of Nepal)	Himanchal Thapa Magar, Hunkala Rana, Teel Kumari Thapa, Narmada Rana	M.Sc	TU, Department of Botany	LNP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
22	2070/5/17	Status and Impact of Invasive Alien Plant species in the Parsa Wildlife Reserve, Central Nepal	Prof. Dr. Mohan Siwakoti, Asst. Prof. Dr. Bharat Babu Shrestha, Himancha Thapa, Raghunath Chaudhary	M.Sc	TU, Department of Botany	PWR
23	2070/5/17	An Assessment of human-Tiger Conflict in chitwan National Park: A case Study from Meghauri and Ayodhayapuri VDCs of bufferzone areas in Chitwan	Ram Krishna Bhattarai	B.Sc	TU, IOF, Hetauda	CNP
24	2070/5/17	Prey Abundance and distribution of Tiger in Shuklaphanta Wildlife Reserve	Sanjay Chaudhary	B.Sc	Kathmandu Forestry College	SWR
25	2070/5/17	Presence/Absence Survey of Snow Leopard in Rolwaling Valley of Gaurishankar Conservation Area	Kaushal Yadav	M.Sc	TU, Department of Central Department	GCAP
26	2070/5/19	Assessment of invasive alien plant species impact in carbon sequestration and forest growth in Terai region of Nepal (A Case study from community forest of Chitwan District, Nepal)	Smriti Shrestha	M.Sc	TU, IOF, Pokhara	CNP
27	2070/5/19	Anthropological Study of Roads, Porters and Sherpa	Mr.Furukawa Fukuchi (Passport No.IH4798746)	Individual	Affiliation with TU,Department of Sociology	
28	2071/2/4	Elavational Gradients of Orchid Diversity in Eastern Himalaya	Alisa rai	M.sc		MBNP
29	2071/2/4	Scoping studies on Mapping Human Tiger Conflict in Chitwan and Bardia National Park, Nepal	Anil Kumar Shrestha Chloe Rose Tully Alexandra Rohlf		Green Governance Nepal Freelancer, Researcher Chester Zoo, UK	CNP BNP
30	2071/2/8	Crop raiding and conflict : Study of human-Rhesus monkey (Rhesus macaque) conflict in Shivapuri Nagarjun National Park, Kathmandu, Nepal	Anju Air	M.sc	Norwegian University of Science and Technology(NTNU)	SNP
31	2071/1/9	Study of Weathering and erosion in the Mustang Graben, Mustang District, Nepal	Annanta p. Gajurel	Pro	Tree-chandra campus	ANCP
32	2070/2/16	Human-Wildlife Conflict in Gaurishankar Conservation Area	Balaram Awasthi	M.sc		GCAP
33	2071/3/22	Variation in Fitness Related-Traits and Nursing Effects of Juniperus recurva along the Elevational Gradient in Langtang National Park	Bandana Awasthi			LNP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
34	2071/1/9	Conserving the Critically endangered Bengal Florican-a flag-ship species	Bengal Florican			CNP
35	2071/1/21	Assessment of Anthropogenic effects on the habitat of Musk Deer"	Bhakta B. Shrestha		Himalayan Research and Conservation Nepal	GCAP SNP
36	2071/2/4	Cambium Dynamics of Himalayan Birch(Betula utilis) in the Langtang National Park, Central Himalayas, Nepal	Binod Dawadi			LNP
37	2071/1/24	Conservation Genetics Research of the Greater One-horned Rhinoceros in Nepal	BRCN		National Institute For Environmental Studies(NIES), Japan	CNP/ BNP/ SWR
38	2071/1/8	Habitat Evaluation and Suitability Modeling of Tiger(Panthera tigris) using a Geospatial Approach in Bardia National Park, Terai Arc Landscape (TAL), Nepal	Chandra Khadka			BNP
39	2070/11/16	Impact of global Change on water quality: a Himalayan case study	Chharamani Sharma Dr Subodh Sharma Lekhendra Tripathee Rukumesh Paudyal,			RNP
40	2071/3/20	Species Composition, richness and changes in Carbon stock of Shorea robusta forest in Chitwan National Park, Nepal	Dhiraj Cheetri १. चित्र बहादुर वानिया २. मिलन वैदेश ४. अभियंक पाण्डेत	Ph.D Ph.D	Kathmandu University School of Arts, Human and Natural Resources Studies Centre	CNP
41	2070/12/14	Environmental Reconstruction and Impact of Climate Change on Vegetation at Tree-Lines of Nepal Himalaya	Dimesh Bhuju १. नारायणप्रसाद गोरे, ३. श्री सञ्जय भण्डारी, ४. श्री विमल शर्मा, ५. श्री उदय कुमार,	Ph.D Ph.D M.sc M.sc	ANCP/ RNP/ KCAP	
42	2071/2/12	जडिवटीहरको एन्ट्राइकोवियल अध्ययन	DPR 2 १. बालकृष्ण खक्केल, २. प्रमेश बहादुर लाख्मी		SNP	

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
43	2071/2/7	पर्सा वन्यजनातु आरक्ष क्षेत्रको परिवारा अध्ययन	DPR १. श्री नरहरी चापागाई, २. श्री लिलराम थार, ३. श्री अमृत के.सी, ४. श्री गोपाल महर्जन, ५. श्री पदम थापा ६. श्री सुमित्रा कर्टेल,		PWR	
44	2070/11/16	Potential of Ecotourism in Shivapuri Nagarjun National Park, Nepal	Everest Shakota		SPNP	
45	2070/11/14	Characterizing disease and conservation of Red Panda in Rara and Langtang National Park, Nepal	Hari P. Sharma १. हरि प्रसाद शर्मा, २. डा. महेन्द्र महर्जन, ३. अशोक वर्मा,		LNP/ RNP	
46	2071/1/21	High Mountain Glacial Watershed Program of Imza Lake: Quantifying the Contributions to Glacial Ice Volume Loss and Runoff Inputs to Rivers in Nepal	Dr.Dane C McKinney Dr. Alton C Byers Ms. Elizabeth Byers Kristen N Nicholson Mr. Umesh K Hartashya Mr. Tanner G Hess Dr. Dhananjay Regmi	University of Texas at Austin HRC	SNP	
47	2071/1/12	Hydro-meteorological and Glaciological Observation in Langtang National Park	Joseph Shea		LNP	
48	2071/3/22	Species Composition, richness and Biomass of Grassland Ecosystem in Chitwan National Park, Nepal	Kausila Adhikari		CNP	

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
49	2071/1/26	Identification of bioactive compound from the useful herbs of Khaptad National Park and Recommend the government for their proper utilization	KU Dr. Janardan Lamichhane Prajwal Rajbhandari Gyatri Sharma Prasodhan Niraula Sanjiv Koirala Nabin Pokhrel Madhukar Thapa Sujan Shrestha Sony Manandhar Taso Dolma Lama Sagar Arii			KNP Kathmandu University
50	2071/3/24	Conservation Issues and Sustainable Utilization of Wetlands in Nepal : A case study from Koshi Tappu Wildlife Reserve	Mahendra Bhattari	M.sc	Norwegian University of Science and Technology, NTNU	KTWR
51	2071/3/20	Species Composition, richness and Riverine forest Ecosystem in Chitwan National Park, Nepal	Manita Adhikari डा. चिन्मय वाहादुर वानिया राजन पाटे, सुजन बलार्पी			CNP
52	2071/3/18	Ecology and Conservation approaches of wild water buffalo(Bubalus arnee) in the Koshi Tappu Wildlife Reserve, Nepal	Milan Shapkota/ Tej Kumar Shrestha			KTWR
53	2070/12/10	Feeding Ecology, Habitat Preference and Distribution of Himalayan Black Bear(Ursus thibetanus) in Kanchanjungha Conservation Area, Nepal	Milan Shapkota			KCAP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
54	2071/2/22	"मुगु जिल्ला निकूत रारा तालमा जीविक विविधता अध्ययन"	अध्ययन अनुसन्धानमा संलग्न व्यक्तिहरु १. श्री रमानन्द मिश्र, राष्ट्रिय कार्यक्रम प्रमुख २. श्री हिरालाल भुसाल, च.म.वि.अ. ३. श्री प्रमोद कुमार रिजाल,च.म.वि.अ. ४. श्री रामेन्द्र मान मल्ल, म.वि.अ. ५. श्री रामजी प्रसाद मिश्र, क.प्र.अ. ६. राजकपुर नापित, म.वि.अ ७. श्री पर्वतराज भट्टराई, म.वि.अ. ८. श्री विष्णु वहादुर सिलवाल, म.वि.अ ९. श्री विष्णु प्रसाद जवाली,लेखा अधिकृत १०.हलका सवारी चालक १ जना	RNP		

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
55	2071/1/30	"मुगु जिल्ला स्थित राया तालमा जैविक विविधता अध्ययन"	अध्ययन अनुसन्धानमा संलग्न व्यक्तिहरु	१. श्री रमानन्द मिश्र, राष्ट्रिय कार्यक्रम प्रमुख २. श्री हिरालाल भुसाल, ब.म.वि.अ. ३. श्री प्रमोद कुमार रिजाल,ब.म.वि.अ. ४. श्री रघुनंद मान मल्ल, म.वि.अ. ५. श्री रामजी प्रसाद मिश्र, क.प्र.अ. ६. राजाकपुर नापित, म.वि.अ. ७. श्री पर्वतराज भट्टराई, म.वि.अ. ८. श्री विणु बहादुर सिसालाल, म.वि.अ ९. श्री विणु प्रसाद जावाली,लेखा अधिकृत १०.हलुका सवारी चालक १ जना	RNP	
56	2071/3/15	"The study of Mammals in Langtang National Park, Shiva-puri Nagarjun National Park and Api-Nampa Conservation Area(Diversity Monitoring of larger and medium sized mammals"	Mukesh kumar chalishe	Ph.D	LNP/ SNNP/ ANCP	

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
57	2070/11/09	आर्किड (सुनाखी) तथा अन्य विभिन्न प्रजातिहरूको जमलाजम, हरियम तथा कटुका नमुनाहर	खिलाराम थारं, शीता क्षेत्री गोवर्धन परमार, अमृत केसी, दिवाकर दवाई, गणा खिट,			KNP
58	2070/12/12	Human Wildlife Conflict in Bethani Community Forest of Bardiya District	Pabitra Basnetra			BNP
59	2071/2/28	Landslide Study and Social Vulnerability Assessment on Eastern Hills of Rara Lake	Padam Bhadur Bhuda			RNP
60	2070/11/13	Study of Avian diversity with reference to seasonal changes in Chitwan National Park	Prabin Kumar Jha		Study of Avian diversity with reference to seasonal changes in Chitwan National Park	CNP
61	2071//.9	Problem and Prospects of eco-tourism in Nepal (A case study of Sagarmatha National Park)	Ram Ekwal Das			SNP
62	2071/3/16	Climate Change Study in Sundarijal VDC based on People's perception and Dendrochronological Study	Ritika K.C.	M.SC	Climate Change Study in Sundarijal VDC based on People's perception and Dendrochronological Study	SNNP
63	2071/3/9	Assessment of Contribution of Non-Timber Forest Products (NTFPs) on Local Economy(Mugu)	Rocky	M.SC	Golden Gate International College	RNP
64	2071/1/29	Impact Assessment of Mikania Micrantha in Chitwan National Park and Determination of Potential Invasion Sites	Rubi Adhikari, Tina Baidar, Rita Ranjita, Anu Shrestha		Kathmandu University,Geomatics Engineering Program, Bachelor in Engineering, Fourth year, Second Semester	CNP
65	2071/2/28	Assessment of Soil Organic Carbon in Different Land Use	Saika Khadka			SNNP
66	2071/1/10	Geological Mapping and Hydrological Analysis in Langtang-Shivapuri Area, Central Nepal	Santosh Adhikari			LNP SNNP
67	2071/11/12	Population and Basking Pattern of Pythons in Bardia National Park, Nepal	Santosh Battari		University of Kota, Rajasthan, India	BNP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
68	2070/11/16	A Surveillance study of H7N9 in migratory (wild) birds in Nepal			Food and Agricultural Organization of the United States, Regional Support Unit for the SAARC countries, Emergency Centre for Transboundary Animal Diseases	CNP/BNP/ KTWR/LNP
69	2071/3/24	Effectiveness of the wildlife damage compensation scheme to minimize human-rhinoceros conflict in Nepal : A case study of Chitwan National Park	Satswoti Shapkota		Australian National University, Australia	CNP
70	2071/1/29	Human-Wildlife Conflict-Status and trend of Conflict in Chitwan National Park	Saurav Lohala	M.Sc	Kathmandu University,Environment Science	CNP
71	2070/12/23	Population Status and Habitat Utilization of Spotted Deer in Chitrasen Bufferzone Community Forest, Chitwan	Seem Renu			CNP
72	2071/2/11	Long term growth rate and water use efficiency of Abies spectabilis (Himalayan fir) along elevational gradient in Nepal Himalayas and Chinese Hengduan Mountain	Shankar panthi	Ph.D	Xishuangbanna Tropical Botanical Garden(XTBG), Chinese Academy of Sciences, China	RNP
73	2071/1/29	The Study of Park-People Conflict in Parsa Wildlife Reserve	Rabi K.C.	B.SC	Kathmandu University,Environment Science	PWR
74	2071/2/4	Suitability Analysis for Habitat of Tiger in Chitwan National Park	1. Suman Ghimire 2. Bipul Neupane 3. Biplov Parajuli 4. Sushant Parajuli		Kathmandu University, Department of Civil and Geomatics Engineering, Bachelor in Engineering, Third Semester	CNP
75	2071/3/22	Assessment of Carbon Stock of <i>Alnus nepalensis</i> species in Bhore VDC, Rasuwa	Suresh Sujakhu			LNP
76	2071/3/1	Interactive effects of temperature and Parasites on Physiology of Native honeybees of Nepal	Shusma Giri	Ph.D	University Of Wyoming, Laramie, WY, USA	ANCP
77	2071/2/11	Study of Feeding Behavior of Gharial(<i>Gavialis gangeticus</i>) in Rapti River; Chitwan National Park, Nepal	Taranidhi Neupane		Golden Gate International College	CNP
78	2071/3/21	Changes in Community assembly and trophic connectivity along altitudinal gradients	Tenzing Dolker Doleck		The City College of New York, USA	GCAP

S.N.	Date	Study Title	Name of the Researchers	Degree	Affiliation/ Organization	Study Site
79	2071/1/30	Baseline ecological research in Babai Riparian Ecosystem in the face of possible impact of Bheri River diversion in Babai River	1. Dr. Shant Raj Jnawali, Hariyoban Program, WWF 2. Dr. Narendra Man Babu Pradhan, WWF 3. Ms. Sabita Malla, WWF 4. Dr. Naresh Subedi, NTNC 5. Dr. Subodh Sharma, Kathmandu University			BNP

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं